

PLASTYKA RADZIECKA

SZTUKA
OKRESU
PIERWSZYCH
PIĘCIOLATEK
1930-1941

PLASTYKA RADZIECKA

SZTUKA OKRESU PIERWSZYCH PIĘCIOLATEK
1930-1941

MINISTERSTWO
KULTURY I SZTUKI PRL

MINISTERSTWO
KULTURY ZSRR

CENTRALNE
BIURO WYSTAW
ARTYSTYCZNYCH

PLASTYKA RADZIECKA

**SZTUKA OKRESU PIERWSZYCH PIĘCIOLATEK
1930-1941**

listopad 1983
Warszawa „Zachęta” plac Małachowskiego 3

grudzień 1983 – styczeń 1984
Wrocław Galeria „Awangarda” BWA ul. Wita Stwosza 32

SZTUKA PIERWSZYCH PIĘCIOLATEK

Każda epoka stwarza własne problemy. Sztuka pomaga w ich rozwiązywaniu. Nawiązuje ona w tym procesie do tradycji, a zarazem dąży do zmiany form i ideowych punktów orientacyjnych.

Sztuka lat trzydziestych XX wieku zawierała w sobie patos czasów rewolucyjnych i problematykę plastyki lat dwudziestych, powstawały w niej jednak także własne, szczególne zadania, które różniły się często od zadań sztuki z poprzedniego okresu. Ewolucja lat trzydziestych zastępowała hałaśliwą rewolucyjność lat dwudziestych.

Uchwała KC WKP(b) „O przebudowie organizacji literacko-artystycznych” z 1932 roku nadała kierunek rozwojowi sztuki w latach trzydziestych i następnych; na mocy tej uchwały rozwiązano poszczególne stowarzyszenia artystyczne i powołano do życia jednolitą organizację radzieckich artystów plastyków.

Utworzone, w wyniku uchwały, związki plastyków (moskiewski, leningradzki, republikańskie itd.) nadały jednolity status członkom dawnych ugrupowań artystycznych, albowiem przedstawiciele największych spośród nich weszli w skład kierownictwa związku na zasadzie parytetu.

Na początku lat trzydziestych sztuki plastyczne były w dużym stopniu uzależnione od potrzeb i smaku odbiorcy masowego. Powstawała szczególna sytuacja, w której sztuka musiała wyjść naprzeciw zapotrzebowaniu mas, co wywarło znaczny wpływ na charakter jej ewolucji plastycznej.

10 – 15 porewolucyjnych lat to dość długi okres, aby

dały o sobie znać wyniki uprzystępnienia kultury masom. Ludowy Komisariat Oświaty i zrzeszenia artystyczne systematycznie organizowały wystawy dzieł sztuki. Znacznie rozszerzono sieć muzeów. W republikach narodowych, nie mówiąc już o ośrodkach artystycznych, wyrosło nowe pokolenie mistrzów sztuk plastycznych, którzy umieli wyrazić idee społeczeństwa socjalistycznego w obrazach, odznaczających się dość wysokim poziomem artystycznym. Likwidacja analfabetyzmu udostępniła narodowi bogactwa kultury. Wszystko to wywarło dwojaki wpływ na sztukę pierwszej połowy lat trzydziestych. Z jednej strony zainteresowanie mas stymulowało rozszerzenie tematycznego zakresu sztuki i jej rozwój ekstensywny, z drugiej zaś – ograniczyło różnorodność wyrazu plastycznego i uprościło formy artystycznego przekazu. Publiczność, która tłumnie odwiedzała wystawy, nie była zdolna do percepcji sztuki reprezentującej niektóre nurty artystyczne. Masowe wypowiedzi i dyskusje na temat eksponowanych dzieł świadczyły, iż sztuka awangardowa była wielu widzom obca. W wykładanych na wystawach księgach zaroiło się od wyznań w rodzaju: „Zwariowałem chyba od takiej sztuki”, „Niech mnie szlag trafi, jeśli coś z tego zrozumiałem”. Niezrozumiałość sztuki dla publiczności, niedostępność jej wymowy zmusiły artystów do wyjścia naprzeciw potrzebom mas. Ten fenomen socjologiczny pogłębił i rozszerzył problematykę sztuki, ale też spowodował zwolnienie tempa ewolucji wyrazu artystycznego, zmusił artystów do tworzenia dostępniejszych dzieł. Tak np. K. Malewicz, W. Tatlin, I. Kudriaszew

i in. po długich poszukiwaniach w kierunku suprematyzmu, design, malarstwa abstrakcyjnego, opowiedzieli się za sztuką figuratywną, przedstawiającą.

„Uproszczenie” sztuki nie było, rzecz jasna, zjawiskiem generalnym i powszechnym. Artyści nadal hołdowali takim kierunkom w sztuce, jak romantyzm, symbolizm, ekspresjonizm czy prymitywizm. Zaznaczył się jednak wyraźny zwrot ku naturalnym środkom przedstawiania rzeczywistości. W związku z tym w sztuce lat trzydziestych wyraźnie zaznaczyła się specyfika konstruowania dzieł o rozwiniętej kompozycji i temacie. Zamiast występującej poprzednio różnorodności plastycznej uwagę twórców przykuwała treść obrazu. Na czołowe miejsce wśród rozwiązań obrazu malarskiego wysuwa się ostry, skomplikowany temat, osnuty na konkretnych wydarzeniach. Specyfika ta, nadana sztuce w latach trzydziestych, utrzymała się do lat 60-tych, kiedy nastąpił swego rodzaju powrót do uprzytomnienia sobie, co prawda w nowym wymiarze czasowym, wielorakich tradycji plastycznych sztuki rosyjskiej i światowej.

Sztuka radziecka lat trzydziestych, będąca sztuką nowego świata społecznego, zdecydowanie odcięła się od sztuki Europy i Ameryki. Rozbieżności te dotknęły nie tylko merytorycznej, ideowo-znaczeniowej strony sztuki, lecz także formalno-plastycznej. Ewolucja sztuki radzieckiej poszła głównie w kierunku realistycznym, pozostawiając na uboczu powstające w tym samym czasie i rozwijające się: surrealizm, ekspresjonizm, dadaizm, abstrakcjonizm i inne kierunki awangardowe. Główne przemiany w sztuce uwarunkowane były jednak nie tyle bezpośrednią i jawną zależnością formy plastycznej od poziomu kulturalnego odbiorców, ile podyktowane były bytem społecznym, przekształcaniem się społeczeństwa zgodnie z zasadami socjalizmu. Zdeterminowało to problematykę sztuki, skierowało uwagę twórców ku nowym tematom, zmusiło do zajęcia stanowiska wobec aktualnych problemów rozwoju społecznego.

Jaka to jest problematyka? Przede wszystkim świat artystyczny poddał ocenie i analizie nie tylko rewolu-

cję, co uczyniła już sztuka lat dwudziestych, lecz także nową rzeczywistość. Kraj tworzył nowe formy życia społecznego, które rodziły się w walce między tendencjami politycznymi, w poszukiwaniach dróg przebudowy ekonomicznej struktury społeczeństwa. Obok olbrzymich zdobyczy na drogach budowy socjalizmu, w sferze kultury, życia duchowego, trafiały się potknięcia i błędy, które sztuka, niczym czuły sejsmograf, wychwytywała i wydobywała na światło dzienne w dziełach malarstwa, rzeźby i grafiki.

Stosunek współczesnej radzieckiej historii sztuki do sztuki lat trzydziestych jest niejednoznaczny. Jedni badacze uważają, iż stoi ona na niższym poziomie niż sztuka rewolucyjna. Zdaniem drugich, stanowi ona ewolucyjną kontynuację sztuki poprzedniego okresu. Różnorakie opinie świadczą o złożoności sztuki lat 30-tych, o jej wieloznaczności. Istotnie, trudno jest zaliczyć do tendencji postępowej twórczość szeregu artystów, rozpowszechnioną w latach 30-tych, która idealizowała i wychwalała rzeczywistość. Trzeba jednak dostrzegać w tym nurcie sztuki także inną tendencję: romantyczne nadzieje nowego społeczeństwa, dążącego do przeobrażeń społecznych, które zwiastują świetlane perspektywy w niezbyt odległej przyszłości. Nadzieje te przebijają z wielu dzieł sztuki z lat trzydziestych. Spośród eksponowanych na wystawie dzieł tendencję tę reprezentują obrazy A. A. Ryłowa, K. F. Bogajewskiego, M. S. Sariana.

Równocześnie twórcy sztuki lat 30-tych zdawali sobie sprawę z tego, że życie wkroczyło zdecydowanie w okres nowych przemian społecznych, od których nie ma odwrotu, i że pożegnanie ze starą epoką społeczną jest równie nieodwołalne. Ta istotna okoliczność, ów główny nerw życia społecznego lat 30-tych zrodził specyficzne sprzeczności, w których zmieniały się na przemian nadzieje i nostalgia, twardej zaś i trwałej rzeczywistości towarzyszyły złudzenia społeczne. Inny podobny pogląd na rozwój społeczny w dziejowej ewolucji sztuki więcej się nie powtórzył.

Sztuka lat dwudziestych w większym stopniu przyswa-

jała rewolucję, wielki przewrót społeczny. Sztuka lat trzydziestych zwrócona była głównie ku aktualnym realiom, ku życiu w jego dostrzegalnej perspektywie. Wcielanie rzeczywistości w dzieła sztuki lat 20-tych miało różnoraki charakter, odbywało się na różnych poziomach, przybierało różne postacie. Formalnie plastyczne przetwarzanie idei w latach 30-tych było jednoplanowe, aczkolwiek niewątpliwie adekwatne do charakteru idei artystycznych.

Myślenie artystyczne lat 30-tych odznaczało się pewną właściwością. Powtarzało ono w jakimś stopniu i rozwijało tendencję do dokumentalności obrazu właściwą początkowemu okresowi lat 20-tych. Do lat 30-tych odnoszą się prace „o charakterze dokumentalnym”: „W. I. Lenin w Smolnym” I. Brodzkiego, „Trębacz Pierwszej Konnej Armii” M. Grekowa, „Portret maślarki M. Gołubiewej” A. Samochwałowa i wiele innych prac malarzy radzieckich. A co najważniejsze, wzmogła się i zaczęła przeważać tendencja do naturalistycznie wiernego przedstawiania rzeczywistości; w ramach tej tendencji „dokumentalizm” obrazu stanowił tylko jeden spośród jego poziomów. Odmiennosc myślenia artystycznego z lat 30-tych od lat 20-tych polegała na tym, że uświadomienie sobie rewolucji i przeobrażeń społecznych, przy którym artystę interesowała cena i znaczenie wydarzenia społecznego jako takiego, zostało zastąpione w latach 30-tych przez zainteresowanie osobowością człowieka, jego samopoczuciem społecznym, jego rolą w nowym społeczeństwie. Tym zapewne tłumaczy się powstanie wspaniałych galerii portretu pędzla M. Niestierowa, P. Korina, M. Sariana, R. Falka. Nawet K. Malewicz rezygnuje w tym czasie z metody suprematycznej i sięga do portretu, malowanego „z natury” („Autoportret”, „Portret żony” i in.). W tym samym czasie zachowały się resztki wpływu zasady panoramicznej w oświetlaniu epoki społecznej, bardziej właściwej początkom lat 30-tych. Ten „ogólny plan” obrazu epoki znalazł odbicie w płótnach A. Dejneki „Obrona Piotrogradu”, S. Gierasimowa „Przysięga partyzantów syberyjskich”, A. Kódżojana „Rozstrze-

lanie komunistów w Tatiewie”, F. Kriczewskiego „Zwycięzcy Wrangla”. W tych obrazach, jak słusznie stwierdzają niektórzy badacze radzieccy, zawarta została „kolektywistyczna psychologia” człowieka socjalistycznego społeczeństwa, jego specyficzna świadomość społeczna.

Tak więc w latach 30-tych wyraźnie zaznaczyły się dwie równoległe tendencje: pierwsza – zainteresowanie osobowością człowieka – znalazła większy wyraz w gatunku portretowym, ale też w obrazie o rozwiniętej tematyce, w którym człowiek uzyskiwał indywidualne cechy charakterystyczne i był przedstawiany w aspekcie uwarunkowań społecznych i w którym zjawiska wspólne ucieleśniały się w zindywidualizowanych postaciach o bogatym rysunku psychologicznym. Świat przedstawiany w tych dziełach miał nowe wartości uwarunkowane społecznym przekształcaniem rzeczywistości. Pod tym względem zasługuje na uwagę przede wszystkim twórczość A. Dejneki. Jego obrazy „Matka” i „Przyszli lotnicy” są przepojone humanistycznym patosem. Cechuje je życzliwe zainteresowanie człowiekiem. Idee humanistyczne postrzegane są poprzez stan psychologiczny postaci. Humanistyczny patos społeczeństwa socjalistycznego zawarty jest także w płótnach A. Samochwałowa („Dziewczyna w sportowej koszulce”, „Na stadionie”), J. Pimienowa („Nowa Moskwa”), F. Antonowa („Portret kobiety w czerwieni”), B. Joganowa („Fakultet robotniczy”), T. Gaponienki („Na obiad do matki”), K. Pietrowa-Wodkina („Wiosna”) i in. Postacie z tych płócien cechuje pogoda ducha i klasyczna wyrazistość. Cechy te są szczególnie odczuwalne w pracach A. Dejneki i A. Samochwałowa, gdzie zdrowie psychiczne i fizyczne staje się podstawowym tematem twórczości.

W dążeniu do poznania życia uwaga sztuki koncentrowała się na dwóch biegunach realności. Jeden z nich zwrócony był ku poszukiwaniom pozytywnych wartości, harmonicznego obrazu. Drugi – wiąże się z krytycznym stosunkiem do życia, z ujawnianiem niedoskonałości otaczającego świata i tragicznych kolizji ludzkiego ist-

nienia. Sztuka radziecka lat 30-tych interesowała się głównie wartościami pozytywnymi, harmonicznymi obrazami. Środowisko społeczne stwarzało szerokie możliwości przetwarzania podobnych idei. Jednakże przełomy dziejowe, które zaszły w kraju radzieckim, ich rezonujące działanie na człowieka i społeczeństwo rozdziły sztukę o dramatycznym i nawet tragicznym napięciu. Kruchość istnienia ludzkiego w okresie wstrząsów rewolucyjnych znalazła wyraz w utworze pędzla K. Pietrowa-Wodkina „Rok 1919. Alarm”. Polityczne rozwarstwienie społeczeństwa, jawna wojna domowa ukazane są na płótnie P. Sokołowa-Skali „Bracia”. Groteskowe postrzeganie niespokojnego świata, kiedy w życiu współczesnym majaczą fantomy minionej przeszłości, występuje w twórczości J. Szczukina („Atrakcja”, „Sterowiec nad miastem”).

Rozpadanie się starego świata, tragedia ludzi zrodzonych przez ten świat i nie znajdujących punktów styczności z nową epoką zostały najdobitniej przedstawione w szkicach portretowych i in. do nie zrealizowanego płótna P. Korina „Odchodząca Ruś”. Potęgę ludzkich charakterów, reprezentujących idee konserwatywne, ukazują pojemne, ekspresywne obrazy („Archimandryta”, „Chołmogorow” i in.). Pod względem percepcji tragedii ludzkiej, siły plastycznego konstruowania obrazów ludzkich P. Korin zbliżył się do poziomu społecznie ostrych obrazów M. Gorkiego.

Zainteresowanie osobowością człowieka objęło nie tylko kompozycje tematyczne, portret, lecz także pejzaże. Pejzaż czujnie reagował na nastroje społeczne, odzwierciedlając prądy psychiczne epoki. Siła „psychologizmu pejzażowego” nie była wcale mniejsza niż portretu czy obrazu tematycznego. Z jednej strony, w gatunku pejzażu lat 30-tych utrzymywały się tendencje z lat 20-tych: optymizm, pełnokrwistość w postrzeganiu przyrody (K. Juon – „Koniec zimy. Południe”, M. Sarian – „Zbiór winogron”, M. Krymow – „Zima na prowincji” i in.). Z drugiej strony w latach 1920–1930 pejzaż nieoczekiwanie pogrążył się w cichej kontemplacji, w intymnej sferze przeżywania ludzkiego,

pewnej elegijności, dostępnej subtelnie odczuwającemu człowiekowi. Podobna interpretacja świata wystąpiła przede wszystkim w niewielkich płótnach pejzażowych pędzla P. Konczałowskiego („Apteka”, „Zaułek Saweljewski” i in.). Intymność, zagłębienie się w sferę przeżyć osobistych, jak gdyby wyabstrahowanych od wielkich wstrząsów epoki, cechują pejzaże S. Gierasimowa („Zima”), A. Kuprina („Dolina Beasalska. Krym”), R. Falka („Drzewa”), W. Roźdiestwińskiego („Wieś północna. Biała noc”). Zdumiewa przy tym fakt, iż proces „intymizacji” pejzażu ogarnął „panoramicznie” myślących artystów, których twórczość była zwrócona ku zasadniczym zjawiskom rewolucji i przeobrażeniom społeczeństwa (A. Dejneka, J. Pimienow, S. Gierasimow i in.).

W latach trzydziestych znacznie rozszerza się geografia sztuki. Wciąga w swoją orbitę peryferię, artystów z równoprawnych republik radzieckich. Lokalne szkoły artystyczne nie tylko zrównują się z ośrodkami tradycyjnymi: Moskwą i Leningradem, lecz także wprowadzają w obieg sztuki problematykę narodową, wypracowują swój odrębny narodowy styl. Znana jest twórczość wspaniałego malarza ormiańskiego M. Sariana. Poważne sukcesy w tworzeniu problemowych, merytorycznie znaczących dzieł osiągają także: malarz ormiański A. Kodzojan, ukraiński artysta – F. Kryczewski, azerbejdżański – Sz. Mangasarow, malarze uzbecky A. Wołkow, N. Karachan, U. Tansykbajew i pracujący w Kirgizji – S. Czujkow. Wielu malarzy rosyjskich udaje się do republik socjalistycznych dla udzielenia pomocy lokalnym szkołom artystycznym (A. Wołkow, S. Czujkow, A. Nikolajew i in.).

Określenie się wielonarodowej specyfiki sztuki radzieckiej nastąpiło chyba w latach trzydziestych. Do tego czasu miało miejsce tworzenie się i samookreślanie sztuk narodowych.

W latach 30-tych szeroko rozwinęła się grafika. Wśród jej rozmaitych odmian dominujące miejsce zajęła ilustracja książkowa. Było to uwarunkowane określonymi przyczynami. Rozkwit ilustracji wiązał się przede wszy-

stkim z likwidacją analfabetyzmu, co pociągnęło za sobą gwałtowny wzrost produkcji literatury pięknej i innej. Zaspokojenie „głodu kulturalnego” mas zdecydowało zainteresowanie dziedzictwem klasycznym. Dzieła klasyków literatury rosyjskiej i światowej zaczęły ukazywać się w olbrzymich nakładach. Wiele wydań zaopatrywano w ilustracje. W związku z tym wyraźnie zmniejszyło się zainteresowanie technicznym opracowaniem książki, co było charakterystyczne dla lat dwudziestych. Ilustracje stanowią z reguły nie po prostu graficzny ekwiwalent literackiego obrazu, lecz mają samoistne znaczenie artystyczne. Indywidualność artysty wyraża się w pracach N. Kuzmina (ilustracje do „Eugeniusza Oniegina” A. S. Puszkina), wykorzystującego stylistykę rysunków kreską autora poematu. Jasnym i pogodnym postrzeganiem życia charakteryzują się ilustracje N. I. Piskariewa do „Anny Kareniny” L. Tołstoja. Ilustrowanie związane jest, rzecz jasna, tematycznie z utworem literackim, plastyczna interpretacja zależy jednak od koncepcji artysty. Stąd jedne i te same utwory literackie mają różne warianty ilustracji. Wyodrębniają się wśród nich prace A. Samochwałowa do „Historii pewnego miasta” M. J. Sałtykowa-Szczedrina. W odróżnieniu od monumentalnego, uogólnionego stylu malarstwa sztalugowego, ilustracje A. Samochwałowa cechuje język groteski, za pomocą którego artysta osiągnął niezwykłą sugestywność obrazu.

Lata 30-te zapoczątkowały zainteresowanie folklorem, eposem, literaturami narodowymi. Wydanie klasycznych utworów epiki ormiańskiej – „Dawida Sasuńskiego” – i gruzińskiej – „Witezia w tygrysiej skórze” skłoniło S. Koczara i I. Toidze do wykonania ilustracji w „stylu narodowym”.

Wydanie licznych dzieł klasyki światowej powołało do życia całe serie ilustracji do książek K. Dickensa, G. Sand, R. Rollanda, M. Cervantesa, Guy de Maupassanta, H. Heinego i in. Ilustracje E. Kibrika do „Colas Breugnon” zyskały uznanie R. Rollanda. Ilustrowanie dzieł literatury światowej nacechowane jest

znajomością przedmiotu, głębokim zrozumieniem koncepcji pisarza, subtelnym wycuciem stylistyki utworu. Grafika sztalugowa lat trzydziestych powtarza ewolucję malarstwa. Graficy poszukują pozytywnego obrazu, wypełnionego głębokimi i bogatymi przeżyciami człowieka. Zbliżenie do natury, zainteresowanie naturalnym kształtem przedmiotów stają się dominującym typem stylistyki czołowych grafików radzieckich. W pracach G. Wierejskiego, L. Chiżyńskiego, P. Lwowa, W. Konaszewicza, M. Tyrsy i in. świat postrzegany jest jako dobro ofiarowane ludzkości z całą pełnią i głębią jego pięknych wartości. Realne życie, przyroda, proste wartości powszedniego bytu znalazły wyraz w pracach P. Lwowa i G. Wierejskiego, wykonanych z precyzyjnym wycuciem faktury. Ludzkie samopoczucie utrwalone zostało w subtelnej gamie delikatnych impresjonistycznych akwareli W. Konaszewicza i M. Tyrsy.

Plakat lat 30-tych kontynuował ruch inercyjny. Wielu znakomitych mistrzów sztuki plakatowej – A. Dejneka, D. Moor, G. Kłucis i in. – przeniósł w lata trzydzieste stylistykę wczesnych prac. Ich utwory odznaczały się lakonicznością, ekspresją, szczególną celnością i precyzją w odzwierciedlaniu aktualnej problematyki epoki. Problematyka ta uległa istotnym zmianom w porównaniu z okresem rewolucyjnym i latami dwudziestymi. Podstawowym problemem dnia stało się budownictwo socjalistyczne. Pomyślna realizacja planów pięcioletnich rozwoju gospodarki narodowej wysunęła przed plakatem – tą czujnie reagującą na polityczne zadania epoki dziedziną sztuki – kompleks problemów. Nic więc dziwnego, że problematyka plakatów ściśle wiązała się z problemami przemysłu, industrializacji kraju, przebudowy rolnictwa, z budownictwem. Wśród nowych form sztuki plakatowej warto odnotować zasadę montażową G. Kłucisa. W twórczości A. Dejneki organicznie spłotyły się ze sobą formy plakatowe i sztalugowe. „Plakatowość” wyraża plastycznego wywarła owocny wpływ na malarstwo artysty, podobnie jak ekspresywność jego malarstwa – na plakat.

Rzeźba radziecka przeszła w ciągu dwudziestu lat

określoną ewolucję. W latach wojny domowej była ona zorientowana na „propagandę monumentalną”, w wyniku której powstało wiele poważnych dzieł, syntetycznie łączących w sobie kilka gatunków sztuki. Utwory mozaikowe łączono z architekturą (S. Konienkow), rzeźby pomnikowe wchodziły w skład zespołów urbanistycznych (S. Konienkow, S. Aloszyn i in.), monumenty architektoniczne współżyły z mozaiką i rzeźbą. „Propaganda monumentalna” nie mogła być w pełni realizowana wskutek trudności gospodarczych. Dlatego też druga połowa lat 20-tych i pierwsza połowa lat 30-tych minęły pod znakiem priorytetu bardziej „oszczędnej” rzeźby wolnostojącej. W drugiej połowie lat 30-tych znów rozpowszechniła się rzeźba monumentalna. W monumencie dłuta W. Muchinej „Robotnik i kołchoźnica” (1937) znalazła najpełniejsze ucieleśnienie idea jedności społecznej, przyjaźni narodów, braterstwa ludzi. Rzeźba ta jest najlepszym dziełem epoki socjalizmu, jego symbolem, jego istotą wyrażoną w wysoce artystycznej formie. Socjalizm zrodził zainteresowanie człowiekiem – człowiekiem społecznie określonym. Zainteresowanie to znalazło odzwierciedlenie w sztuce. W latach trzydziestych utrwala się typ społeczny, w którym artyści starają się zawrzeć typowe cechy jednostki. Powstaje swego rodzaju wizja „człowieka społecznego”, dostrzegalna w rzeźbach dłuta D. Caplina („Czerwonoarmista”), B. Sandomirskiej („Kołchoźnik-Kurd”), S. Lebediewej („Portret kobiety”) i innych artystów. Zainteresowanie jednostką, człowiekiem nowych czasów uwarunkowało rozwój gatunku portretowego, w którym została zawarta cała swoistość indywidualności, jej znaczenia i wartości w warunkach rozwijającego się socjalizmu. Najbardziej znane są portrety rzeźbiarskie dłuta M. Andrejewa, S. Lebediewej, W. Muchinej, A. Matwiejewa, I. Szadra.

Zawód artysty plastyka nie zamyka się w wąskim kręgu specjalizacji. Już w okresie wojny domowej artyści próbowali sił w różnych dyscyplinach sztuki. Malarze uczestniczyli w tworzeniu monumentalnych malowideł, rzeźbiarze wkroczyli do zespołów architektonicznych,

konstruktywiści przeniknęli w najszersze sfery życia: byt i produkcję, kulturę, poligrafię; architekci uczestniczyli w tworzeniu oprawy scenograficznej widowisk teatralnych.

W latach porewolucyjnych powstał nowy typ dekoracji scenicznej, związany z reformą teatru. W odniesieniu do tej „konstruktywistycznej” sceny pojęcie „dekoracji” stało się niestosowne. W latach 30-tych ten typ scenografii utrzymuje się głównie w Teatrze Rewolucji W. Meyerholda i Teatrze Kameralnym A. Tairowa.

Jednakże w latach trzydziestych tacy malarze jak M. Ulianow, K. Juon, F. Fedorowski kontynuowali tradycję rozwiązań scenograficznych teatru zapoczątkowaną przez ich poprzedników starszego pokolenia: K. Korowina, W. Polenowa, W. Wasniecowa. Ta narodowa tradycja scenograficzna nie jest jedyną zasadą organizowania przestrzeni scenicznej. Z dużym powodzeniem pracują w teatrze plastycy, zajmujący się „czystym” malarstwem – A. Lentułow, W. Chodasewicz, A. Tyszler, P. Wiliams. W latach 30-tych odeszli oni od swych zamiłowań artystycznych i poświęcili się niemal wyłącznie teatrowi. Można powiedzieć, że w zmaganiach umownej scenografii z tradycyjną zwyciężył nurt tradycyjny. Określił on na wiele lat oblicze sztuki scenograficznej.

Wszystkie dziedziny sztuki są uzależnione od społecznych uwarunkowań epoki. Architektura bezpośrednio realizuje „zamówienie społeczne”. Przeobrażenia socjalistyczne w kraju w latach trzydziestych odznaczały się określoną specyfiką, która znajdowała odbicie w architekturze. Uprzemysłowienie kraju, zagospodarowanie industrialne nowych rejonów powołały do życia szeroki program urbanizacji. Budowano nowe miasta, radykalnie rekonstruowano stare. Architekci dążyli do racjonalnej organizacji więzi pomiędzy dzielnicami przemysłowymi i mieszkaniowymi. Racjonalne planowanie osiedli i swobodne planowanie przestrzenne budynków stają się charakterystyczną właściwością architektury konstruktywistycznej i racjonalnej (K. Mielnikow – Klub im. Rusakowa, dom K. Mielnikowa; bra-

cia Wiesninowie – Pałac Kultury Fabryki Samochodów im. Lichaczowa).

Zwraca uwagę pojawienie się budowli przemysłowych i kulturalnych nowego typu. Budowa elektrowni wodnej nad Dnieprem – Dnieproges (architekci U. Aleksandrow, W. Wiesnin, M. Kolli, G. Orłow, S. Andrijewski) zrodziła nowatorski projekt, nie spotykany dotychczas w praktyce architektonicznej. W miastach powstawały nie tylko nowe dzielnice robotnicze, ale też nowe typy budynków publicznych: zakłady żywienia zbiorowego, kluby, przedszkola, szpitale, biblioteki, planetaria, instytuty, akademie. Warto tu wymienić Dom Komuny zbudowany wg projektu architekta I. Nikołajewa, budynek redakcji dziennika „Prawda” – P. Gołosowa, Bibliotekę im. W. I. Lenina w Moskwie – W. Szczuki i W. Gelfrina, Teatr im. M. Gorkiego w Rostowie nad Donem – W. Szczuki i B. Gelfreicha, Akademię im. M. Frunze – L. Rudniewa i W. Munza.

W architekturze lat trzydziestych wykształciły się dwie tendencje. Jedni architekci kierowali się w swojej pracy zależnością wyrazu formalnego od problemów społecznych. Śmiałe idee architektoniczno-kompozycyjne i koncepcje urbanistyczne wielu zwolenników tego „funkcjonalnego” nurtu wyprzedzały światową myśl architektoniczną. Tę postępową tradycję ukształtowały prace braci Wiesninów, N. Ładowskiego, M. Ginzburga, I. Leonidowa, K. Mielnikowa, G. Barchina, P. i I. Gołosowów i in. Funkcjonalizm rozpowszechnił się w pierwszej połowie lat 30-tych. Rozwój tej tendencji wymagał szerokiej bazy przemysłowej, której w kraju jeszcze nie zbudowano, brakowało też nowych materiałów (metal, cement, żelazobeton); w rezultacie racjonalistyczne koncepcje architektów znalazły się w sprzeczności z nierozwiniętą materialno-techniczną bazą budownictwa. W związku z tym w drugiej połowie lat 30-tych wzięła górę druga tendencja, sięgająca do tradycji klasycznej w tworzeniu „klasyki proletariackiej”. Najwybitniejsi przedstawiciele tego kierun-

ku, architekci starszego pokolenia I. Fomin, I. Żołtowski, W. Szczuko i in. wykorzystali w nowych typach konstrukcji układ porządku architektonicznego. Młodszy kontynuatorzy tego kierunku nadawali nawet „szeregowym” budynkom przesadną okazałość. W ten sposób powstały budowle „typu pałacowego” – kluby, sanatoria, hotele, budynki mieszkalne.

W drugiej połowie lat 30-tych na architekturę wpłynęły dwa ważne czynniki. Dynamiczny rozwój budownictwa mieszkaniowego (w okresie dwóch pięcioletek zbudowano około 70 mln. m kw. w porównaniu do 34,6 mln. m kw. w latach 1918–1928) wysunął problem radykalnej rekonstrukcji starych miast. Rekonstrukcja Moskwy, Leningradu, Czelabińska, Magnitogorska, a także budowa nowych miast – Nowokuzniecka, Komsomolska nad Amurem, Monczegorska i in. zmusiła architektów do rozwiązywania olbrzymich zadań urbanizacyjnych, które spowodowały radykalny zwrot w myśli architektonicznej.

W drugiej połowie lat 30-tych powstało zapotrzebowanie na zasadniczo nowe rozwiązania architektoniczne w związku z budową moskiewskiego metra i kanału wodnego Moskwa–Wołga, organicznie kojarzącego sztukę monumentalną (rzeźbę, mozaikę) z architekturą. Wszystkie wymienione poczynania zrodziły nowy, romantyczny kształt architektoniczny.

Najazd Niemiec hitlerowskich na ZSRR spowodował zawieszenie budownictwa cywilnego. Przywrócone po zakończeniu wojny, czerpało już z innych koncepcji architektonicznych.

Sztuka lat trzydziestych stanowi swego rodzaju fenomen. Stymulował ją czas, który w pewnym sensie odbiegał od poprzedniej epoki. Idee społeczne lat trzydziestych rodziły głównie pozytywny obraz świata, harmoniczne wyobrażenie o świecie. Następny etap w rozwoju sztuki wyrastał już z innych korzeni, posiadał odmienną specyfikę.

W. MANIN
dr historii sztuki

SZTUKA I ZMIANY SPOŁECZNE

Są okresy w dziejach ludzkości, kiedy charakter wielkich, w swym historycznym wymiarze, jakościowych zmian społecznych widoczny jest niemal na ulicy. Te okresy rewolucyjnych przekształceń, gwałtownych i głębokich zmian ustrojowych i socjalnych, zmian w społecznej produkcji i społecznej strukturze, przeobrażając sposób myślenia, mentalność i obyczaje wielkich mas ludzkich – domagają się jednocześnie od tych mas nie znanych przedtem przejawów aktywności i energii. Świat sztuki także chce uczestniczyć w tych czasach przełomu i budowy nowego życia. Wówczas to właśnie ulega zmniejszeniu dystans między sztuką i rzeczywistością. W literaturze – prozie, dramacie, poezji, w plastyce odnajdujemy silną tendencję widoczną w dążeniu wielu artystów chcących sprostać swą sztuką czasom, w których żyją, dać im świadectwo i nową ocenę ideowo-moralną, w przetworzonym kształcie artystycznym odzwierciedlić wielkość społecznych przekształceń. Tendencja ta widoczna jest szczególnie wyraźnie w plastyce radzieckiej lat trzydziestych. Lata pierwszych pięciolatek, budując podstawy nowoczesnego przemysłu i przekształcając radziecką wieś, dokonały głębokich zmian społecznych – z czym wiązało się przemieszanie kultur, stylów życia, gustów i obyczajów na skalę dotychczas w świecie nie spotykaną. Rodziło także konflikty i spięcia w sferze kultury. Przypomina mi się pewien fragment powieści Ilji Erenburga, związany tematycznie z pierwszą pięciolatką, powieści „Dzień wtóry”. Uwiecznił tam pisarz dwa spojrzenia na miasto Tomak z początku lat trzydziestych:

„Przed Uniwersytetem założono klomb i wodotrysk. Milicja nie pozwalała kłaść się na trawniku. Tunguzi spoglądali na fontannę i wzdychali z uznaniem. Stary profesor Iwaszow rzekł podrażniony: »W Europie takie fontanny są na każdym kroku, a tutaj zdarzenie światowej wagi!« Profesor był chory na wątrobę. Cierpiał z powodu kiepskiego odżywiania i nieuctwa studentów. Odczuwał pogardę dla wodotrysku. Tunguzi z zachwytem jedli kapuśniak, a wodotrysk wydawał im się wymyślny jak sen”.

Pierwsza proletariacka rewolucja nie ogarnęła metropolii światowej cywilizacji. Zwyciężyła na jej peryferiach, w kraju zacofanym. Nowe stosunki społeczne nie miały w chwili zwycięstwa rewolucji pełnego materialnego oparcia w postaci nowoczesnych środków produkcji. Siła społecznych sprzeczności przyspieszyła zwycięstwo rewolucji socjalistycznej w carskiej Rosji, natomiast zacofanie gospodarcze utrudniało budownictwo socjalistyczne.

A przecież o wyższości nowego ustroju decyduje, w ostatniej instancji, wzrost wydajności pracy – gwałtowny skok w rozwoju sił wytwórczych, gwałtowny wzrost produkcji. Czy może zapewnić go nowy ustrój, nowe stosunki społeczne, jeżeli, w wyniku rewolucji, ogarnęły słaby, zniszczony przemysł, jeżeli stanęły oko w oko z prymitywnym rolnictwem? Ten problem, tak wyraźnie widziany przez Lenina, został przez leninowców rozstrzygnięty w praktyce. Towarzyszyła temu świadomość warunków zwycięstwa rewolucji w kraju technicznie nierozwiniętym. Zamiast natychmiastowego, potężnego wzrostu trzeba było doganiać główne centra

kapitalizmu, doganiać wyżyny światowej cywilizacji przemysłowej. Zamiast realizacji programu społecznego na miarę rewolucyjnego importu rozbudzonych mas sytuacja ta stwarzała twarde wymogi wojennego komunizmu, a potem okresu NEP-u. I wreszcie przyszedł czas pierwszych, pełnych ciężkich, niezbędnych wyrzeczeń, pięciolatek. Były to bohaterskie lata powikłań społecznych, lata wielkich migracji ze wsi do centrów nowego przemysłu.

Wspólna własność społecznych środków produkcji, nie mogąc dać wytwórcom natychmiastowego bogactwa w sferze materialnej, ukazała siłę i dynamikę gospodarki bez kapitalistycznych sprzeczności. Pozwoliła stworzyć bazę przemysłową, która niewiele lat później, w czasie hitlerowskiego najazdu, zdała najcięższy egzamin i współzadecydowała o zwycięstwie nad siłami faszystów. Ale już w czasie swego pierwszego etapu burzliwego i pełnego społecznych napięć rozwoju – była źródłem entuzjazmu i bohaterstwa pracy ludzi radzieckich, stopionego z szybkim wzrostem gospodarki. Pozwoliła, w tempie nieosiągalnym dla kapitalizmu, wznieść się z pozycji półkolonialnego obszaru imperialistycznej eksploatacji rodzimej i obcej – na pozycję przodującej światowej potęgi przemysłowej.

W jaki sposób plastyka radziecka towarzyszyła tym heroicznym czasom? Jakie dała im świadectwo? Jak zmieniał się charakter doświadczeń artystycznych?

W latach dwudziestych wielu artystom tworzenie rzeczy praktycznych wydawało się ważniejsze od malowania dzieł sztalgowych. Formy środków transportu, aparatura oświetleniowa, przedmioty codziennego masowego użytku stają się godne twórczości artystycznej. Wraz z tym zachodzi wielka przemiana we wszystkich dziedzinach grafiki użytkowej. W służbie rewolucyjnej agitacji zmienia się literactwo, forma reklam, ilustracja książkowa, plakat polityczny. W ten sposób idee i treści przez część awangardy eliminowane z malarstwa wraz z sekciarskim stosunkiem do tradycji i potępieniem obrazków w ramach – powracają za sprawą tej samej awangardy wzmocnione i zwielokrotnione

w wielkim rewolucyjnym plakacie politycznym i fotomontażu. Filmowcy radzieccy już niedługo – bo w latach trzydziestych wyzyskują osiągnięcia tej plastyki dla filmu, który za ich sprawą przekształca się w sztukę. Odrzucają jednak radykalny antytradycjonalizm awangardy. Rewolucjonista montażu filmowego – Lew Kuleszow – ukazywał swoje świadome związki z Puszkinem i Tołstojem. Nowator Eisenstein wykorzystał w swoich dziełach filmowych, a zwłaszcza w wielkim filmowym fresku historycznym scenograficzne osiągnięcia rosyjskiej opery narodowej.

Zanim jednak pojawią się nowatorskie i rewolucyjne w swej treści i formie dzieła filmowe Pudowkina, Eisensteina, Dżigi Wiertowa i Dowżenki – wyprzedzi je kamera fotograficzna. Szybciej dotrze do świata wielkich zmian społecznych. Grupa fotografików „Oktiabr”, której przewodził Aleksander Rodczenko, odkryje teraz wartości fotomontażu i wyzyska je w dziedzinie afisza politycznego, obwoluty książkowej, wystawiennictwa i ilustracji satyrycznej. Pojawiły się nowe zdjęcia reportażowe i portrety. Połączyły one charakterystykę psychiki fotografowanych z dynamicznym ujęciem postaci w zatrzymanym ruchu, w pracy, w geście. Oglądamy je jak kadry filmowe – odnajdujemy aluzje, przenośnie i nową symbolikę.

Wszystko to zostawiło trwałe ślad w radzieckiej plastyce, w malarskim i rzeźbiarskim przetworzeniu świata. Malarstwo i rzeźba realistyczna nigdy przecież nie sprowadzały się do biernej kopii rzeczywistości. Zawsze tworzyły, swoistymi dla danej epoki środkami, wizję świata w oparciu o określoną koncepcję filozoficzną, hierarchię wartości, ideały społeczne. Ten ideowy a także poznawczy aspekt stanowi nadal o społecznym uzasadnieniu malarstwa i rzeźby przedmiotowej dających własną syntezę i własną wizję współczesnego artysty świata, dającego szczególnie wystrzony obraz danego zjawiska, ukazujący poprzez konkret – jego istotę. Owa „harmonia zachowana wśród nieładu, utrzymanie porządku na tle nieporządku” (Guyau) na zawsze chyba pozostanie jednym z celów malarstwa,

porządkującego wrażenia wzrokowe zgodnie z ładem i miarą, które wyznaczane są przez hierarchię społecznych wartości, jaką przyjmuje artysta, oraz przez jego ideały piękna.

Pod koniec lat dwudziestych trwający przez dwa poprzednie dziesięciolecia impet awangardy osłabł. Przeżyła ona czas swoich podstawowych osiągnięć, które w sferze sztuk plastycznych – z trudnych lat walki z wrogiem wewnętrznym i zewnętrznym, uczyniły okres pionierskich osiągnięć artystycznych w skali światowej.

Wyczerpanie się sił twórczych, pod koniec lat dwudziestych, tej pierwszej awangardy nie można sprowadzić – jak to czynią niektórzy historycy sztuki, socjologowie kultury – do sprawy braku warunków techniczno-cywilizacyjnych i społeczno-kulturowych, które by sprzyjały przyjęciu, zasymilowaniu i realizacji nowych propozycji artystycznych. Istniały bowiem głębsze kontrowersje między obiektywnymi, a więc niezależnymi od takich czy innych decyzji i ocen subiektywnych – interesami rozwoju kultury socjalistycznej a programem nurtów awangardowych.

Rewolucja kulturalno-oświatowa postulowana i realizowana przez władzę radziecką wymagała głębokiego zakorzenienia się w tradycji ogólnoludzkiej i tradycji narodowej ludów radzieckiej wspólnoty. Nowa kultura winna była kształtować się jako synteza tradycji i nowoczesności, synteza elementów ogólnoludzkich, międzynarodalnych, narodowych, patriotycznych.

Awangarda jednostronnie traktowała problem nowoczesności: jako pełne odgródenie się od wszelkiej tradycji, jako budowanie nowego na zgliszczach i popiołach starej kultury.

Kultura socjalistyczna, wyrastająca na glebie rewolucyjnych przeobrażeń społecznej struktury miasta i wsi, związana z wielkimi ruchami migracyjnymi, korzystała z różnych tradycji kulturalnych, artystycznych, obyczajowych. Wielka socjalistyczna integracja kulturalna, zmierzająca w kierunku egalitarnej kultury wielonar-

dowej, kształtowała się w starciach i konfliktach. Owe konflikty między folklorem wiejskim i stylem życia miejskiego, między obyczajami wiejskimi i rytmem cywilizacji zurbanizowanej, między życiem małych osiedli i życiem powstających obok nich wielkich kolektywów przemysłowych rozbijają dotychczasowe wzory bytowania i tworzą nowe kształty zachowań masowych. Konflikty te i proces ich przewycięzania ułatwiają widzenie i rozumienie różnych tradycji i wzorów. Pozwalają scalać ich pozytywne wartości na gruncie idei socjalistycznych. Negują ciasną jednostronność w pojmowaniu potrzeb, aspiracji oraz kulturalnych dążeń ludzi. Dlatego leninizm wysunął postulat łączenia przemysłowych akcji w zakresie wychowania społecznego, moralnego, estetycznego, z rozwijaniem aktywności twórczej samych mas, traktując tę sprawę jako długofalowy proces społeczny.

Awangarda – uznając siebie za jedyne prawodawcę nowych norm artystycznych, traktowała masy w sposób jednostronny, jako obiekt szybkiego – z dnia na dzień dokonywanego – doskonalenia w dziedzinie odbioru artystycznego. Przy czym to, co określamy dziś jako awangardę, istniało wówczas jako splątany krąg wzajemnie skłóconych nurtów i tendencji. Każdy z wielu nurtów awangardy uznawał normy opracowane przez własny kierunek artystyczny za jedyne nowoczesny styl artystyczny, deprecjonując jednocześnie wszystkie inne nurty i kierunki.

W tym samym czasie wzrastały w siły tendencje i kierunki mocno zakorzenione w tradycjach komunikatywnego malarstwa realistów świadomych wychowawczego posłannictwa sztuki i kontynuujących społecznikostwo rosyjskiego realizmu krytycznego drugiej połowy XIX wieku i początku naszego wieku, a zwłaszcza malarstwa Pieredwiżników.

„Praktyka rewolucji kulturalnej – pisze G. Nieobsziwin – nakreśliła drogi rozwoju sztuki radzieckiej w latach NEP-u, a następnie w okresie rekonstrukcji gospodarki narodowej. Wówczas gdy twórczość powinna była trafiać do ludzi, rozpoczynających dopiero nowe

życie, na pierwszy plan wysunęły się jej funkcje oświatowe. Określiło to układ sił i tendencji w sztuce lat 20-tych i początku 30-tych. Na tym tle staje się zrozumiałe wyrażanie w tych latach zwrotu ku tradycjom rosyjskiego realizmu demokratycznego XIX wieku. Dążenie do realizmu zaczęło wówczas dominować wśród twórców reprezentujących najrozmaitsze kierunki”. (G. Nieobsziwin, „Iskusstwo Sowietского Sojuza”, Leningrad 1982, s. 10).

Tak rodzi się tendencja – coraz powszechniejsza – do realistycznego oddania socjalistycznych przemian. Formuje się nowy ideowy program artystyczny. Dążenie do oddania wielkości społecznych przetworzeń lat trzydziestych, a także dążenie do utrwalenia w pamięci współczesnych i potomnych tradycji rewolucyjnych walk o nowy ustrój oraz odtworzenie wielkich historycznych scen z historii rewolucji, postaci Lenina i całej plejady rewolucjonistów – wszystko to wiedzie plastykę radziecką lat trzydziestych w kierunku tworzenia obrazów-komunikatów, obrazów-symboli. Skłonna do poszukiwania plastycznej formuły służącej ukazaniu nowego tematu społecznego i nowego bohatera czasów rewolucji i budownictwa socjalistycznego. Kiedy w 1918 roku Lenin sformułował program „monumentalnej propagandy”, na ulicach i placach wielkich miast stawiano pomniki naukowców, artystów i rewolucjonistów, symbolizujące spójność ze światową i rosyjską tradycją (wówczas to uczestniczyli w jego realizacji Konienkow, Andrejew, Matwiejew, Muchina). Teraz, w nowych warunkach, wykorzystują oni tamte doświadczenia twórcze. Łączy ich wspólnota programu komunikatywnego, oddania symboli nowego czasu. Przynoszą ze sobą wyniki bardzo różnych poszukiwań formalno-warsztatowych, kolorystycznych, kompozycyj-

nych. Wystawa plastyki radzieckiej lat trzydziestych ukazuje niezwykle bogactwo stylistyczne. Widzimy tu wielką różnorodność rozwiązań twórczych, indywidualnych stylów, predylekcji tematycznych – a także rozmaitość w potraktowaniu tego samego tematu. Wystarczy przypomnieć sobie czołowe osiągnięcia malarstwa, rzeźby i grafiki lat trzydziestych – dzieła, z których wiele możemy oglądać na wystawie w „Zachęcie”. Faworski, Moor i Lebediew – trzy style, trzy światy malarskie, trzy różne postaci kształtowania w grafice, ilustracji książkowej i plakacie plastycznej wizji świata. Podobnie pejzaż „Koniec zimy” Juona i „Zbiór winogron” Sariana mówią o tym dostatecznie dobitnie. Bogactwo różnych stylistyk i zdolność do kontynuacji i przetwarzania bardzo różnych tradycji pokazuje nam monumentalne malarstwo historyczne i kompozycje ukazujące czas rewolucji. Aby się o tym przekonać, wystarczy zestawić „Obronę Piotrogradu” Dejneki, „Śmierć komisarza” Pietrowa-Wodkina, „Przesłuchanie komunistów” Jogansona i „Przysięgę syberyjskich partyzantów” Gierasimowa. „Brukowiec – broń proletariusa” Szadra i „Robotnik i kołchoźnica” Muchinej – to dwa różne, z różnych tradycji wyrosłe style rzeźby realistycznej. Podobnie w sztuce portretu, żeby przypomnieć tu słynny portret Lenina wykonany przez Andrejewa oraz portret Dostojewskiego stworzony przez mistrza Faworskiego, a dalej: portret Muchinej Niestierowa i portret Prokofiewa pędzla Konczałowskiego. Nie miejsce tu, w tym krótkim wstępie do katalogu wystawy na szczegółową analizę tego bogactwa plastycznego i tych socjalistycznych wyróżników. Pozwólmy przemówić do nas samym dziełom.

JERZY KOSSAK

noty biograficzne i spis prac

NOTY BIOGRAFICZNE

Paweł Wasiliewicz ABROSIMOW

1900–1961

Absolwent Wydziału Architektoniczno-Budowlanego Szkoły Politechnicznej w m. Baku (1914–1919). Ukończył Wyższą Szkołę Plastyczną w m. Baku, Wydział Malarstwa (1921–1923). W Leningradzkiej Akademii Sztuk Plastycznych był uczniem I. A. Fomina i W. A. Szczuki (1923–1928). Od 1930 r. pracował w Moskwie. W latach 1955–1961 – członek Komitetu Wykonawczego Międzynarodowego Związku Architektów.

Laureat Nagrody Państwowej ZSRR za udział w pracach nad projektem Moskiewskiego Uniwersytetu Państwowego na Wzgórzach Leninowskich.

Mikołaj Pawłowicz AKIMOW

1901–1968

Narodowy artysta ZSRR. Scenograf teatralny i filmowy, reżyser, grafik. Autor ilustracji, plakatów teatralnych, portretów działaczy sztuki. W latach 1916–1918 studiował w Nowej Pracowni Artystycznej u M. W. Dobużyńskiego, W. I. Szuchajewa.

W latach 1954–1968 wykładał w Leningradzkim Instytucie Teatru, Muzyki i Kinematografii. Był kierownikiem artystycznym Leningradzkiego Teatru Komedii (1935–1949 i 1955–1968).

Od 1922 r. mieszkał i pracował w Leningradzie.

Natan Isajewicz ALTMAN

1889–1970

Zasłużony artysta RFSRR, członek – korespondent Akademii Sztuk Pięknych NRD.

Malarz, rzeźbiarz, scenograf teatralny i filmowy, ilustrator. Autor portretów, pejzaży, martwych natur, kompozycji o tematyce realistycznej.

Studiował w Szkole Artystycznej w Odessie (1903–1907), na Wydziale Malarstwa u K. K. Kostandiego i G. A. Ładyżńskiego oraz na Wydziale Rzeźby u L. D. Jorinia. W latach 1910–1911 studiował w Wolnej Akademii Rosyjskiej w Paryżu, a w latach 1918–1920 wykładał w Państwowych Wolnych Pracowniach Artystycznych w Piotrogradzie. W latach 1928–1935 przebywał w Paryżu.

Członek związków i ugrupowań artystycznych: „Stowarzyszenie Artystów Południoworosyjskich” (Odessa, 1910), „Mir Iskusstwa” (Świat Sztuki, 1913, 1915–1916), „Sojuz Młodzieży” (Związek Młodzieży, 1913), „Bubnowyj Walet” (Walec Karo, 1916). Brał udział w wystawach: Salon Narodowego Towarzystwa Sztuk Pięknych (Paryż, 1911), „0,10” (1915).

Wystawiał od 1906 r.

Mikołaj Andrejewicz ANDREJEW

1873–1932

Zasłużony działacz sztuki RFSRR.

Tworzył w dziedzinie rzeźby monumentalnej i rzeźby wolnostojącej. W latach 1885–1891 studiował w Szkole Stroganowskiej w Moskwie, u W. S. Browskiego, w latach 1892–1901 w Szkole Malarstwa, Rzeźby i Architektury na Wydziale Rzeźby u S. M. Wolnuchina, a od 1898 r. pod kierunkiem P. P. Trubeckiego. Uczęszczał na zajęcia w pracowniach artystycznych w Paryżu (1900).

Członek-sympatyk Moskiewskiego Towarzystwa Przyjaciół Sztuki (1902–1904), od 1904 członek Towarzystwa Objazdowych Wystaw Artystycznych, od 1926 r. członek Towarzystwa Rzeźbiarzy Rosyjskich. Jeden z najaktywniejszych realizatorów leninowskiego planu propagandy monumen-

talnej, twórca cyklu poświęconego W. I. Leninowi „Leniniana”.
Wystawiał od 1902 r.

Fiodor Wasiliewicz ANTONOW
Ur. w 1904 r.

Zasłużony artysta RFSRR.
Malarz. Autor scen rodzajowych, portretów, pejzaży.
W latach 1916–1921 uczył się w technikum sztuk plastycznych w Tambowie, w latach 1922–1929 studiował we Wchutemynie w Moskwie u A. J. Archipowa, D. A. Szczerbńskiego. Członek stowarzyszeń: OMACHR, ACHR.
W latach 1948–1951 wykładał w Instytucie Sztuk Stosowanych i Zdobnictwa w Moskwie, od 1953 r. – w Instytucie Tekstylnym w Moskwie.
Wystawia od 1928 r.
Mieszka i pracuje w Moskwie.

Michał (Mikael) Awietowicz ARUTCZIAN
1897–1961

Narodowy artysta Armeńskiej SRR.
Scenograf teatralny i filmowy, grafik, ilustrator, karykaturzysta.
W 1918 r. studiował w szkole artystycznej w Saratowie, następnie w latach 1921–1923 w Berlinie i w latach 1924–1925 w Akademii Sztuk Pięknych w Paryżu.
W latach 1925–1929 wykładał w szkole artystycznej w Erewaniu.
W latach 1928–1939 był naczelnym plastykiem Teatru im. G. S. Sundukiana, a w latach 1939–1949 naczelnym plastykiem Teatru Opery i Baletu im. A. Spendiarowa w Erewaniu.
Wystawiał od 1926 r.
Mieszkał i pracował w Erewaniu i Moskwie.

Mikołaj Michajłowicz AWWAKUMOW
1908–1945

Grafik. Autor grafiki warsztatowej, ilustracji, plakatów.
W latach 1925–1928 uczył się w Technikum Plastycznym w Permie, w 1932 r. w Instytucie Poligraficznym w Moskwie.
Wystawiał od 1931 r.
Mieszkał i pracował w Moskwie.

Władimir Georgijewicz BECHTIEJEW
1878–1971

Zasłużony działacz sztuki RFSRR.
Malarz, akwarelista, ilustrator.
W latach 1902–1909 studiował w prywatnych pracowniach H. Knirra w Monachium, F. Cormona w Paryżu.
Członek „Nowego Stowarzyszenia Monachijskich Artystów” (1909) i ugrupowania „Cztery Sztuki” (1926).
Wystawiał od 1910 r.
Do 1914 r. mieszkał i pracował w Niemczech, następnie w Moskwie.

Konstantin Fiodorowicz BOGAJEWSKI
1872–1943

Malarz, akwarelista, grafik, pejzażysta.
Wykształcenie podstawowe otrzymał w pracowniach I. K. Ajwazowskiego i A. I. Tesslera w Feodosji.
W latach 1891–1897 studiował w Akademii Sztuk Pięknych u A. I. Kuindźiego.
Członek stowarzyszeń: „Związek Artystów Rosyjskich”, „Mir Iskusstwa”, „Zar-Cwiet”.
Wystawiał od 1897 r.
Mieszkał i pracował na Krymie, w Feodosji.

Izaak Izrailewicz BRODSKI
1884–1939

Zasłużony działacz sztuki RFSRR.
Malarz, grafik. Autor scen historyczno-rewolucyjnych, portretów i pejzaży.
Studiował w Szkole Artystycznej w Odessie (1896–1902) u L. A. Jorinia, K. K. Kostandiego, G. A. Ładyżńskiego, od 1902 r. w Akademii Sztuk Pięknych u P. S. Miasojedowa, J. F. Ciaglińskiego, a od 1903 r. u I. J. Riepina.
Od 1924 r. członek ACHRR.
Wystawiał od 1904 r.

Dmitrij Filipowicz CAPLIN
1890–1967

Rzeźbiarz. Zajmował się rzeźbą animalistyczną i portretową.

W latach 1919–1920 studiował w Wolnych Pracowniach Artystycznych w Saratowie.
Członek towarzystw ORS i ACHRR.
Wystawiał od 1925 r.
Mieszkał i pracował w Moskwie, w latach 1927–1935 mieszkał we Francji, Hiszpanii, Wielkiej Brytanii.

Leonid Siemionowicz CHIŻYNSKI
1896–1972

Zasłużony działacz sztuki RFSRR.
Grafik. Zajmował się grafiką warsztatową i ilustracją.
W latach 1912–1918 studiował w Szkole Artystycznej w Kijowie, w latach 1920–1922 w Ukraińskiej Akademii Sztuk Pięknych, a w latach 1922–1927 we Wchutemasie w Leningradzie u D. I. Mitrochina i W. M. Konaszewicza.
Wystawiał od 1925 r.
Mieszkał i pracował w Leningradzie, a od 1965 r. w Moskwie.

Walentina Michajłowna CHODASEWICZ
1894–1970

Scenografka teatralna, graficzka, inscenizatorka.
W latach 1910–1911 uczęszczała do pracowni Habermana w Monachium, a w latach 1911–1912 studiowała w Akademii Wittu u K. Van Dongena w Paryżu. W 1912 r. pracowała pod kierunkiem W. Tatlina w Moskwie. Naczelną plastyk Leningradzkiego Akademickiego Teatru Opery i Baletu im. S. M. Kirowa (1932–1936).
Wystawiała od 1912 r. m. in. wspólnie z członkami ugrupowania artystycznego „Bubnowyj Walet” (1917).
Mieszkała i pracowała w Leningradzie i w Moskwie.
W latach dwudziestych odbyła podróże artystyczne do Niemiec, Francji, Włoch.

Josif Moisiejewicz CZAJKOW
1888–1978

Rzeźbiarz. Zajmował się rzeźbą monumentalną, wolnostojącą i dekoracyjną.
Studiował w pracowni Aronsona w Paryżu, w latach 1910–1913 w Szkole Sztuki Zdobniczej i Akademii Sztuk Pięknych w Petersburgu.

Członek towarzystw „Cztery Sztuki”, ORS (od 1926 r.).
Wykładał we Wchutemasie–Wchuteinie w Moskwie (1920–1921, 1924–1931).
Mieszkał i pracował w Kijowie, a od 1920 r. w Moskwie.

Michał Michajłowicz CZEREMNYCH
1890–1962

Grafik, scenograf teatralny. Autor rysunków satyrycznych, plakatów, karykatur, ilustracji.
W 1911 r. studiował w pracowni I. I. Maszkowa, w latach 1911–1917 w Szkole Malarstwa, Rzeźby i Architektury w Moskwie u K. A. Korowina i S. W. Maliutina.
Jeden z wydawców „Okien ROSTA” i „Okien TASS”.
Wykładał w Instytucie Artystycznym w Moskwie im. W. I. Surikowa (1949–1962), współpracował z wieloma czasopismami.
Wystawiał od 1919 r.
Mieszkał i pracował w Moskwie.

Semen Afanasiewicz CZUJKOW
1902–1980

Zasłużony artysta ZSRR, członek rzeczywisty Akademii Sztuk Pięknych w ZSRR, laureat Nagród Państwowych ZSRR.
Malarz. Autor obrazów przedstawiających życie ludu kirgiskiego, serii obrazów dotyczących Indii, pejzaży.
W latach 1924–1930 studiował we Wchutemasie–Wchuteinie w Moskwie.
Wykładał w Instytucie Sztuki Stosowanej w Leningradzie (1930–1933), w Instytucie Sztuk Pięknych w Moskwie (1947–1948). Był przewodniczącym Zarządu Związku Artystów Kirgiskiej SRR (1941–1943).
Wystawiał od 1927 r.
Mieszkał i pracował w Moskwie i w Funzie.

Aleksander Aleksandrowicz DEJNEKA
1899–1969

Bohater Pracy Socjalistycznej, Artysta Narodowy ZSRR, członek rzeczywisty Akademii Sztuk Pięknych ZSRR, laureat Nagrody Leninowskiej.

Malarz, grafik, rzeźbiarz, twórca form monumentalnych. Autor prac o tematyce realistycznej, współczesnej, portretów, pejzaży, martwych natur. Zajmował się także sztuką dekoracyjną i użytkową.

Studiował w Szkole Artystycznej w Charkowie (1914–1918) u M. R. Pestrikowa, we Wchutemasie u W. A. Faworskiego i I. I. Niwińskiego.

Członek-założyciel stowarzyszenia OST (1925–1927), ugrupowania „Październik” (1930–1931), RAPCH (1931–1932). Wystawiał od 1924 r.

Wiktor Mikołajewicz DENI (DENISOW)

1893–1946

Zasłużony działacz sztuki RFSRR.

Grafik, jeden z twórców rosyjskiego plakatu politycznego, karykaturzysta.

Na początku XX w. studiował u N. P. Ulianowa.

Współpracował z redakcjami gazet i czasopism.

W latach 1910–1917 członek „Towarzystwa Niezależnych”. Wystawiał od 1906 r.

Mieszkał i pracował w Moskwie, w latach 1913–1918 w Piotrogradzie.

Władimir Władimirowicz DMITRIEW

1900–1948

Zasłużony działacz sztuki RFSRR, laureat Nagrody Państwowej ZSRR. Scenograf teatralny, malarz.

W latach 1916–1917 studiował w szkole J. N. Zwancewej w Piotrogradzie, w latach 1918–1921 w Wolnych Pracowniach Artystycznych u K. S. Pietrowa-Wodkina w Piotrogradzie.

W latach 1941–1948 był naczelnym plastykiem Teatru Akademickiego w Moskwie.

Wystawiał od 1923 r.

Mieszkał i pracował w Leningradzie, od 1939 r. w Moskwie.

Mikołaj Andrejewicz DOŁGORUKOW

1902–1980

Zasłużony działacz sztuki RFSRR.

Grafik, dziennikarz. Tworzył, przede wszystkim, w dziedzinie satyry politycznej i plakatu.

W latach 1928–1932 studiował we Wchuteinie w Moskwie u Ł. A. Bruni, D. S. Moora.

Wystawiał od 1928 r.

Mieszkał i pracował w Moskwie.

Aleksiej Mikołajewicz DUSZKIN

1903–1977

Ukończył Wydział Architektury i Budownictwa w Charkowskim Instytucie Budownictwa (1923–1930). Studiował również na Wydziale Chemii Instytutu Technologicznego w Charkowie (1923).

Od 1932 r. mieszkał w Moskwie. Laureat trzech nagród państwowych 1941, 1943, 1949.

Profesor. Od 1966 r. wykładał w Moskiewskim Instytucie Architektury.

Robert Rafałowicz FALK

1886–1958

Malarz, grafik, scenograf teatralny. Autor pejzaży, portretów, martwych natur.

W latach 1903–1904 studiował w pracowniach K. F. Juona i I. I. Maszkowa w Moskwie, a w latach 1905–1909 w Szkole Malarstwa, Rzeźby i Architektury w Moskwie u W. A. Sierowa i K. A. Korowina. Członek towarzystw „Mir Iskusstwa”, „Bubnowyj Walet”, OMCH, ACHRR.

Wykładał we Wchutemasie-Wchuteinie (1918–1928), w Szkole Artystycznej w Samarkandzie (1941–1942) i w Szkole Sztuki Stosowanej i Zdobnictwa w Moskwie, w latach wojny ewakuowany do Samarkandy (1942–1944).

Wystawiał od 1906 r.

Mieszkał i pracował w Paryżu (1928–1938) i w Moskwie (od 1938 r.).

Władimir Andrejewicz FAWORSKI

1886–1964

Artysta Narodowy ZSRR, członek rzeczywisty Akademii Sztuk Pięknych ZSRR, członek korespondent Akademii Sztuk Pięknych NRD, laureat Nagrody Leninowskiej. Rysownik, scenograf teatralny, malarz, zajmował się sztuką monumentalną, grafiką książkową, sztuką dekoracyjną i użytkową.

Autor licznych ilustracji do utworów literatury klasycznej. Twórca monumentalnych fresków ukazujących życie Kraju Rad. Wybitny teoretyk sztuki. W 1913 r. razem z N. B. Rozenfeldem przetłumaczył na język rosyjski pracę niemieckiego rzeźbiarza i teoretyka sztuki A. Hildebranda „Problemy formy w sztukach plastycznych”. Studiował w Szkole Malarstwa, Rzeźby i Architektury w Moskwie u K. F. Juona (1903–1904), w szkole S. Hollosyego oraz na Wydziale Filozofii Uniwersytetu w Monachium (1906–1907), na Wydziale Historyczno-Filologicznym Uniwersytetu w Moskwie (1907–1912). Od 1908 r. zajmował się także drzeworytnictwem. W latach 1921–1929 wykładał we Wchutemasie, w latach 1930–1934 w Instytucie Poligraficznym w Moskwie, w latach 1934–1936 w Instytucie Sztuk Plastycznych w Moskwie, w latach 1943–1948 w Instytucie Sztuki Użytkowej i Dekoracyjnej w Moskwie. Członek Moskiewskiego Towarzystwa Artystów oraz grupy „Cztery Sztuki”.

Mieszkał i pracował w Moskwie.

Wystawiał od 1918 r.

Fiodor Fiodorowicz FIODOROWSKI

1889–1955

Narodowy artysta ZSRR, członek rzeczywisty Akademii Sztuk Pięknych ZSRR, laureat Nagród Państwowych ZSRR.

Scenograf teatralny, inscenizator.

W 1907 r. ukończył Szkołę Stroganowską, uczył się u K. A. Korowina i M. A. Wrubla. Tam też wykładał w latach 1905–1917, natomiast w latach 1918–1923 wykładał we Wchutemasie.

Naczelnny plastyk Państwowego Akademickiego Teatru Wielkiego (1921–1941).

Mieszkał i pracował w Moskwie.

Iwan Aleksandrowicz FOMIN

1872–1936

Studiował w Petersburskiej Akademii Sztuk Plastycznych (1894–1897 i 1905–1909) u L. N. Benoit.

Wykładał w Akademii Sztuk Plastycznych w Leningradzie. Od 1933 r. – kierownik szkoły-pracowni przy Radzie Moskiewskiej.

Uczestniczył w przygotowaniu edycji „Historii sztuki rosyjskiej”.

Izydor Grigorjewicz FRICH-CHAR

Ur. w 1894 r.

Rzeźbiarz, zajmuje się także sztuką zdobniczą. Autor kompozycji rodzajowych i historycznych, rzeźby dekoracyjnej. Jeden ze współzałożycieli Związku Rosyjskich Rzeźbiarzy, założyciel i kierownik laboratorium artystycznego przy Fabryce Porcelany im. M. I. Kalinina w Konakowie (1934). Wystawia od 1925 r.

Mieszka i pracuje w Moskwie.

Iraklij Iljicz GAMREKELI

1894–1943

Zasłużony działacz sztuki Gruzjińskiej SRR.

Scenograf teatralny.

Ok. 1910 r. studiował w Szkole Malarstwa i Rzeźby w Tyflisie u N. W. Sklifosowskiego.

Od 1923 r. naczelnny plastyk Teatru Dramatycznego im. Sz. Rustaweli w Tbilisi.

Wystawiał od 1923 r.

Mieszkał i pracował w Tbilisi.

Taras Gurjewicz GAPONIENKO

Ur. w 1906 r.

Narodowy artysta RFSRR, członek-korespondent Akademii Sztuk Pięknych, laureat Nagrody Państwowej ZSRR.

Malarz. Autor obrazów o tematyce z życia kolchozu, prac monumentalno-dekoracyjnych i ilustracji.

W latach 1924–1930 studiował we Wchutemasie-Wchuteinie u N. M. Czernyszewa, P. W. Kuzniecowa, K. N. Istomina, W. A. Faworskiego.

Od 1929 r. członek OMACHR i ACHR.

W latach 1938–1939 wykładał w Centralnej Pracowni – WCSPS i Miejskim Instytucie Pedagogicznym im. W. P. Potiomkina w Moskwie (1953).

Wystawia od 1929 r.

Mieszka i pracuje w Moskwie

Władimir Georgijewicz GELFREJCH

1885–1967

Studiował w Petersburskiej Akademii Sztuki (1906–1914) u L. N. Benoit. Był profesorem Akademii Sztuki w Le-

ningradzie 1918–1935, Moskiewskiej Wyższej Szkoły Artystyczno-Przemysłowej 1959–1967. Członek rzeczywisty Akademii Budownictwa i Architektury ZSRR, Bohater Pracy Socjalistycznej 1965.

Aleksander Michajłowicz GIERASIMOW

1881–1963

Narodowy artysta ZSRR, członek rzeczywisty Akademii Sztuk Pięknych ZSRR, laureat Nagród Państwowych ZSRR. Malarz. Autor obrazów o tematyce społeczno-politycznej, portretów działaczy społecznych, działaczy nauki i kultury, pejzaży i martwych natur.

W latach 1903–1915 studiował w Szkole Malarstwa, Rzeźby i Architektury u Ł. O. Pasternaka, A. M. Korina, A. J. Archipowa i w pracowniach W. A. Sierowa i K. A. Korowina.

Od 1925 r. członek ACHRR. W latach 1939–1954 był przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego Związku Artystów ZSRR, w latach 1947–1957 prezes Akademii Sztuk Pięknych ZSRR.

Wystawiał od 1906 r.

Mieszkał i pracował w Moskwie.

Siergiej Wasiliewicz GIERASIMOW

1885–1964

Narodowy artysta ZSRR, członek rzeczywisty Akademii Sztuk Pięknych ZSRR, laureat Nagrody Leninowskiej.

Malarz, grafik. Autor pejzaży, portretów, prac o tematyce historyczno-rewolucyjnej i rodzajowej, ilustrator.

W latach 1901–1907 studiował w Stroganowskiej Szkole u S. W. Iwanowa, K. A. Korowina, D. A. Szczerbinowskiego i w Szkole Malarstwa, Rzeźby i Architektury w Moskwie u A. J. Archipowa, S. W. Iwanowa i K. A. Korowina (1907–1912). Jednocześnie studiował litografię u S. S. Gołuszewa. Członek towarzystwa „Makowiec” (1922–1925), OMCH (1926–1929), ACHR (1930–1932).

Współorganizator Związku Artystów ZSRR.

Wystawiał od 1906 r.

Mojżesz Jakowlewicz GINZBURG

1892–1946

Absolwent Wydziału Architektury Akademii Sztuk Pięknych w Mediolanie (1914) i Wydziału Architektury Politechniki Ryskiej w Moskwie (1917). W roku 1922 był profesorem Katedry Historii Architektury w Moskiewskim Instytucie Inżynierii Cywilnej i profesorem Wyższych Pracowni Plastyczno-Technologicznych. Jeden z organizatorów Stowarzyszenia Architektów Współczesnych (1925).

Od 1926 r. – redaktor naczelny czasopisma „Architektura współczesna”.

Członek Zarządu Stowarzyszenia Architektów Współczesnych.

Dr hab. nauk architektonicznych, akademik architektury.

Pantelejmon Aleksandrowicz GOŁOSOW

1882–1945

Studiował w Stroganowskiej Szkole Artystyczno-Przemysłowej w Moskwie (1898–1906) i Moskiewskiej Akademii Malarstwa, Rzeźby i Budownictwa 1906–1911. Był członkiem OSA. Wykładał w latach 1919–1945 w Wolnych Pracowniach Sztuki w moskiewskim Wchutemasie–Wchuteinie, w Moskiewskim Instytucie Architektury. Pracą pedagogiczną zajmował się od 1919 r. do końca życia. Od 1919 r. profesor w Moskiewskiej Wyższej Szkole Technicznej.

Igor Emanuilowicz GRABAR

1871–1960

Narodowy artysta ZSRR, członek rzeczywisty Akademii Sztuk Pięknych ZSRR, laureat Nagrody Państwowej ZSRR. Malarz, krytyk sztuki, historyk sztuki, działacz w dziedzinie muzealnictwa i konserwacji. Autor portretów, prac o tematyce historyczno-rewolucyjnej, pejzaży, martwych natur.

W 1893 r. ukończył Wydział Prawa i Wydział Historyczno-Filologiczny na Uniwersytecie w Petersburgu. W latach 1894–1896 studiował w Akademii Sztuk Pięknych u P. P. Czysiakowa, I. J. Riepina, w latach 1896–1898 w pracowni A. Aschbe w Monachium, gdzie również wykładał w latach 1898–1901.

Członek ugrupowań: „Mir Iskusstwa”, „Związek Artystów Rosyjskich”, OMCH i Związek Artystów im. I. J. Riepina.

W latach 1913–1925 był dyrektorem Galerii Tretiakowskiej, w latach 1918–1931 – dyrektorem, a następnie w latach 1944–1960 kierownikiem artystycznym Państwowej Centralnej Artystycznej Pracowni Konserwatorskiej. W latach 1937–1942 był rektorem Państwowego Instytutu Sztuki w Moskwie, a w latach 1942–1946 dyrektorem Instytutu Malarstwa, Rzeźby i Architektury oraz w latach 1944–1960 dyrektorem Instytutu Historii Sztuki Akademii Nauk ZSRR. Wystawiał od 1908 r.

Od 1889 r. mieszkał i pracował w Petersburgu, od 1903 r. w Moskwie.

W latach 1895–1904 podróżował po krajach Europy, północnej Rosji i po Egipcie.

Mitrofan Borysowicz GREKOW

1882–1934

Malarz. Twórca rosyjskiego malarstwa batalistycznego, inicjator powstania rosyjskich panoram i dioram.

Jego imię nosi Pracownia Artystów Wojskowych, powstała w 1935 r. W latach 1898–1903 studiował w szkole artystycznej w Odessie, w latach 1903–1911 w Akademii Sztuk Pięknych u F. A. Rubo i I. J. Riepina.

Od 1925 r. członek ACHRR.

W latach 1918–1931 mieszkał i pracował w Nowoczerkas-ku, od 1931 r. w Moskwie.

Władimir (Łado) Dawidowicz GUDIASZWILI

1896–1980

Bohater Pracy Socjalistycznej, narodowy artysta ZSRR, laureat Nagrody Państwowej Gruzińskiej SRR im. Sz. Rustaweli.

Malarz, grafik, scenograf teatralny. Autor kompozycji tematycznych, alegorycznych, portretów, ilustracji.

W latach 1910–1914 studiował w Szkole Malarstwa i Rzeźby w Tyflisie, w latach 1919–1926 – w Paryżu, w Akademii Ronsona.

Od 1916 r. członek Związku Artystów Gruzińskich.

Wystawiał od 1917 r.

Od 1926 r. mieszkał i pracował w Tbilisi.

Lew Aleksandrowicz ILJIN

1880–1942

Studiował w petersburskim Instytucie Inżynierii Cywilnej (1897–1909).

Mieszkał i pracował w Leningradzie.

W latach 1925–1938 był Naczelnym Architektem Leningradu.

Borys Michajłowicz IOFAN

1891–1976

Absolwent Instytutu Sztuk Pięknych w Rzymie (1914–1916) i Wyższej Szkoły Inżynieryjnej w Rzymie (1919). Od roku 1924 pracował w ZSRR (od roku 1929 – w Moskwie).

Członek Komitetu Organizacyjnego do spraw założenia Związku Architektów (1935–1937).

Od roku 1937 członek Prezydium Związku Architektów.

Laureat Nagrody Państwowej (1940).

Zasłużony Budowniczy RFSRR (1966).

Ludowy Architekt ZSRR (od 1970 r.).

Konstantin Mikołajewicz ISTOMIN

1887–1942

Malarz, grafik. Autor scen rodzajowych, pejzaży, portretów.

W latach 1904–1906 studiował prywatnie u J. J. Szrejdera w Charkowie, w latach 1906–1908 w szkole prof. S. Hollosy'ego w Monachium, w latach 1909–1913 na Wydziale Historii Sztuki Uniwersytetu w Moskwie.

Członek towarzystwa „Makowiec” (1922–1923), „Cztery Sztuki” (1924–1929), ACHR (1931).

Wystawiał od 1919 r.

Georgij Aleksandrowicz JECZEISTOW

1897–1946

Grafik. Autor grafiki warsztatowej, ilustracji.

W latach 1910–1918 studiował w Szkole Stroganowskiej – Państwowych Wolnych Pracowniach Artystycznych.

Wystawiał od 1925 r.

Mieszkał i pracował w Moskwie.

Iwan Siemionowicz JEFIMOW

1878–1959

Narodowy artysta RFSRR.

Rzeźbiarz, grafik, malarz. Zajmował się rzeźbą monumentalno-dekoracyjną, twórczością animalistyczną. Ilustrator. Był jednym z założycieli teatru lalek.

Do 1900 r. studiował w pracowni N. A. Martynowa i J. N. Zwancewej, ok. 1900 r. u W. A. Sierowa i K. A. Korowina w Moskwie, a w latach 1906–1908 w Szkole Malarstwa, Rzeźby i Architektury u S. W. Wolnuchina w Moskwie.

W latach 1918–1930 wykładał we Wchutemasie-Wchuteinie w Moskwie.

Członek towarzystw: od 1907 r. MTCH, od 1926 – ORS. W latach 1908–1911 mieszkał i pracował w Paryżu, następnie w Moskwie.

Genadij Dmitriewicz JEPIFANOW

Ur. w 1900 r.

Zasłużony działacz sztuki RFSRR.

Grafik, ilustrator.

W latach 1925–1930 studiował we Wchuteinie w Leningradzie.

W latach 1941–1945 był współwydawcą plakatów z cyklu „Bojowy Ołówek”. Wykładał w Instytucie Malarstwa, Rzeźby i Architektury im. I. J. Riepina w Leningradzie.

Wystawia od 1930 r.

Mieszka i pracuje w Leningradzie.

Borys Władimirowicz JOGANSON

1893–1973

Narodowy artysta ZSRR, członek rzeczywisty Akademii Sztuk Pięknych ZSRR, laureat Nagród Państwowych ZSRR. Malarz. Autor obrazów o tematyce historyczno-rewolucyjnej i obyczajowej, portretów, ilustracji.

W latach 1912–1913 studiował w pracowni P. I. Kielina, w latach 1912–1918 w Szkole Malarstwa, Rzeźby i Architektury w Moskwie u N. A. Kasatkina, S. W. Maliutina i od 1916 r. w pracowni K. A. Korowina.

Od 1922 r. członek ACHRR.

Od 1922 r. wykładał na kursach ACHRR, w latach 1932–1935 w Instytucie Poligraficznym w Moskwie, w latach 1935–1939 w Instytucie Artystycznym, a w latach 1937–1961 w Instytucie Malarstwa, Rzeźby i Architektury.

Prowadził pracownię twórczą Akademii Sztuk Pięknych ZSRR (w Leningradzie w latach 1949–1962, w Moskwie od 1962 r.).

Był dyrektorem Państwowej Galerii Tretiakowskiej (1951–1954). W latach 1958–1962 był prezesem Akademii Sztuk Pięknych ZSRR, w latach 1954–1957 przedstawicielem Komitetu Organizacyjnego Związku Artystów Radzieckich i w latach 1965–1968 I-ym sekretarzem Zarządu Związku Artystów ZSRR.

Wystawiał od 1923 r.

Mieszkał i pracował w Moskwie.

Konstantin Fiodorowicz JUON

1875–1958

Narodowy artysta ZSRR, członek rzeczywisty Akademii Sztuk Pięknych ZSRR, laureat Nagrody Państwowej ZSRR. Malarz, grafik, scenograf teatralny. Autor obrazów o tematyce obyczajowej i historycznej, pejzaży, portretów. W latach 1892–1898 studiował w Szkole Malarstwa, Rzeźby i Architektury w Moskwie u K. A. Sawińskiego, A. J. Archipowa, K. A. Korowina, a w latach 1898–1900 w pracowni W. A. Sierowa. Członek stowarzyszeń: „Związek Rosyjskich Artystów”, „Mir Iskusstwa”, ACHRR (1925 r.). Wykładał we własnej pracowni (1900–1917), w Instytucie Malarstwa, Rzeźby i Architektury w Leningradzie (1934–1935), w Instytucie Sztuk Pięknych w Moskwie im. W. I. Surikowa (1952–1955).

W latach 1945–1947 był naczelnym plastykiem Teatru Malesgo w Moskwie, w latach 1948–1950 dyrektorem Instytutu Naukowo-Badawczego Teorii i Historii Sztuki Akademii Sztuk Pięknych ZSRR, pierwszym sekretarzem Zarządu Związku Artystów ZSRR (1956–1958).

Wystawiał od 1901 r.

Mieszkał i pracował w Moskwie.

Jewgenij Adolfowicz KIBRIK

1906–1978

Narodowy artysta ZSRR, członek rzeczywisty Akademii Sztuk Pięknych ZSRR, laureat Nagrody Państwowej ZSRR.

Grafik. Autor graficznych i malarskich dzieł o tematyce historyczno-rewolucyjnej, ilustracji.

W latach 1922–1925 studiował w Instytucie Artystycznym w Odessie u P. G. Wołokidina i T. B. Frajermana, w latach 1925–1927 we Wchuteinie w Leningradzie.

W latach 1942–1943 wykładał w Akademii Sztuk Pięknych, od 1953 r. w Instytucie Artystycznym im. W. I. Surikowa w Moskwie.

Wystawiał od 1927 r.

Mieszkał i pracował w Leningradzie, od 1943 r. w Moskwie.

Gustaw Gustawowicz KLUCIS

1895–1944

Grafik, malarz. Jeden z twórców sztuki fotomontażu, plakacista. Zajmował się grafiką książkową i inscenizacją.

W latach 1917–1918 studiował w Szkole Rysunku Towarzystwa Zachęty Sztuk w Piotrogradzie, w latach 1918–1921 w Państwowych Wolnych Pracowniach Artystycznych – Wchutemasie w Moskwie u K. A. Korowina i K. S. Malewicz.

W latach 1924–1930 wykładał we Wchutemasie-Wchuteinie. Wystawiał od 1927 r.

Mieszkał i pracował w Moskwie.

Jerwand Siemionowicz KOCZAR

1899–1979

Narodowy artysta ZSRR, laureat Nagrody Państwowej Armieńskiej SRR.

Malarz, monumentalista. Rzeźbiarz, grafik, scenograf teatralny. Autor portretów, martwych natur, pejzaży, kompozycji, ilustracji.

W latach 1915–1918 studiował w Szkole Malarstwa i Rzeźby w Tyflisie u J. Tatiewosjana, w latach 1918–1919 w Szkole Malarstwa, Rzeźby i Architektury w Moskwie u P. P. Konczałowskiego. W latach 1943–1945 wykładał w Instytucie Politechnicznym im. K. Marksa w Erewaniu. Od 1921 r. mieszkał i pracował w Paryżu, od 1936 r. w Erewaniu.

Akop Karapietowicz KODZOJAN

1883–1959

Grafik i malarz. Autor scen historycznych, ilustracji, pejzaży.

W latach 1903–1905 studiował w pracowni A. Aschbe w Monachium, w latach 1905–1907 w Akademii Sztuk Pięknych.

Mieszkał i pracował w Armenii.

Mikołaj Dżemsowicz (Jakowlewicz) KOLLI

1894–1966

Absolwent Wydziału Architektury Wyższych Państwowych Pracowni Plastyczno-Technologicznych (WchUTEMAS) (1912–1924). Wykładał w Moskiewskiej Wyższej Szkole Technicznej im. N. E. Baumana (1920–1941), w Moskiewskim Instytucie Architektury (1931–1941). Członek Prezydium Związku Architektów Radzieckich (1937–1955). Członek Zarządu Związku Architektów Radzieckich (1955–1965).

Dr hab. architektury, profesor, członek Akademii Architektury ZSRR.

Władimir Michajłowicz KONASZEWICZ

1888–1963

Zasłużony działacz sztuki RFSRR.

Grafik, autor grafiki warsztatowej, ilustracji.

W latach 1908–1913 studiował w Szkole Malarstwa, Rzeźby i Architektury w Moskwie u K. A. Korowina, S. W. Maliutina, Ł. O. Pasternaka.

Członek stowarzyszenia „Mir Iskusstwa”.

W latach 1921–1930 wykładał we Wchuteinie w Leningradzie, w latach 1944–1948 w Instytucie Malarstwa, Rzeźby i Architektury w Leningradzie.

Wystawiał od 1921 r.

Mieszkał i pracował w Leningradzie.

Piotr Piotrowicz KONCZAŁOWSKI

1876–1956

Narodowy artysta RFSRR, członek rzeczywisty Akademii Sztuk Pięknych ZSRR, laureat Nagrody Państwowej ZSRR.

Malarz. Autor portretów, pejzaży, scen rodzajowych, martwych natur. Scenograf teatralny.

Studiował w szkole rysunku M. D. Rajewskiej-Iwanowej w Charkowie, uczęszczał również na kursy wieczorowe w Szkole Stroganowskiej w Moskwie u W. D. Suchanowa. Ponadto studiował w latach 1897–1899 u J. P. Laurensa i J. J. Benjamin-Constanta w Akademii Julien w Paryżu, a w latach 1891–1905 w Wyższej Szkole Artystycznej przy Akademii Sztuk Pięknych w pracowni P. O. Kowalewskiego u P. I. Tworznikowa, W. J. Sawinskiego i J. R. Zalemana.

Brał udział w wystawach grup i stowarzyszeń twórczych: „Mir Iskusstwa” (1911–1912, 1917, 1921–1922), „Byt” (1926–1927), Związek Młodzieży (1911), Salon „Złotego Runa”, ACHRR (1928). Współzałożyciel grupy „Bubnowyj Walet” (1910).

Wystawiał od 1908 r.

Wiktor Borysowicz KORECKI

Ur. w 1909 r.

Zasłużony artysta RFSRR, laureat Nagród Państwowych ZSRR. Grafik, plakacista, posługujący się metodą fotoplakatu.

W latach 1922–1929 studiował w szkole średniej o profilu plastycznym w Moskwie.

Wystawia od 1932 r.

Mieszka i pracuje w Moskwie.

Paweł Dmitriewicz KORIN

1892–1967

Narodowy artysta ZSRR, członek rzeczywisty Akademii Sztuk Pięknych ZSRR, laureat Nagrody Leninowskiej i Nagrody Państwowej ZSRR.

Malarz, monumentalista. Autor portretów, scen historycznych, pejzaży.

Syn chłopca – autora wielu ikon.

W latach 1912–1916 studiował w Szkole Malarstwa, Rzeźby i Architektury w Moskwie u K. A. Korowina, S. W. Ma-liutina.

W latach 1918–1919 wykładał w Państwowych Wolnych Pracowniach Artystycznych i Państwowym Instytucie Artystycznym im. W. A. Surikowa w Moskwie (1950 r.).

Prowadził pracownie konserwatorskie Państwowego Muzeum Sztuk Plastycznych im. A. S. Puszkina (w latach 1932–1959) i Państwową Centralną Artystyczną Pracownię Konserwatorską im. I. E. Grabara (w latach 1960–1964).

Wystawiał od 1927 r.

Mieszkał i pracował w Moskwie.

Aleksiej Iljicz KRAWCZENKO

1889–1940

Grafik, malarz, scenograf teatralny. Jeden z najwybitniejszych artystów drzeworytników, tworzył również w technice linorytu i akwaforty. Malował pejzaże, widoki Moskwy, portrety. Autor licznych cyklów ilustrujących rosyjską literaturę klasyczną.

W latach 1904–1910 studiował w Szkole Malarstwa, Rzeźby i Architektury w Moskwie u W. A. Sierowa i K. A. Korowina, w latach 1905–1906 w Szkole Hollosyego w Monachium.

Odbył wiele podróży artystycznych, między innymi po Włoszech, Grecji, Konstantynopolu (1910–1911), Indiach, Japonii, Cejlonie (1913–1914), Francji (1925–1926), USA (1929).

Mieszkał i pracował w Saratowie, gdzie w latach 1918–1921 był dyrektorem muzeum. Od 1921 r. mieszkał i pracował w Moskwie.

Członek Stowarzyszenia Moskiewskich Plastyków, towarzystwa: „Moskiewscy Malarze”. „Cztery Sztuki”.

Wystawiał od 1907 r.

Fiodor Grigoriewicz KRICZEWSKI

1879–1947

Zasłużony działacz sztuki Ukraińskiej SRR.

Malarz. Autor obrazów o tematyce obyczajowej, portretów. W latach 1896–1901 studiował w Szkole Malarstwa, Rzeźby i Architektury w Moskwie.

W latach 1907–1910 studiował w Akademii Sztuk Pięknych u F. A. Rubo.

Był członkiem ACHCU (Stowarzyszenie Artystów Czerwonej Ukrainy).

W latach 1913–1917 wykładał w szkole artystycznej w Ki-

jowie, a w latach 1922–1932 i 1934–1941 w Instytucie Artystycznym w Kijowie.

Od 1912 r. mieszkał i pracował w Kijowie.

Jelizawieta Siergiejewna KRUGLIKOWA

1868–1941

Malarka, graficzka. Tworzyła w różnych dziedzinach sztuki. Odrodziła sztukę monotypii.

W latach 1890–1895 studiowała w Szkole Malarstwa, Rzeźby i Architektury w Moskwie u K. A. Sawickiego, J. M. Prianisznikowa, S. A. Korowina, A. J. Archipowa. Była członkiem ugrupowania „Mir Iskusstwa” (w latach 1906–1924), „Salon Jesienny”, „Salon Niezależnych” w Paryżu (ok. 1910 r.), „Związek Artystów Rosyjskich” (w latach 1909–1913), Moskiewskiego Towarzystwa Artystów (w latach 1897–1917) oraz „Żar-Cwiet” (1924 r.).

Wykładała w swojej pracowni akwaforty w Paryżu (1900–1914), we Wchuteinie (1927–1929), Wyższym Instytucie Fotografii i Fotomechaniki w Leningradzie (lata trzydzieste). W latach 1895–1914 mieszkała i pracowała w Piotro-grodzie.

Mikołaj Piotrowicz KRYMOW

1884–1958

Narodowy artysta RFSRR, członek-korespondent Akademii Sztuk Pięknych ZSRR.

Malarz, scenograf teatralny. Pejzażysta.

W latach 1904–1911 studiował w Szkole Malarstwa, Rzeźby i Architektury w Moskwie u A. J. Archipowa, N. A. Kasatkina, W. A. Sierowa, Ł. O. Pasternaka.

Członek stowarzyszeń: „Gołubaja Roza” („Błękitna Róża”), „Związek Artystów Rosyjskich”, OMCH.

W latach 1919–1920 wykładał w Instytucie Praktycznym w Moskwie, w latach 1920–1922 we Wchutemasie, a w latach 1934–1939 w Szkole Artystycznej Pamięci 1905 r. w Moskwie.

Wystawiał od 1907 r.

Mieszkał i pracował w Tarusie.

KUKRYNIKSY

(kolektyw twórczy, występujący wspólnie od 1925 r.)

Bohaterowie Pracy Socjalistycznej. Narodowi artyści ZSRR,

członkowie rzeczywici Akademii Sztuk Pięknych ZSRR, laureaci Nagród Leninowskich i Państwowych ZSRR. Graficy i malarze. Autorzy prac o tematyce historyczno-rewolucyjnej, karykatur, plakatów politycznych, ilustracji. Uczestnicy wystaw od 1929 r.

Mieszkają i pracują w Moskwie.

1. Michał Wasiliewicz KUPRIJANOW

Ur. w 1903 r.

W latach 1920–1921 studiował w szkole artystycznej w Taszkencie, w latach 1921–1929 we Wchutemasie-Wchuteinie u M. M. Kuprejanowa i P. W. Mituricza w Moskwie. Samodzielnie tworzy w dziedzinie pejzażu.

2. Porfirij Nikitycz KRYŁOW

Ur. w 1902 r.

W latach 1921–1928 studiował we Wchutemasie-Wchuteinie u A. A. Osmiorkina, A. N. Szewczenki. Był asystentem P. P. Konczałowskiego.

Samodzielnie tworzy w dziedzinie portretu, pejzażu, martwej natury.

3. Mikołaj Aleksandrowicz SOKOŁOW

Ur. w 1903 r.

W latach 1923–1929 studiował we Wchutemasie-Wchuteinie u M. M. Kuprejanowa, P. W. Mituricza w Moskwie. Samodzielnie tworzy w dziedzinie pejzażu, portretu, martwej natury.

Mikołaj Mikołajewicz KUPREJANOW

1894–1933

Artysta grawer, akwarelista, rysownik, ilustrator, litograf. Autor prac o tematyce historyczno-rewolucyjnej, portretów, pejzaży, scen rodzajowych, plakatów, dekoracji okolicznościowych, ilustracji, oprawy graficznej książek, karykatury społeczno-politycznej, a także prac o tematyce pedagogicznej.

Studiował w szkole-pracowni M. Teniszewej i K. Wroblewskiego w Petersburgu (1912), w pracowni D. Kardowskiego

(1912–1914), w Szkole Malarstwa i Rysunku J. Zwancewej u K. Pietrowa-Wodkina (1915–1916). W 1915 r. w pracowni L. Ostroumowej-Lebiediewej i pod jej kierunkiem rozpoczął pracę nad drzeworytami, jednocześnie kontynuując studia na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Petersburgu (1912–1916).

Członek ugrupowania „Cztery Sztuki” (1923), Stowarzyszenia Malarzy Sztalugowych (1926–1928). Prowadził pracownię grawerską w Państwowych Wolnych Pracowniach Artystycznych w Piotrogradzie (1918–1919). Wykładał w Wyższym Instytucie Fotografii i Fototechniki w Piotrogradzie (1918–1920), na Wydziale Grafiki we Wchutemasie, a następnie Wchuteinie w Moskwie (1923–1929). Od 1922 r. mieszkał i pracował w Moskwie. Wystawiał od 1917 r.

Aleksander Wasiliewicz KUPRIN

1880–1960

Zasłużony działacz sztuki RFSRR, członek-korespondent Akademii Sztuk Pięknych ZSRR.

Malarz, autor pejzaży, martwych natur.

W latach 1902–1904 studiował w pracowni L. J. Dmitriewa-Kawkaskiego w Petersburgu, w latach 1904–1906 w pracowni K. F. Juona w Moskwie, a w latach 1906–1910 w Szkole Malarstwa, Rzeźby i Architektury w Moskwie u A. J. Archipowa, K. A. Korowina, Ł. O. Pasternaka.

Członek stowarzyszeń: „Bubnowyj Walet”, „Moskiewscy Malarze”, OMCH. W latach 1918–1920 wykładał w Państwowych Wolnych Pracowniach Artystycznych w Moskwie, w latach 1920–1922 w Niżnym Nowogrodzie i Sormowie, w latach 1923–1930 we Wchutemasie-Wchuteinie, w latach 1931–1939 w Moskiewskim Instytucie Tekstylnym i w latach 1946–1952 w Wyższej Szkole Artystyczno-Przemysłowej (byłej Szkole Stroganowskiej).

Wystawiał od 1908 r.

Mieszkał i pracował w Moskwie.

Walentin Iwanowicz KURDOW

Ur. w 1905 r.

Narodowy artysta RFSRR.

Grafik, autor grafiki warsztatowej, ilustracji.

W latach 1923–1926 studiował w Szkole Artystyczno-Przemysłowej w Jekatierinburgu, we Wchuteinie w Leningradzie u A. J. Karewa, A. I. Sawinowa, M. W. Matiuszyna.

Był jednym z wydawców plakatów z cyklu „Bojowej Karandasz” („Bojowy Ołówek”) w latach 1939–1940 i od 1941 r.

Wystawia od 1932 r.

Mieszka i pracuje w Leningradzie.

Paweł Warfołomiejewicz KUZNIECOW

1878–1968

Zasłużony działacz sztuki RFSRR.

Malarz, scenograf teatralny, uczestniczył w organizowaniu uroczystości masowych z okazji rocznic Rewolucji Październikowej. Autor prac o tematyce realistycznej, portretów, pejzaży, martwych natur.

Studiował w latach 1891–1896 w Szkole Rysunku Saratowskiego Towarzystwa Miłośników Sztuk Pięknych u W. W. Konowałowa i G. P. Salwin-Barakki, w latach 1897–1904 w Szkole Malarstwa, Rzeźby i Architektury w Moskwie u K. A. Korowina i W. A. Sierowa, a także w Akademii Colarossiego i innych pracowniach w Paryżu (1907).

Członek towarzystwa „Cztery Sztuki” (1924–1931). Brał udział w wystawach „Bielaja Roza” („Biała Róża”, 1904), „Gołubaja Roza” („Błękitna Róża”, 1907), Salonu „Złote Runo”, a także w wystawach towarzystwa „Mir Iskusstwa” (1902, 1911–1922).

Wystawiał od 1902 r.

Mikołaj Wasiliewicz KUŻMIN

Ur. w 1890 r.

Narodowy artysta RFSRR, członek-korespondent Akademii Sztuk Pięknych ZSRR.

Grafik, ilustrator.

W latach 1912–1914 studiował w Szkole Rysunku Towarzystwa Zachęty Sztuk u I. J. Bilibina, W. W. Mate, A. A. Ryłowa, w latach 1922–1924 w Akademii Sztuk Pięknych u P. A. Szylingowskiego, J. S. Kruglikowej.

Od 1909 r. współpracuje z redakcjami gazet i czasopism. Wystawia od 1919 r.

Mieszka i pracuje w Moskwie.

Le CORBUSIER

(Prawdziwe nazwisko: Charles Edouard JEANNERET)

1887–1965

Architekt francuski.

Studiował zdobnictwo użytkowe w Szkole Sztuk Pięknych w La Chaux-de-Fonds.

Uczył się i pracował u architekta J. Hoffmanna w Wiedniu (1907), O. Perreta w Paryżu (1908–1910) i P. Behrensa w Berlinie (1910–1911).

W latach 1920–1930 uczestniczył w pracy nad projektami w ZSRR.

Anatolij Adrianowicz LEBIEDIEW-SZUJSKI

1896–1978

Zasłużony działacz sztuki RFSRR. Malarz, pejzażysta.

W latach 1916–1918 studiował w pracowni P. I. Kielina, w latach 1918–1924 we Wchutemasie-Wchuteinie u A. J. Archipowa, P. P. Konczalowskiego.

W latach 1921–1928 był członkiem stowarzyszenia „Byt”, OMCH (1929).

Wystawiał od 1918 r.

Mieszkał i pracował w Moskwie.

Sarra Dmitriewna LEBIEDIEWA

1892–1967

Zasłużony działacz sztuki RFSRR, członek-korespondent Akademii Sztuk Pięknych ZSRR. Tworzyła głównie w dziedzinie rzeźby wolnostojącej. Studiowała w Szkole Rysunku Towarzystwa Zachęty Sztuk w Petersburgu (1906), w Szkole Rysunku, Malarstwa i Rzeźby M. D. Bernsztejna w Petersburgu, w pracowni rzeźby L. W. Szerwuda (1910–1912). Uczyła się rzeźby pod kierunkiem W. W. Kuzniecowa w Petersburgu (1914). W latach 1912–1914 zwiedziła Niemcy, Austrię, Włochy, Francję.

Od 1926 r. członek Związku Rzeźbiarzy Rosyjskich. Brała udział w realizacji leninowskiego planu propagandy monumentalnej.

Wystawiała od 1918 r.

Aristarch Wasiliewicz LENTUŁOW

1882–1943

Malarz, scenograf teatralny. Autor pejzaży, portretów, martwych natur, scen o tematyce obyczajowej.

W latach 1898–1900 i w 1905 r. studiował w szkole artystycznej im. N. D. Sieliwierstowa w Penzie, w latach 1900–1904 w szkole artystycznej w Kijowie, w latach 1906–1910 w pracowni D. N. Kardowskiego w Petersburgu.

Był jednym z założycieli grupy „Bubnowyj Walet” (1910 r.), członek ACHRR (od 1926 r.), OMCH (od 1928 r.).

Wykładał we Wchutemasie-Wchuteinie – Instytucie Sztuk Plastycznych w Moskwie, w latach 1919–1943 w Moskiewskim Instytucie Artystycznym.

Mieszkał i pracował w Moskwie.

Władimir Iwanowicz LIUSZYN

1898–1970

Grafik, plakacista.

Studiował we Wchutemasie (uk. w 1923 r.).

Wystawiał od 1918 r.

Mieszkał i pracował w Moskwie.

Piotr Iwanowicz LWOW

1882–1944

Grafik, malarz, rzeźbiarz.

W latach 1897–1902 studiował w Szkole Malarstwa, Rzeźby i Architektury w Moskwie u S. W. Iwanowa, S. A. Korowina, W. N. Bakszejewa oraz w Wyższej Szkole Artystycznej przy Akademii Sztuk Pięknych u D. N. Kardowskiego, N. S. Samokisza.

Członek stowarzyszeń: „Mir Iskusstwa”, „Zielona Kotka” (Chabarowski, 1921–1923), „Cztery Sztuki”, „Związek Młodzieży”, „Moskiewscy Malarze”.

W latach 1924–1929 wykładał we Wchutemasie-Wchuteinie w Moskwie, a w latach 1933–1941 w Instytucie Malarstwa, Rzeźby i Architektury w Leningradzie.

Od 1933 r. mieszkał i pracował w Leningradzie.

Aleksander Arkadijewicz ŁABAS

Ur. 1900

Zasłużony artysta RFSRR.

Malarz. Autor prac o tematyce realistycznej, portretów, pejzaży.

W latach 1912–1917 studiował w Szkole Stroganowskiej u F. F. Fedorowskiego i S. A. Noakowskiego, w pracowniach prywatnych I. I. Maszkowa i F. I. Rerberga, a w latach 1917–1919 w Państwowych Wolnych Pracowniach Artystycznych u P. P. Konczałowskiego, w latach 1921–1924 we Wchutemasie u D. P. Szerenberga.

Członek założyciel OST (1925–1932).

Wystawia od 1921 r.

Josif Grigorjewicz ŁANGBARD

1882–1951

Absolwent Petersburskiej Akademii Sztuk Plastycznych (1907–1914). Wykładał w Akademii Sztuk Plastycznych (1935–1950), gdzie od 1939 r. był profesorem. Dr hab. nauk architektonicznych (1939). Pracował w Leningradzie. Zasłużony Działacz Sztuki i Architektury BSRR (1933).

Anton Michajłowicz ŁAWIŃSKI

1893–1968

Rzeźbiarz, grafik, plakacista, scenograf teatralny, architekt. Studiował na Wydziale Architektoniczno-Budowlanym Szkoły Technicznej w Baku (uk. w 1913 r.). W latach 1918–1919 studiował w Państwowych Wolnych Pracowniach Artystycznych u L. W. Szerwuda i A. T. Matwiejewa.

Członek stowarzyszenia „Lef” (od 1920 r.)

Współpracował przy tworzeniu „Okien ROSTA”.

W latach 1919–1920 wykładał w Wolnych Pracowniach Artystycznych w Saratowie, od 1920 r. we Wchutemasie w Moskwie.

Wystawiał od 1920 r.

Mieszkał i pracował w Moskwie.

Georgij Ławrentjewicz ŁAWROW

1895–1967

Absolwent Wydziału Architektury Moskiewskiego Wyższego Instytutu Plastyczno-Technologicznego (1922–1926).

Dyrektor Instytutu do Spraw Socjalistycznej Rekonstrukcji Miast przy Białoruskiej Akademii Nauk (1931–1933).

Kazimierz Sewerionowicz MALEWICZ

1878–1935

Malarz, scenograf teatralny, ilustrator książek. Zajmował się również wzornictwem przemysłowym, dekoracją ilościową i sztuką użytkową. Autor suprematycznych kompozycji i portretów.

W latach 1895–1896 studiował w Szkole Rysunku w Kijowie, w latach 1904–1905 – w Szkole Malarstwa, Rzeźby i Architektury w Moskwie oraz w latach 1905–1910 w pracowni F. I. Rerberga.

Działał i tworzył w następujących grupach artystycznych: „Bubnowyj Walet” (1911–1917), „Związek Młodziży”.

Brał udział w wystawach: „Oslinyj Chwost” (Ośli Ogon) (1911–1912), „Miszeń” (Tarcza) (1913), „Tramwaj W” (1915), „0,10” (1915–1916).

Organizator grupy Unowis (Witebsk, 1920). W latach 1923–1926 dyrektor Sinchuku (Radziecki Instytut Kultury Artystycznej).

Wystawiał od 1911 r.

Szmawon Grigorjewicz MANGASAROW

Ur. w 1907 r.

Zasłużony artysta Azerbejdżańskiej SRR.

Malarz. Autor obrazów rodzajowych, portretów, pejzaży, martwych natur.

Studiował w Wyższej Szkole Artystycznej w Baku (uk. 1927 r.).

Wystawia od 1928 r.

Mieszka i pracuje w Baku.

Aleksander Terentjewicz MATWIEJEW

1878–1960

Zasłużony działacz sztuki RFSRR.

Twórczość w dziedzinie rzeźby wolnostojącej i monumentalnej.

Studiował w Szkole Rysunku w Saratowie w latach 1896–1899 u W. W. Konowałowa, jednocześnie w pracowni przy Towarzystwie Sztuk Pięknych w Saratowie, a od 1899 r. w Szkole Malarstwa, Rzeźby i Architektury w Moskwie

u P. P. Trubeckiego. W latach 1901–1905 pracował w Abramcewskiej Pracowni Ceramiki u S. I. Mamontowa.

W latach 1906–1907 uczył się rysunku w pracowniach prywatnych w Paryżu.

W 1913 r. przebywał w Rzymie, Florencji i Neapolu.

Członek towarzystwa „Mir Iskusstwa” (od 1912 r.), „Cztery Sztuki” (od 1925 r.), „Związku Rzeźbiarzy Rosyjskich” (od 1926 r.).

W latach 1918–1948 wykładał w Instytucie Malarstwa, Rzeźby i Architektury im. I. J. Riepina przy Akademii Sztuk Pięknych ZSRR, a w latach 1940–1948 w Moskiewskim Instytucie Sztuk Pięknych.

Profesor. Doktor historii sztuki.

Wystawiał od 1901 r.

Tatiana Aleksiejewna MAWRINA

Ur. 1902 r.

Laureatka Nagrody Państwowej ZSRR.

Graficzka, scenografka. Zajmuje się grafiką warsztatową, ilustracją, malarstwem portretowym, pejzażem, plakatem (1941–1945).

W latach 1922–1929 studiowała we Wchutemasie-Wchuteinie w Moskwie u N. W. Siniezubowa, G. W. Fiodorowa, R. R. Falka.

Członek grupy „13” (1929–1931).

Mieszka i pracuje w Moskwie.

Konstantin Stiepanowicz MIELNIKOW

1890–1974

Absolwent Moskiewskiej Szkoły Malarstwa, Rzeźby, Architektury (1905–1917), Wydziałów Malarstwa, Rzeźby i Architektury.

Członek Zrzeszenia ASNOWA (Zrzeszenie Nowych Architektów).

Wykładał w Wyższych Pracowniach Plastyczno-Technologicznych (1921–1925), był profesorem na Wydziale Architektury Wyższego Instytutu Plastyczno-Technicznego (1927–1929). Profesor Moskiewskiego Instytutu Architektury (1932–1936), profesor w Saratowskim Instytucie Dróg Samochodowych (1949–1951). Profesor w Moskiewskim Instytucie Inżynierjno-Budowlanym (1951–1960).

Wyróżniony honorowym tytułem „Zasłużonego Architekta” (1972).

Władimir Aleksiejewicz MIŁASZEWSKI

1893–1976

Rysownik, scenograf, akwarelista.

Zajmował się także malarstwem sztalugowym, ilustracją, plakatem.

W latach 1905–1910 studiował w Bogolubowskiej Szkole Rysunku w Saratowie u W. W. Konowałowa, w latach 1911–1913 w pracowniach A. N. Grota i E. Szejnberga w Charkowie, a w latach 1913–1916 w Akademii Sztuk Pięknych u I. I. Tworożnikowa, A. W. Makowskiego i w „Nowej pracowni artystycznej” u M. W. Dobużyńskiego i J. J. Łansere.

Członek towarzystw artystycznych: OMCH, „Cztery Sztuki”, „13”.

Wystawiał od 1922 r.

Od 1924 r. mieszkał i pracował w Moskwie.

Michał Adolfowicz MINKUS

1905–1963

Studiował na Wydziale Architektury w Odeskim Instytucie Sztuk Pięknych (1923–1925).

Ukończył Leningradzki Wyższy Instytut Plastyczno-Techniczny (dawna Akademia Sztuk Plastycznych), Wydział Architektury (1925–1933).

Od r. 1930 pracował w Moskwie. Wykładał w Moskiewskim Instytucie Architektury.

Wiera Iwanowna MUCHINA

1889–1953

Narodowa artystka ZSRR, członek rzeczywisty Akademii Sztuk Pięknych ZSRR, laureatka Nagrody Państwowej. Rzeźbiarka. Zajmowała się rzeźbą monumentalną i wolnostojącą, sztuką użytkową.

Studiowała w pracowni K. F. Juona (1909–1911), N. A. Sinicynej (1911), I. I. Maszkowa (1911–1912) w Moskwie, a także w Akademii Colarossiego, w prywatnych akademiach „La Palette”, „La Grande Chaumière” oraz u E. A. Bourdelle’a w Paryżu (1912–1914).

Od 1926 r. członek Towarzystwa Rzeźbiarzy Rosyjskich (ORS). Wykładała w Wyższej Szkole Artystyczno-Przemysłowej

słowej w Moskwie (1926–1927), Wchuteinie w Moskwie (1926–1930).

Wystawiała od 1920 r.

Mieszkała i pracowała w Moskwie.

Władimir Oskarowicz MUNC

1903–1974

Absolwent Leningradzkiego Wyższego Instytutu Plastyczno-Technicznego (dawna Akademia Sztuk Plastycznych) (1924–1926). Wykładał w Leningradzkiej Akademii Sztuk Plastycznych (1930–1939), od 1939 r. – docent architektury. Wykładał w Moskiewskim Instytucie Architektury (1943, 1955).

Michał Wasiliewicz NIESTIEROW

1862–1942

Zasłużony działacz sztuki RFSRR, laureat Nagrody Państwowej ZSRR.

Malarz. Autor obrazów o tematyce historycznej i religijnej, pejzaży, portretów, ilustracji.

W latach 1877–1881 i 1884–1886 studiował w Szkole Malarstwa, Rzeźby i Architektury w Moskwie u W. G. Piero-wa, A. K. Sawrasowa, I. M. Prianisznikowa, w latach 1881–1884 w Akademii Sztuk Pięknych u P. P. Czystiakowa.

Członek Towarzystwa Objazdowego Wystaw Artystycznych (Pieredwiżnicy), członek – założyciel Związku Malarzy Rosyjskich (1903).

Mieszkał i pracował w Moskwie i w Kijowie (1890–1910).

Aleksander Siergiejewicz NIKOLSKI

1884–1953

Absolwent Instytutu Inżynierii Cywilnej w Petersburgu (1912), tam też wykładał od r. 1912; od r. 1928 – profesor.

Od r. 1932 – profesor w Wszechrosyjskiej Akademii Sztuk Plastycznych na Wydziale Architektury. Pracował w Leningradzie.

W latach 1925–1932 stał na czele leningradzkiej grupy OSA – Stowarzyszenia Architektów Współczesnych.

Członek Związku Architektów, członek Zarządu i Komitetu Organizacyjnego Związku Architektów.

Laureat Nagrody Państwowej (1951).

Iwan Siergiejewicz NIKOŁAJEW

1901–1979

Absolwent Moskiewskiej Wyższej Szkoły Technicznej (1925), a w latach 1925–1929 ukończył tam studia aspiranckie. Wykładał w Moskiewskiej Wyższej Szkole Technicznej (1921–1928). Docent w Wyższej Szkole Inżynieryjno-Budowlanej (1928–1930).

Wykładał w Moskiewskim Instytucie Architektury (od r. 1930), od r. 1934 – profesor. W latach 1958–1970 – rektor Moskiewskiego Instytutu Architektury.

Dr hab. architektury, członek-korespondent Akademii Architektury ZSRR.

Georgij Grigorjewicz NISSKIJ

Ur. 1903 r.

Narodowy artysta RFSRR, członek rzeczywisty Akademii Sztuk Pięknych ZSRR, laureat Nagrody Państwowej ZSRR. Malarz, grafik. Autor pejzaży.

W latach 1919–1921 studiował w pracowni im. M. A. Wrubla w Homlu, a w latach 1919–1930 we Wchutemasie-Wchuteinie w Moskwie u A. D. Drewina i R. R. Fal-ka.

Wystawia od 1930 r.

Mieszka i pracuje w Moskwie.

Georgij Michajłowicz ORŁOW

Ur. 1901 r.

Studiował w Moskiewskiej Wyższej Szkole Technicznej im. N. Baumana (1921–1926).

Wiceprezes Akademii Budownictwa i Architektury ZSRR (1961–1963), pierwszy sekretarz Zarządu Związku Architektów ZSRR (od 1963 r.). Wiceprezes (od 1967 r.) i prezes (od 1972 r.) Międzynarodowego Związku Architektów. Wykłada w Moskiewskim Instytucie Architektury (1933–1938 oraz od 1966 r.), od r. 1969 – profesor.

Laureat Nagrody Państwowej ZSRR (1951).

Laureat Nagrody Państwowej RFSRR (1969).

Aleksiej Fiodorowicz PACHOMOW

1900–1973

Artysta narodowy ZSRR, członek rzeczywisty Akademii Sztuk Pięknych ZSRR, laureat Nagrody Państwowej ZSRR. Malarz, grafik, autor serii litografii, portretów, scen rodzajowych.

W latach 1915–1917, 1920–1922 studiował w Centralnej Szkole Artystyczno-Technicznej A. L. Sztiglica w Petersburgu u M. W. Dobużyńskiego, W. I. Szuchajewa, S. W. Czechonina, N. A. Tyrsy, W. W. Lebidiewa, A. J. Karewa, a w latach 1922–1925 w Wchutemasie u A. I. Sawinowa. Od r. 1921 członek związku „Nowe Kierunki w Sztuce”, założyciel towarzystwa „Krug Chudożników” (Koło Artystów, 1926–1932).

Wystawiał od 1923 r.

Kuźma Siergiejewicz PIETROW-WODKIN

1878–1939

Zasłużony działacz sztuki RFSRR.

Malarz, rysownik, scenograf teatralny. Autor obrazów o tematyce realistycznej i rodzajowej, portretów, martwych natur, pejzaży.

W latach 1893–1895 studiował w klasie malarstwa i rysunku F. J. Burowa w Samarze, w latach 1895–1897 w Centralnej Szkole Artystyczno-Technicznej A. L. Sztiglica w Petersburgu, następnie w latach 1897–1905 w Szkole Malarstwa, Rzeźby i Architektury w Moskwie u N. A. Kasatkina, A. J. Archipowa, W. A. Sierowa. Studiował również w szkole A. Aschbe w Monachium (1901) oraz w latach 1905–1908 w prywatnych akademiach w Paryżu. Od 1909 r. brał udział w wystawach Salonu „Złote Ru-no”, w latach 1909, 1910 Związku Artystów Rosyjskich. Członek stowarzyszeń: „Mir Iskusstwa” (1910, 1913, 1916, 1918, 1922), „Dom Sztuk” (1920, 1921), „Żar-Cwiet”, „Cztery Sztuki” (1925–1929), ACHRR (1928).

Wystawiał od 1909 r.

Jurij Iwanowicz PIMIENOW

1903–1977

Narodowy artysta ZSRR, członek rzeczywisty Akademii Sztuk Pięknych ZSRR, laureat Nagród Leninowskich i Nagród Państwowych.

Malarz, grafik, scenograf teatralny.

Autor obrazów o tematyce współczesnej, portretów, pejzaży, martwych natur.

W latach 1920–1925 studiował we Wchutemasie w Moskwie u S. W. Maliutina, W. A. Faworskiego, W. D. Falilejewa.

Jeden z założycieli OST (1925).

Wykładał w Instytucie Kształcenia Artystów (1936–1937), Wszechzwiązkowym Państwowym Instytucie Kinematografii (od 1945 r.).

Mieszkał i pracował w Moskwie.

Mikołaj Iwanowicz PISKARIEW

1892–1959

Grafik, malarz. Zajmował się grafiką książkową, ilustracją, ekslibrisem.

W latach 1903–1916 uczył się w Szkole Stroganowskiej w Moskwie u S. W. Noakowskiego, S. S. Bielousowa, D. A. Szczerbinowskiego.

W latach 1918–1919 wykładał w Państwowych Wolnych Pracowniach Artystycznych, a w latach 1921–1930 we Wchutemasie-Wchuteinie w Moskwie.

Wystawiał od 1919 r.

Mieszkał i pracował w Moskwie.

Arkadij Aleksandrowicz PŁASTOW

1893–1972

Narodowy artysta ZSRR, członek rzeczywisty Akademii Sztuk Pięknych ZSRR, laureat Nagród Leninowskich i Nagród Państwowych ZSRR.

Malarz i grafik. Autor prac dających obraz życia w kołchozowej wiosce, portretów, pejzaży, ilustracji.

W latach 1912–1914 studiował w Szkole Stroganowskiej w Moskwie, a w latach 1914–1917 w Szkole Malarstwa, Rzeźby i Architektury w Moskwie u S. M. Wołnuchina.

Wystawiał od 1929 r.

Mieszkał i pracował w Moskwie oraz w wiosce Prislönicha w obwodzie Ulianowskim.

Sergiej Michajłowicz POŻARSKI

1900–1970

Grafik, ilustrator.

W latach 1917–1920 studiował w pracowni A. J. Romanowa w Kijowie, a w latach 1920–1923 w Ukraińskiej Akademii Sztuk Pięknych u L. J. Kramarenki.

Wystawiał od 1925 r.

Mieszkał i pracował w Leningradzie, a od 1942 r. w Moskwie.

Mikołaj Ernestowicz RADŁOW

1889–1942

Malarz, rysownik, historyk sztuki.

Zajmował się grafiką warsztatową i książkową, ilustracją. W latach 1907–1911 studiował na wydziale filologicznym Uniwersytetu w Petersburgu, a w latach 1909–1916 w Akademii Sztuk Pięknych u J. F. Ciglańskiego i D. N. Kardowskiego.

Pracował w Instytucie Historii Sztuki w Leningradzie (1919–1925). Wykładał we Wchuteinie (1922–1923), Instytucie Malarstwa, Rzeźby i Architektury w Leningradzie (1932–1936), w Instytucie Sztuk Pięknych w Moskwie (1938–1942), współpracował z wielu czasopismami.

Wystawiał od 1922 r.

Mieszkał i pracował w Leningradzie, a od 1938 r. w Moskwie.

Aleksander Michajłowicz RODCZENKO

1891–1956

Malarz, grafik, scenograf teatralny, artysta fotografik, pedagog. Zajmował się także poligrafią, fotomontażem, filmem, sztuką użytkową, estetyką form przemysłowych. Autor portretów, scen rodzajowych, kompozycji bezprzedmiotowych, konstrukcji przestrzennych, grafiki książkowej, kolaży, plakatów reklamowych i rysunków na tkaninie. Projektant mebli i wnętrz.

W latach 1910–1914 studiował w Szkole Artystycznej w Kazaniu u N. Fieszina, w latach 1915–1916 w Szkole Stroganowskiej w Moskwie. Członek grupy „Magazin” (1916), „Towarzystwa Młodych Artystów” (1921), „5 x 5 = 25” (1921) oraz „Październik” (1930–1931).

Jeden z organizatorów, następnie w latach 1920–1930, dziekan i profesor na Wydziale Obróbki Drewna i Metali w Wchutemasie i w Wchuteinie w Moskwie.

Od 1920 r. członek Inchiuku w Moskwie, od 1921 r. przewodniczący tego Instytutu.

Mieszkał i pracował w Moskwie.

Wystawiał od 1913 r.

Konstantin Pawłowicz ROTOW

1902–1959

Grafik, plakacista.

Studiował w Szkole Sztuk Pięknych w Rostowie (uk. 1920 r.).

Wystawiał od 1919 r.

Mieszkał i pracował w Moskwie.

Wasilij Wasiliewicz ROŹDIESTWIENSKI

1884–1963

Malarz, rysownik. Autor portretów, pejzaży, martwych natur.

W latach 1900–1910 studiował w Szkole Malarstwa, Rzeźby i Architektury w Moskwie u K. A. Korowina, S. W. Maliutina, A. J. Archipowa i W. A. Sierowa.

Członek-zalozyciel towarzystwa „Bubnowyj Walet” (1910). W latach 1917–1922 członek grupy „Mir Iskusstwa” oraz „Moskiewscy Malarze” (1925) i OMCH (1928).

Wystawiał od 1907 r.

Konstantin Iwanowicz RUDAKOW

1891–1949

Grafik, ilustrator.

Studiował w prywatnej pracowni W. J. Sawinskiego, a w latach 1913–1922 w Akademii Sztuk Pięknych w Piotrogradzie u D. N. Kardowskiego.

Od 1929 r. wykładał w Instytucie Malarstwa, Rzeźby i Architektury Wyższej Szkoły Artystyczno-Przemysłowej.

Mieszkał i pracował w Leningradzie.

Lew Władimirowicz RUDNIEW

1885–1956

Ukończył szkołę handlową w Rydze (1906).

Absolwent Petersburskiej Akademii Sztuk Plastycznych (1906–1915), od r. 1918 – profesor w Akademii Sztuk Plastycznych, gdzie wykładał w latach 1922–1948.

Dr hab. nauk architektonicznych (1939).

Członek rzeczywisty Akademii Architektury (1939).

Członek Prezydium Zarządu Związku Architektów ZSRR (od 1939 r.). W latach 1948–1952 – profesor w Moskiewskim Instytucie Architektury.

Laureat Nagrody Państwowej (1949).

Arkadij Aleksandrowicz RYŁOW

1870–1939

Zasłużony działacz sztuki RFSRR.

Malarz, rysownik, ilustrator.

Studiował w Szkole Stroganowskiej u A. L. Sztiglica, w Szkole Rysunku Towarzystwa Zachęty Sztuk (1888–1891), w Wyższej Szkole Artystycznej przy Akademii Sztuk Pięknych (1894–1897) u A. I. Kuindziego.

Członek Związku Artystów Rosyjskich, ACHRR, towarzystwa „Mir Iskusstwa”, członek-zalozyciel Towarzystwa im. A. I. Kuindziego.

Wystawiał od 1894 r.

Wadim Fiodorowicz RYNDIN

1902–1974

Narodowy artysta ZSRR, członek rzeczywisty Akademii Sztuk Pięknych ZSRR, laureat Nagrody Państwowej ZSRR. Scenograf.

W latach 1918–1922 studiował we Wchutemasie w Woroneżu, a w latach 1922–1924 w Moskwie.

Członek towarzystw „Sztuka-Życie”, OMCH, „Cztery Sztuki”, ACHRR.

Wykładał w Państwowym Instytucie Sztuki im. W. I. Surikowa w Moskwie (od 1965 r.). Naczelnny plastyk teatrów moskiewskich: Kameralnego (1930–1934), im. J. Wachtan-

gowa (1935–1944 i 1947–1953), Dramatycznego (1944–1947), Państwowego Akademickiego Teatru Wielkiego ZSRR (od 1953 r.).

Wystawiał od 1924 r.

Mieszkał i pracował w Moskwie.

Aleksander Mikołajewicz SAMOCHWAŁOW

1894–1971

Zasłużony działacz sztuki RFSRR.

Malarz, grafik, scenograf. Autor portretów, obrazów o tematyce obyczajowej i historyczno-rewolucyjnej, pejzaży, ilustracji.

W latach 1914–1918 studiował w Akademii Sztuk Pięknych, a w latach 1920–1923 we Wchutemasie u K. S. Pietrowa-Wodkina, D. N. Kardowskiego, A. A. Ryłowa i W. J. Sawińskiego w Leningradzie.

Od 1923 r. członek towarzystwa „Krug Chudożników” („Koło Artystów”), a od 1930 r. „Oktjabr” („Październik”).

Wystawiał od 1922 r.

Mieszkał i pracował w Leningradzie.

Martiros Serdjewicz SARIAN

1880–1972

Bohater Pracy Socjalistycznej, narodowy artysta ZSRR, członek rzeczywisty Akademii Sztuk Pięknych ZSRR, laureat Nagrody Leninowskiej i Nagrody Państwowej ZSRR.

Malarz, grafik, scenograf. Autor pejzaży Armenii, portretów, martwych natur, ilustracji.

W latach 1897–1904 studiował w Szkole Malarstwa, Rzeźby i Architektury w Moskwie u W. A. Sierowa i K. A. Korowina.

Brał udział w wystawach: „Błękitna Róża” („Gołubaja Roza”), „Związek Artystów Rosyjskich”, „Złote Runo”, a także w wystawach towarzystw „Mir Iskusstwa” i „Cztery Sztuki”.

Wykładał w Instytucie Teatralno-Artystycznym w Erewaniu (1946–1952).

W latach 1947–1951 sprawował funkcję przewodniczącego Związku Artystów Armeńskiej SRR.

Wystawiał od 1900 r.

Mieszkał i pracował w Moskwie, od 1921 r. w Erewaniu, a w latach 1926–1928 w Paryżu.

Paweł Piotrowicz SOKOŁOW-SKALIA

1899–1961

Narodowy artysta RFSRR, członek rzeczywisty Akademii Sztuk Pięknych ZSRR, laureat Nagrody Państwowej ZSRR. Malarz, grafik, scenograf. Autor prac o tematyce historyczno-rewolucyjnej, obyczajowej, obrazów batalistycznych, plakatów, ilustracji.

W latach 1909–1914 studiował u W. W. Konowałowa w Saratowie, w latach 1914–1918 w pracowni I. I. Maszkowa w Moskwie, w latach 1920–1922 we Wchutemasie w Moskwie.

Przewodniczący towarzystwa „Byt” (od 1920 r.), od 1926 r. członek ACHRR, kierownik artystyczny „Okien TASS” (1941–1945). Wykładał na Centralnych Kursach Artystycznych ACHRR (1922–1930), w Studium Artystów Wojskowych im. M. B. Grekowa (1932–1941), w Instytucie Sztuki Stosowanej i Zdobnictwa w Moskwie (1948–1951) oraz w Instytucie Sztuk Pięknych im. W. Surikowa w Moskwie (1953–1960).

Wystawiał od 1921 r.

Mieszkał i pracował w Moskwie.

Piotr Mikołajewicz STARONOSOW

1893–1942

Grafik. Zajmował się grafiką warsztatową, ilustracją, karykaturą.

Pracował pod kierunkiem D. S. Moora.

Członek towarzystwa „Żar-Cwiet”.

Pracował dla wielu czasopism.

Wystawiał od 1926 r.

Mieszkał i pracował w Moskwie.

Iwan Dmitriewicz SZADR (IWANOW)

1887–1941

Rzeźbiarz. Autor rzeźb monumentalnych, wolnostojących i okolicznościowych.

W latach 1903–1907 studiował w Szkole Artystyczno-Przemysłowej w Jekatierinburgu u T. E. Zalkała, w latach 1907–1908 w Szkole Rysunku Towarzystwa Zachęty Sztuk w Petersburgu, w latach 1910–1911 w Paryżu, gdzie pra-

cował pod kierunkiem A. Bourdelle'a, A. Rodina, a w latach 1911–1912 w Rzymie.

Od 1926 r. członek ORS.

Mieszkał i pracował w Moskwie.

Jurij Prokofiewicz SZCZUKIN

1904–1935

Malarz, scenograf teatralny, inscenizator, grafik.

W latach 1919–1922 studiował w Wolnych Pracowniach Artystycznych w Woroneżu u S. M. Romanowicza i N. H. Maksimowa, w latach 1922–1930 we Wchutemasie-Wchuteinie w Moskwie u P. P. Konczalowskiego, I. M. Rabinowicza, W. G. Sachnowskiego.

Wystawiał od 1929 r.

Mieszkał i pracował w Moskwie.

Władimir Aleksiejewicz SZCZUKO

1878–1939

Studiował w Petersburskiej Akademii Sztuki (1896–1903) u L. N. Benoit. Wykładał w Akademii Sztuki. Od 1911 r. akademik architektury, wybitny pedagog, kierownik pracowni twórczych.

Aleksiej Wiktorowicz SZCZUSIEW

1873–1949

Studiował w Petersburskiej Akademii Sztuk Plastycznych (1891–1897) u L. N. Benoit. Wykładał w Akademii Sztuk Plastycznych, od 1910 r. – akademik ASP. Dyrektor Galerii Tretiakowskiej (1926–1929). Zasłużony architekt ZSRR (1930 r.). Akademik AN ZSRR (1943 r.).

W latach 1913–1918 wykładał w założonej przez S. Stroganowa Szkole Artystyczno-Przemysłowej (zdobnictwo użytkowe), w Wyższych Pracowniach Plastyczno-Technologicznych (1920–1924), Moskiewskim Instytucie Architektury (1948–1949).

Laureat Nagród Państwowych ZSRR w latach 1941, 1946, 1948, 1952.

Aleksander Wasiliewicz SZEWCZENKO

1882–1948

Malarz. Autor obrazów o tematyce rodzajowej, pejzaży, martwych natur. Sformułował program „tektonicznego prymitywizmu”.

W latach 1898–1905 i 1906–1907 studiował w Szkole Stroganowskiej w Moskwie, a w latach 1905–1906 w prywatnych pracowniach w Paryżu, w latach 1907–1909 w Szkole Malarstwa, Rzeźby i Architektury w Moskwie i w pracowni K. A. Korowina. Członek towarzystw: „Mir Iskustwa”, „Moskiewski Związek Artystów”, „Oslinyj Chwost” („Ośli Ogon”), „Makowiec”, OMCH, założyciel związku „Cech Malarzy”.

Wykładał we Wchutemasie-Wchuteinie (1918–1929), w Centralnej Szkole Artystyczno-Przemysłowej i Instytucie Tekstylnym w Moskwie (1940–1942).

Wystawiał od 1906 r.

Mieszkał i pracował w Moskwie.

Paweł Aleksandrowicz SZILLINGOWSKI

1881–1942

Grafik i malarz. Autor grafiki warsztatowej, ilustracji.

W latach 1895–1900 studiował w Instytucie Sztuk Pięknych w Odessie, w latach 1901–1914 w Akademii Sztuk Pięknych u D. N. Kardowskiego i W. W. Mate.

Wykładał we Wchuteinie w Leningradzie (1921–1929) i w Instytucie Malarstwa, Rzeźby i Architektury w Leningradzie (1935–1937).

Ilja Juliewicz SZLEPIANOW

1900–1951

Zasłużony artysta RFSRR, laureat Nagród Państwowych ZSRR.

Reżyser i scenograf teatralny.

Studiował w Państwowych Wyższych Pracowniach Reżyserkich (ukończył w 1925 r.), naczelnym plastycznym Teatru Robotniczego w Baku (1926–1928), Moskiewskiego Teatru Rewolucji (1928–1937). Od ok. 1930 r. poświęcił się głównie reżyserii.

Mieszkał i pracował w Leningradzie i w Moskwie.

Urał TANSYKBAJEW

1904–1974

Narodowy artysta ZSRR, członek rzeczywisty Akademii Sztuk Pięknych ZSRR, laureat Nagrody Państwowej Uzbekkiej SRR im. H. Hamzy.

Malarz. Autor lirycznych pejzaży i wielkich epickich obrazów Środkowej Azji, portretów.

W latach 1924–1928 studiował w pracowni N. W. Rozanowa w Taszkencie, a w latach 1928–1929 w Technikum Pedagogiczno-Artystycznym w Penzie. Przewodniczący Związku Artystów Uzbekkiej SRR.

Wystawiał od 1928 r.

Mieszkał i pracował w Taszkencie.

Stiepan Mikajelowicz TARIAN

1899–1954

Zasłużony działacz sztuki.

Scenograf, rzeźbiarz, grafik.

Studiował we Wchuteinie (uk. 1927 r.).

Mieszkał i pracował w Armenii.

Iraklij Moisiejewicz TOIDZE

Ur. 1902 r.

Zasłużony działacz sztuki RFSRR i Gruzińskiej SRR, laureat Nagród Państwowych ZSRR.

Grafik i malarz. Autor dzieł o tematyce historycznej, ilustracji, plakatów.

Uczył się u swojego ojca – M. Toidze i w Akademii Sztuk Pięknych w Tbilisi (uk. 1930).

Wystawia od 1926 r.

Mieszka i pracuje w Moskwie.

Noj Abramowicz TROCKI

1895–1940

Studiował w Piotrogradzie w Akademii Sztuk Plastycznych (od r. 1913) i Wolnych Pracowniach (ukończył w r. 1920) u I. A. Fomina oraz w 2-gim Instytucie Politechnicznym (1921).

Wykładał w Leningradzie, w Akademii Sztuk Plastycznych; w Leningradzkim Instytucie Budownictwa Komunalnego (od 1929 r.). Od r. 1939 – profesor.

Mikołaj Andrejewicz TYRSA

1887–1942

Grafik i malarz. Autor pejzaży, martwych natur, portretów, ilustracji, grafiki użytkowej, szkła artystycznego.

W latach 1905–1909 studiował w Akademii Sztuk Pięknych, a w latach 1906–1910 w Szkole J. N. Zwancewej w Petersburgu u L. S. Baksta, w pracowni graficznej (akwaforta) W. W. Mate.

Jeden z wydawców plakatów „Bojowej Karandasz” („Bojowy Ołówek”) (1939–1942).

Członek towarzystw: „Związek Młodzieży”, „Lewoje Obiedienienije”, „Cztery Sztuki”.

Wykładał w Centralnej Szkole Rysunku Technicznego barona Sztiglica (1917–1922), Państwowych Wolnych Pracowniach w Leningradzie (1923–1936), Instytucie Budownictwa Komunalnego w Leningradzie (1924–1942).

Mieszkał i pracował w Leningradzie.

Aleksander Grigorjewicz TYSZLER

1898–1980

Zasłużony działacz sztuki Uzbeckiej SRR, laureat Nagrody Państwowej ZSRR.

Scenograf teatralny, malarz, grafik, rzeźbiarz.

W latach 1912–1917 studiował w Szkole Sztuk Pięknych w Kijowie u A. I. Monastyrskiego, N. I. Strunnikowa i innych, a także w pracowni A. A. Ekster (1917–1918).

Od 1925 r. członek OST.

Wystawiał od 1920 r.

Mieszkał i pracował w Moskwie.

Mikołaj Pawłowicz ULIANOW

1875–1949

Zasłużony działacz sztuki RFSRR, członek korespondent Akademii Sztuk Pięknych ZSRR, laureat Nagrody Państwowej ZSRR.

Malarz, grafik, scenograf teatralny. Autor obrazów o tematyce historycznej, portretów.

Studiował u W. N. Mieszkowa, w latach 1899–1901 w Szkole Malarstwa, Rzeźby i Architektury w Moskwie u N. W. Niewierowa, I. M. Prianisznikowa i w pracowni W. A. Sierowa (1899–1902).

Członek towarzystw „Moskiewski Związek Artystów”,

„Związek Artystów Rosyjskich”, „Mir Iskusstwa”, „Cztery Sztuki”.

Wykładał w Szkole J. N. Zwancewej w Moskwie (1901–1907), w Szkole Stroganowskiej (1915–1918), we Wchutemasie (1918–1922), w Instytucie Artystycznym w Moskwie (1942–1945).

Wystawiał od 1902 r.

Mieszkał i pracował w Moskwie.

Georgij Siemionowicz WIEREJSKI

1886–1962

Narodowy artysta RFSRR, członek rzeczywisty Akademii Sztuk Pięknych ZSRR, laureat Nagrody Państwowej ZSRR. Grafik, portrecista, pejzażysta.

W latach 1901–1905 studiował w pracowni J. J. Szrejdera w Charkowie, w latach 1913–1916 w Nowej Pracowni Artystycznej w Petersburgu u M. W. Dobużyńskiego, B. M. Kustodiewa, A. P. Ostroumowej-Lebiediewej, J. J. Łanse-re.

Członek towarzystwa „Mir Iskusstwa”.

W latach 1921–1922 wykładał w Akademii Sztuk Pięknych. Pracował w dziale grafiki Ermitażu.

Wystawiał od 1904 r.

Mieszkał i pracował w Leningradzie.

BRACIA WIESNINOWIE

Aleksander Aleksandrowicz WIESNIN

1883–1959

Po skończeniu moskiewskiej akademii rozpoczął naukę w Instytucie Budownictwa Miejskiego (1901–1912).

W latach 1912–1914 pracował w pracowni W. J. Tatlina.

Od 1921 r. profesor malarstwa we Wchutemasie. W latach 1921–1924 uczestniczył w pracach INCHUKu, uczestniczył także w pracach grupy architektów LEFa (1924).

Przewodniczący OSA (1925–1931). Redaktor naczelny czasopisma „Współczesna architektura” (1926–1930). W latach 1921–1930 wykładał we Wchutemasie-Wchuteinie w Moskwie, a do 1936 r. w Instytucie Architektury w Moskwie.

Członek honorowy Akademii Budownictwa i Architektury ZSRR (1956–1959).

Wiktor Aleksandrowicz WIESNIN

1882–1950

Wspólnie z A. A. Wiesninem ukończył moskiewską akademię i rozpoczął naukę w Instytucie Budownictwa Miejskiego (1901–1912). Od 1923 r. wykładał na wydziale architektury MWTU. Od 1925 r. członek OSA. W latach 1923–1931 profesor MWTU, a w latach 1921–1930 Wchutemasu-Wchuteinu w Moskwie. Od 1932 r. przewodniczący Komitetu Założycielskiego, a następnie w latach 1937–1949 sekretarz generalny Związku Radzieckich Architektów. Pierwszy przewodniczący Akademii Architektury ZSRR (1939–1949).

Delegat na I i II Zjazd Rady Najwyższej ZSRR.

Leonid Aleksandrowicz WIESNIN

1880–1933

Studiował w Akademii Sztuk Pięknych w Petersburgu (1901–1909) u L. N. Benoita. W latach 1923–1931 profesor MWTU, a w latach 1932–33 Instytutu Architektury w Moskwie.

Od 1925 r. członek OSA.

Piotr Władimirowicz WILIAMS

1902–1947

Zasłużony działacz sztuki RFSRR, laureat Nagrody Państwowej ZSRR. Scenograf teatralny, malarz, grafik.

Autor obrazów o tematyce historycznej, portretów działaczy kultury.

Od 1909 r. uczył się u W. N. Mieszkowa, w latach 1919–1924 studiował we Wchutemasie u K. A. Korowina, P. P. Konczalowskiego, D. P. Szternberga w Moskwie.

Członek OST (1925–1931). W latach 1946–1947 wykładał w Instytucie Sztuki Stosowanej i Zdobnictwa w Moskwie. W latach 1941–1947 był naczelnym plastykiem Państwowego Akademickiego Teatru Wielkiego.

Wystawiał od 1924 r.

Mieszkał i pracował w Moskwie.

Aleksander Wasiliewicz WŁASOW

1900–1962

W 1928 r. ukończył MWTU. W latach 1929–1932 członek WOPRA. Od 1932 r. kierownik pracowni architektonicznej

Nr 2 „Mosprojektu”. Wiosną 1944 r. został mianowany naczelnym architektem Kijowa, a w 1950 r. – naczelnym architektem Moskwy. W latach 1930–1950 kierował studium doktoranckim Akademii Architektury ZSRR i Akademii Architektury USRR. W roku 1940 został mianowany członkiem-korespondentem Akademii Architektury ZSRR, w 1945 r. – członkiem rzeczywistym Akademii Architektury USRR, a w 1947 r. – Akademii Architektury ZSRR.

W r. 1955 został mianowany przewodniczącym Akademii Architektury ZSRR, w 1956 r. wiceprezydentem Akademii Budownictwa i Architektury ZSRR.

Wykładał w Instytucie Architektury w Moskwie (od 1931 r.).

Laureat Nagrody Leninowskiej (za kompleks w Łuźnikach) oraz Nagrody Państwowej.

Wybrany na delegata Rady Najwyższej USRR i ZSRR.

Aleksander Mikołajewicz WOLKOW

1886–1957

Narodowy artysta Uzbeckiej SRR.

Malarz, grafik. Autor obrazów z życia mieszkańców Uzbekistanu.

W latach 1908–1910 studiował w Akademii Sztuk Pięknych u W. J. Makowskiego, w latach 1910–1912 w Szkole Rysunku, Malarstwa i Rzeźby M. D. Bernszteina, w latach 1912–1916 w szkole artystycznej w Kijowie u F. G. Kryczewskiego.

Od 1927 r. członek ACHR, od 1928 r. towarzystwa „Mistrz Nowego Wschodu”.

W latach 1919–1946 wykładał w szkole artystycznej w Taszkencie i w wielu innych szkołach Taszkentu.

Wystawiał od 1920 r.

Od 1916 r. mieszkał i pracował w Taszkencie.

Władimir Ignatjewicz ZABOŁOTNY

1898–1962

Absolwent Wydziału Architektury Kijowskiego Instytutu Sztuk Plastycznych (1928), w którym wykładał w latach 1927–1933.

Docent na Wydziale Architektury Kijowskiego Instytutu Inżynierjno-Budowlanego (1933–1941). Profesor na Wydziale Architektury Kijowskiego Państwowego Instytutu Sztuk Plastycznych (1928), w którym wykładał w latach Członek rzeczywisty Akademii Budownictwa i Akademii Architektury ZSRR.

W latach 1944–1945 – Przewodniczący Prezydium Ukraińskiego Oddziału Akademii Architektury ZSRR; 1946–1956 – Prezes Akademii Architektury USRR. Laureat Nagrody Państwowej (1946).

Iwan Władysławowicz ŻOLTOWSKI

1867–1959

Studiował w Petersburskiej Akademii Sztuk Plastycznych (1887–1898). W r. 1909 otrzymał tytuł Akademika Architektury. Wybitny pedagog. Wykładał w Szkole Malarstwa, Rzeźby i Architektury (1906–1910). Profesor w Wyższych Pracowniach Plastyczno-Technologicznych (1914–1926) oraz w Moskiewskim Instytucie Architektury (1939–1946). Akademię Architektury, dr hab. architektury. Zasłużony Działacz Nauki i Sztuki RFSRR (1932). Członek Honorowy Akademii Nauk BSRR (1947). Laureat Nagrody Państwowej (1950). Stał na czele architektonicznej pracowni-szkoły w Instytucie „Mosprojekt” (1953–1959).

WYKAZ SKRÓTÓW WYSTĘPUJĄCYCH W TEKSCIE

ACHCU – Stowarzyszenie Artystów Czerwonej Ukrainy
ACHRR (od 1928 r. ACHR) – Stowarzyszenie Artystów Rewolucyjnej Rosji (od 1928 r. Stowarzyszenie Artystów Rewolucji)
Bubnowyj Walet – Walet Karo – ugrupowanie artystyczne
Cztery Sztuki – ugrupowanie artystyczne
GCTM – Państwowe Centralne Muzeum Teatralne im. Bachruszyna
Ginchuk – Państwowy Instytut Kultury Artystycznej
Giz – Wydawnictwo Państwowe
GNIMA – Państwowe Naukowo-Badawcze Muzeum Architektury im. A. W. Szczusiewa
Inchuk – Instytut Kultury Artystycznej
IZO – Departament Sztuk Pięknych Ludowego Komisariatu Oświaty
Izoram – Sztuki Plastyczne Młodzieży Pracującej
Krug Chudożników – Kolo Artystów – ugrupowanie artystyczne
Makowiec – towarzystwo i czasopismo o tej samej nazwie
Mir Iskusstwa – Świat Sztuki – ugrupowanie artystyczne
MCHAT – Moskiewski Akademicki Teatr Artystyczny
MWTU – Moskiewska Wyższa Szkoła Techniczna
NOŻ – Nowe Stowarzyszenie Malarzy
OMCH – Stowarzyszenie Moskiewskich Plastyków
OMCHR – Stowarzyszenie Moskiewskich Plastyków Rewolucji
ORS – Stowarzyszenie Rzeźbiarzy Rosyjskich
OST – Stowarzyszenie Malarzy Sztalugowych
Szkoła Stroganowska – Centralna Szkoła Przemysłowa w Moskwie
Wchutemas – Wyższe Pracownie Artystyczno-Przemysłowe, 1920–1927
Wchutein – Instytut Artystyczno-Techniczny, 1927–1930

SPIS PRAC

Malarstwo

S. A. ARAKIELIAN

1. Kobiety znad Czyru, 1931, olej płótno, 50×70
Państwowe Muzeum Sztuki Narodów Wschodu
2. Łódź u brzegu jeziora Sewan, 1936, olej płótno, 55×74
Państwowe Muzeum Sztuki Narodów Wschodu

K. F. BOGAJEWSKI

3. Pejzaż z Krymu, 1930, olej płótno, 108×152
Galeria Malarstwa w Fieodosji

I. I. BRODSKI

4. Lenin w Smolnym, 1930, olej płótno, 190×287
Państwowa Galeria Tretiakowska
5. Portret M. Gorkiego, 1937, olej płótno, 132×107
Państwowa Galeria Tretiakowska

A. A. DEJNEKA

6. Odpoczywające dzieci, 1933, olej płótno, 120×130
Państwowe Muzeum Sztuki Łotewskiej SRR
7. Przyszli lotnicy, 1938, olej płótno, 131×161
Państwowa Galeria Tretiakowska
8. Obrona Piotrogradu, 1968 (autorska replika obrazu z 1928 roku), olej płótno, 209×247
Państwowa Galeria Tretiakowska

R. R. FALK

9. Pejzaż z butem, 1935, olej płótno, 72×65
Państwowe Muzeum Rosyjskie
10. Trzy drzewa, 1936, olej płótno, 65×81
Państwowe Muzeum Rosyjskie

A. M. GIERASIMOW

11. Róże, 1940, olej płótno, 96×112
Państwowa Galeria Tretiakowska

S. W. GIERASIMOW

12. Zima, 1939, olej płótno, 69,9×90,5
Państwowa Galeria Tretiakowska

I. E. GRABAR

13. Autoportret z paletą (w białym fartuchu), 1934, olej płótno, 89×70
Państwowa Galeria Tretiakowska
14. Aleja brzoźowa, 1940, olej płótno, 88×75
Państwowa Galeria Tretiakowska

K. F. JUON

15. Koniec zimy. Południe, 1929, olej płótno, 89×112
Państwowa Galeria Tretiakowska

P. P. KONCZAŁOWSKI

16. Brzoskwinie, 1925, olej płótno, 188×112
Państwowa Galeria Tretiakowska
17. Wierzchołki brzoź, 1934, olej płótno, 113×92
Państwowa Galeria Tretiakowska

P. D. KORIN

18. Portret artysty M. W. Niestierowa, 1939, olej płótno, 110×110
Państwowa Galeria Tretiakowska
19. Portret N. A. Pieszkowej, 1940, olej płótno, 140×126
Państwowa Galeria Tretiakowska

M. P. KRYMOW

20. Zima na prowincji, 1933, olej płótno, 45×76
Państwowa Galeria Tretiakowska
21. Kiedy kwitną lipy, 1947, olej płótno, 54×69
Państwowa Galeria Tretiakowska

A. W. KUPRIN

22. Krym. Beasielska Dolina, 1937, olej płótno, 80×138
Państwowa Galeria Tretiakowska

P. W. KUZNICOW

23. Baku. Zatoka Iljicza, 1931–1932, olej płótno, 55,5×84,5
Państwowa Galeria Malarstwa Armenii
24. Kwiaty i winogrona, 1939–1940, olej płótno, 79×99
Państwowe Muzeum Rosyjskie

A. A. LEBIEDIEW-SZUJSKI

25. Moskwa. Plac Rewolucji, 1938, olej płótno, 70×110
Muzeum Sztuki w Riazaniu

K. S. MALEWICZ

26. Dziewczyny na polu, 1928–1932, olej płótno, 107×125,5
Państwowe Muzeum Rosyjskie
27. Portret żony artysty, 1933, olej płótno, 67,5×56
Państwowe Muzeum Rosyjskie
28. Autoportret, 1933, olej płótno, 73×66
Państwowe Muzeum Rosyjskie

S. G. MANGASAROW

29. Przędownica, 1933, olej płótno, 90×60
Państwowe Muzeum Sztuki Narodów Wschodu

M. W. NIESTIEROW

30. Portret chirurga S. S. Judina, 1935, olej płótno, 80×97
Państwowa Galeria Tretiakowska
31. Portret rzeźbiarki W. I. Muchinej, 1940, olej płótno, 80×75
Państwowa Galeria Tretiakowska

K. S. PIETROW-WODKIN

32. Czeremcha w szklance, 1932, olej płótno, 72×60
Państwowe Muzeum Rosyjskie
33. Rok 1919. Alarm, 1934–1935, olej płótno, 168×136
Państwowe Muzeum Rosyjskie

A. M. RODCZENKO

34. Akrobaci, 1948, olej płótno, 60×80
wł. W. A. Rodczenko

W. W. ROZDIESTWIENSKI

35. Stare ładowisko Łuda, 1932, olej płótno, 83,5×63,5
Muzeum dworek „Abramcewo”
36. Ryby z Morza Białego, 1939, olej płótno, 172×130
Muzeum dworek „Abramcewo”

A. A. RYŁOW

37. Na łonie przyrody, 1933, olej płótno, 80×120
Państwowa Galeria Tretiakowska
38. Mewy, 1933, olej płótno, 48×74
Państwowa Galeria Tretiakowska
39. Lenin w Rozliwie, 1934, olej płótno, 105×170
Państwowe Muzeum Rosyjskie

A. N. SAMOCHWAŁOW

40. Portret maślarki M. I. Gołubiejewej, 1931, olej płótno, 59,5×37,8
Państwowa Galeria Tretiakowska
41. Dziewczyna w sportowej koszulce, 1932, olej tempera płótno,
Państwowe Muzeum Rosyjskie
42. Na stadionie, 1935, olej płótno, 121×140,5
Państwowe Muzeum Rosyjskie

M. S. SARIAN

43. Drzewa z owocami, 1938, olej płótno, 55,5×73,5
Państwowe Muzeum Sztuki Narodów Wschodu

P. P. SOKOŁOW-SKALIA

44. Droga z Gorok, 1929, olej płótno
Centralne Muzeum W. I. Lenina

A. P. SZCZUKIN

45. Atrakcja, 1933, olej płótno, 120×150
Państwowe Muzeum Rosyjskie
46. Sterowiec nad miastem, 1933, olej płótno, 100×110
Państwowe Muzeum Rosyjskie

A. W. SZEWCZENKO

47. Motyw wschodni, 1931–1932, olej płótno, 100×102
Państwowe Muzeum Rosyjskie
48. Dziewczyna w zieleni, 1932, olej płótno, 117×96
Państwowe Muzeum Rosyjskie
49. Dziewczyna z gruszkami, 1933, olej płótno, 107×89
Państwowe Muzeum Rosyjskie

W. D. SZOTADZE

50. Portret M. Szotadze, 1937, olej płótno, 70×60
Państwowe Muzeum Sztuki Narodów Wschodu

U. T. TANSYKBAJEW

51. W rodzinnym aule, 1930, olej płótno, 112×132
Państwowe Muzeum Sztuki Narodów Wschodu
52. Różowy pejzaż z postacią chłopca, 1933, olej płótno, 100×75
Państwowe Muzeum Sztuki Narodów Wschodu
53. Oddział w walce z partyzantami. Szkic fresku, 1933, olej płótno 64,5×50,5
Państwowe Muzeum Sztuki Narodów Wschodu

A. N. WOLKOW

54. Bawełna (tryptyk), 1930–1931
 - a. Wiosenne prace, olej płótno, 132×114
 - b. Zbiór bawełny, olej płótno, 132×114
 - c. Zdawanie bawełny, olej płótno, 132×114Państwowe Muzeum Karakałpackiej Autonomicznej SRR
55. Dziewczyny z bawełną, 1932, olej płótno, 68×97
Państwowa Galeria Tretiakowska
56. Brygada przejmuje obowiązki, 1933, olej płótno, 108×131
Państwowe Muzeum Karakałpackiej Autonomicznej SRR

Grafika

N. I. ALTMAN

1. Ilustracje do „Opowieści petersburskich” M. W. Gogola, 1934
 - a. Newski Prospekt, gwasz akwarela, 32,3×25
 - b. Nos, gwasz ołówek, 32,5×24,8
 - c. Strona tytułowa, gwasz ołówek, 32,5×24,8Państwowe Muzeum Rosyjskie

M. A. ANDREJEW

2. W. I. Lenin, 1930–1932, faksymile

W. G. BECHTIEJEW

3. Ilustracje do powieści George Sand „Consuelo”, 1934, papier czarna akwarela ołówek, 29×21,4; 29×21,4; 29×21,4
4. Sartana. Ulica w osadzie robotniczej, 1932, papier akwarela ołówek, 63,3×54,6
Państwowa Galeria Tretiakowska
5. Długa polana. Rola, 1934, 46,6×62,3
Państwowe Muzeum Rosyjskie

L. S. CHIŻYNSKI

6. Z cyklu „Śladami Puszkina”, 1936
 - a. Wioska Michajłowskoje. Jezioro Maleniec, drzeworyt, 17,1×13
 - b. Wioska, drzeworyt, 13×17,5Państwowe Muzeum Sztuk Pięknych im. A. S. Puszkina

M. M. CZEREMNYCH

7. Nagroda niebiańska niepotrzebna. Rysunek z albumu „Elementarz antyreligijny”, 1932, gwasz kredka, 52×34,2
Państwowe Muzeum Rosyjskie

W. A. FAWORSKI

8. Ilustracje do powieści M. M. Priszwina „Zeń-szeń” („Korzeń życia”) 1934, drzeworyt
 - a. strona tytułowa, 23,7×5
 - b. Stojący jeleń, 7,5×11,5
 - c. ilustracja, 7,5×9,2
 - d. Dwie fale, 6,3×11,2Państwowa Galeria Tretiakowska

W. D. GUDIASZWILI

9. Portret N. Gudiaszwili, 1930, papier akwarela ołówek, 58,5×43
Państwowe Muzeum Sztuki Narodów Wschodu

G. A. JECZEISTOW

10. Ilustracje do poematu H. Heinego „Atta Troll”, 1936, drzeworyt, 17,5×11,6; 7×11,1; 7×11,1
Państwowe Muzeum Sztuk Pięknych im. A. S. Puszkina

G. D. JEPIFANOW

11. Ilustracje do książki M. Cervantesa „Nowele przykładne”, 1933, grafika barwna na drewnie, 20,6×13,8; 20,3×14,1; 19,1×13,4; 17,3×11,4; 19×13; 17,5×11,5
Państwowe Muzeum Sztuk Pięknych im. A. S. Puszkina

J. A. KIBRIK

12. Ilustracje do powieści R. Rollanda „Colas Breugnon”, 1934–1936, autolitografia barwna, 32×25; 31,7×26,1; 28,6×27,1; 38,3×27,5
Państwowa Galeria Tretiakowska

J. S. KOCZAR

13. Ilustracje do eposu „Dawid Sasunski”, 1939, papier gwasz, Państwowa Galeria Malarstwa Armenii

W. M. KONASZEWICZ

14. Zima w Pawłowsku, 1933–1934, gwasz akwarele, 46,2×75
Państwowe Muzeum Rosyjskie

W. I. KURDOW

15. Ilustracje do wierszy A. Wwiedenskiego „Armia Konna Budionnego” 1931, akwarela tusz papier
 - a. Cała władza w ręce Rad, 23,1×19,3
 - b. Trójca, która nie pozwalała nam rozwijać się, 12,5×20,1
 - c. Bój czerwonych z białymi, 20,9×19,5Państwowa Galeria Tretiakowska

P. I. LWOW

16. Krata z ogrodzenia Muzeum Rosyjskiego w Leningradzie, 1939, papier litografia, 36,5×45,5
Państwowa Galeria Tretiakowska

A. A. ŁABAS

17. Hydroplan, 1936, papier akwarela gwasz, 29,7×42
Państwowe Muzeum Rosyjskie

T. A. MAWRINA

18. Mimosy, 1938, akwarela, 43,1×31,8
Państwowe Muzeum Sztuk Pięknych im. A. S. Puszkina

W. A. MIŁASZEWSKI

19. Ilustracje do książki M. Gorkiego „Miasteczko Okurow”, 1932–1937, sangwina akwarela, 4 prace
Państwowe Muzeum M. Gorkiego
20. Niedziela. Kuskowo, 1933, papier tusz akwarela, 31,5×48
Państwowa Galeria Tretiakowska

A. F. PACHOMOW

21. Ilustracje do opowiadania I. S. Turgieniewa „Bieżyńska łąka”, 1936, ołówek
 - a. Iliuszka, 44×32,2
 - b. Iliuszka i Kostia, 43,5×32Państwowe Muzeum Rosyjskie

A. M. RODCZENKO

22. W. Łazarenko. Cyrk, 1934, papier tusz, 24×16,5
wł. W. A. Rodczenko

K. I. RUDAKOW

23. Ilustracje do opowiadania Guy de Maupassanta „Bel Ami”, 1936, autolitografia
 1. W restauracji, 40,7×30,6
 2. W kawiarni, 42,5×32Państwowa Galeria Tretiakowska

A. M. SAMOCHWAŁOW

24. Ilustracje do „Historii jednego miasta” M. I. Sałtykowa-Szczedrina, 1933, litografia, 37×26,4; 37,1×26,1; 37,4×25,7; 37×26,3
Państwowe Muzeum Rosyjskie

P. M. STARONOSOW

25. Ilustracje do książki P. M. Krezencewa „Życie Lenina”, 1934–1935, drzeworyty
Państwowa Galeria Tretiakowska
 - a. Lenin na spacerze w więzieniu, 24×17,5
 - b. Litera „A”. Więzienie, 17,9×13,7
 - c. Litera „W”. Robotnicza gazeta „Prawda”, 17,9×13,5
 - d. Lenin i Krupska na spacerze w górach w Szwajcarii, 24,8×18
 - e. Lenin przemawia z samochodu pancernego, 25,5×20,6
 - f. Litera „R”. Biurko Lenina na Kremlu, 18,2×13,5

A. W. SZEWCZENKO

26. Adżaryjka z dzieckiem, 1931, papier gwasz, 22,3×20,1
Państwowe Muzeum Rosyjskie
27. Dziewczyna z jabłkiem, 1931, papier gwasz akwarela, 21,7×15,8
Państwowe Muzeum Rosyjskie

P. A. SZILLINGOWSKI

28. Ilustracje do „Odysei” Homera, drzeworyt, 7,5×18; 7,5×18; 7,5×18
Państwowa Galeria Tretiakowska

I. M. TOIDZE

29. Ilustracje do poematu Sz. Rustaweli „Witeż w tygrysiej skórze”, 1937, papier gwasz, 76×56; 76×56
Państwowe Muzeum Sztuki Narodów Wschodu

G. S. WIEREJSKI

30. Leningrad. Wielka Aleja na Wyspie Wasilewskiej, 1935, litografia
Państwowe Muzeum Rosyjskie

Plakat

A. A. DEJNEKA

1. Przekształcimy Moskwę we wzorowe miasto socjalistyczne, 1931, chromolitografia, 104,5×143
Państwowa Biblioteka im. W. I. Lenina
2. Pracować, budować i nie narzekać!, 1933, chromolitografia, 104×74
Państwowa Biblioteka im. W. I. Lenina

3. Kolchoźnicy, zajmujcie się sportem!, 1930, chromolitografia, 71×103
Państwowa Biblioteka im. W. I. Lenina
4. Kadry proletariackie dla Ural-Kuzbassu, 1931, chromolitografia, 71×103
Państwowa Biblioteka im. W. I. Lenina

M. A. DOŁGORUKOW

5. Na bój o czwarty, ostatni rok pięciolatki!, 1931, chromolitografia, 101×70
Państwowa Biblioteka im. W. I. Lenina

G. G. KLUCIS

6. Niech żyje ZSRR – ojczyzna ludzi pracy całego świata, 1931, offset, 74×104
Państwowa Biblioteka im. W. I. Lenina
7. 1 maja – dzień międzynarodowej solidarności ludzi pracy, 1930, offset, 105×72
Państwowa Biblioteka im. W. I. Lenina
8. Młodzieży! – do samolotów!, 1934, offset, 139×98
Państwowa Biblioteka im. W. I. Lenina

W. B. KORECKI

9. Przodownicy – do boju o węgiel, stal, wyroby metalowe, 1933, chromolitografia, 135×99
Państwowe Centralne Muzeum Rewolucji

KUKRYNIKSY (M. W. Kuprijanow, P. N. Kryłow, M. A. Sokolow)

10. „15”, 1932, chromolitografia, 103×70
Państwowa Biblioteka im. W. I. Lenina

W. I. LIUSZYN

11. Komsomoł – szturmową brygadą pięciolatki, 1931, offset, 105×75
Państwowa Biblioteka im. W. I. Lenina

A. M. ŁAWIŃSKI

12. Szurmowcy metalurzy! Więcej surówki, żelaza, stali dla Kraju Rad, 1932, chromolitografia, 104×73
Państwowe Centralne Muzeum Rewolucji

K. P. ROTOW

13. Technikę – masom, 1931, 53×70
Państwowe Centralne Muzeum Rewolucji

Scenografia teatralna

M. A. ARUTCZIAN

1. Projekt kostiumu do opery A. A. Spendiarowa „Ałmast”, 1939, papier ołówek akwarela tusz, 45,6×33,3
Państwowe Centralne Muzeum Rewolucji

W. M. CHODASEWICZ

2. Projekt dekoracji do baletu S. W. Asafiewa „Fontanna Bachczysaraju”, 1936, papier, ołówek kredka, 29,7×20,8
Państwowe Centralne Muzeum Teatralne im. Bachruszyna

W. W. DMITRIEW

3. Projekt dekoracji do sztuki A. P. Czechowa „Trzy siostry”, 1940, karton tempera, 60×80
Muzeum MCHAT

D. F. FIODOROWSKI

4. Projekty kostiumów do opery A. P. Borodina „Książ Igor”, 1934, papier węgiel sangwina gwasz, 70×101
Państwowe Centralne Muzeum Teatralne im. Bachruszyna
5. Projekty dekoracji do opery M. A. Rimskiego-Korsakowa „Sadko”, 1935, olej płótno, 82×110
Państwowe Centralne Muzeum Teatralne im. Bachruszyna
6. Projekt dekoracji do opery A. P. Borodina „Książ Igor”. Prolog, 1934, olej płótno, 83×110
Muzeum Państwowego Akademickiego Teatru Wielkiego

I. I. GAMREKELI

7. Projekt dekoracji do dramatu F. Schillera „Zbójcy”, 1933, papier ołówek akwarela gwasz, 39,7×47,1
Państwowe Centralne Muzeum Teatralne im. Bachruszyna

K. F. JUON

8. Projekt dekoracji do sztuki M. Gorkiego „Jegor Bułyczow i inni”, 1934, papier akwarela gwasz
Muzeum MCHAT

A. W. LENTUŁOW

9. J. Fletcher „The Spanish Curate”, 1934, papier ołówek akwarela.
Projekty kostiumów:
a. Hiszpański ksiądz, akwarela, 44,3×30
b. Jolanta, akwarela, 44,3×42
c. Diego, akwarela, 44,3×42
d. Don Enrico, akwarela, 40,9×32
Państwowe Centralne Muzeum Teatralne im. Bachruszyna

W. F. RYNDIN

10. Projekt dekoracji do komedii W. Szekspira „Wiele hałasu o nic”, 1936, papier ołówek, 20,8×22,7
Państwowe Centralne Muzeum Teatralne im. Bachruszyna

S. M. TARIAN

11. Projekt dekoracji do sztuki G. M. Sundukiana „Chatchabała” („Popłoch”), 1927, papier ołówek gwasz, 22,2×31
Państwowe Centralne Muzeum Teatralne im. Bachruszyna

M. P. ULIANOW

12. Projekty kostiumów Sofii i Molczalina do spektaklu A. S. Gribojedowa „Mądremu biada”, 1928, papier ołówek akwarela, 35,8×26,7, 35,9×26,9
Państwowe Centralne Muzeum Teatralne im. Bachruszyna

Rzeźba

D. F. CAPLIN

1. Czerwonarmista, 1937, piaskowiec
Państwowa Galeria Tretiakowska
2. Sokół, 1936, piaskowiec, 41×13×32
Państwowa Galeria Tretiakowska

S. D. LEBIEDIEWA

3. Portret kobiety, 1929, brąz, 39×19×23
Państwowa Galeria Tretiakowska

W. I. MUCHINA

4. Wiatr, 1926–1927, brąz, 91×54×37
Państwowa Galeria Tretiakowska
5. Robotnik i kolchoźnica, 1937, brąz, 165×85×80
Ministerstwo Kultury ZSRR

I. D. SZADR

6. Portret A. M. Gorkiego, 1939, brąz, 51×24×33
Państwowa Galeria Tretiakowska

Architektura

Realizacje

1. Perspektywa centralnego placu w m. Zaporozże, 1935
arch.: pod kierunkiem prof. W. Wiesnina, arch. W. Ławrow, G. Warencow
2. Kompleks mieszkaniowy na Nadbrzeżu Berseniewskim w Moskwie, 1928–1930
arch. B. Iofan
3. Dom-komuna (dom studencki) w Moskwie, 1924–1930
arch. I. Nikołajew
4. Dom mieszkalny przy Bulwarze Nowińskim w Moskwie, 1928–1930
arch.: M. Ginzburg, I. Milini, inż. S. Prochorow
5. Dom mieszkalny z elementów prefabrykowanych przy Szosie Leningradzkiej w Moskwie, 1940
arch.: A. Burow, B. Błochin
6. Dom mieszkalny przy Placu Maneżu w Moskwie (obecnie Plac 50-lecia Października), 1934
arch. I. Żołtowski

Architektura gmachów użyteczności publicznej i budownictwa przemysłowego

7. Pałac Kultury im. Lichaczewa w Moskwie, 1931–1937
arch. A. i L. Wiesninowie
8. Budynek gazety „Prawda” w Moskwie, 1930–1935
arch. P. Gołosow
9. Akademia im. M. W. Frunzego w Moskwie, 1937
arch.: L. Rudniew, W. Munc
10. Państwowa Biblioteka im. W. I. Lenina w Moskwie, 1928–1941
arch.: W. Szczuko, W. Gelfrin
11. Siedziba władz BSRR w Mińsku, 1929–1934
arch. I. Łangbard
12. Kijów, Dom Rady Ministrów USRR, 1934–1938
arch.: I. Fomin, P. Abrosimow
13. Kijów. Budynek Rady Najwyższej USRR, 1934
arch. W. Zabolotny
14. Leningrad. Stadion im. Kirowa, 1932
arch. A. Nikolski
15. Rostów nad Donem. Teatr im. Gorkiego, 1930–1935
arch. W. Szczuko, W. Gelfrejch
16. Erewan. Teatr Opery i Baletu im. Spendiarowa, 1926–1939
arch. I. Tamanian
17. Moskwa. Stacja metra „Kropotkinska”, 1935
arch.: A. Duszkin, J. Michtenberg
18. Moskwa. Stacja metra „Lermontowska”, 1934–1935
arch. I. Fomin
19. Moskwa. Stacja metra „Plac Majakowskiego”, 1935
arch. A. Duszkin
20. Moskwa. Stacja metra „Plac Dzierżyńskiego”, 1935
arch. N. Łazowski
21. Dnieproges, 1928–1932
arch.: W. Wiesnin, M. Kolli, G. Orłow, S. Andrejewski
22. Pawilon radziecki na Międzynarodowej Wystawie w Paryżu, 1937
arch.: B. Iofan, rzeźbiarka W. Muchina

Miejskie kompleksy urbanistyczne

23. Plac Czerwony i Mauzoleum W. I. Lenina w Moskwie
24. Ulica Gorkiego w Moskwie, 1937–1939
25. Most Krymski w Moskwie, 1936–1939
arch. A. Własow, inż. B. Konstantinow
26. Most Moskwojecki w Moskwie, 1937
arch.: A. Szczusiew, P. Sardarian, inż. W. Kiryłłow
27. Wielki Most Kamienny w Moskwie, 1938
arch.: W. Gelfrejch, W. Szczuko, M. Minkus, inż. N. Kałmykow
28. Centralny Park Kultury i Wypoczynku im. Gorkiego w Moskwie, 1934–1936
arch. A. Własow
29. Baku. Park im. Kirowa, 1939
arch. L. Iljin

Konkursy na wielkie budowle użyteczności publicznej:

30. na projekt Teatru W. Niemirowicza-Ddanczenki w Moskwie 1932 arch. bracia Wiesninowie
31. na projekt Teatru W. Niemirowicza-Danczenki w Moskwie, 1933, arch. A. Własow
32. na projekt teatru przeznaczonego na imprezy muzyczne i masowe w Charkowie, 1930–1931
arch. bracia Wiesninowie
33. na projekt teatru przeznaczonego na imprezy muzyczne i masowe w Charkowie, 1930–1931
arch. brygada WOPRA pod kierunkiem A. Własowa
34. na projekt budynku Ludowego Komisariatu Przemysłu Ciężkiego w Moskwie, 1934 wariant I
arch. bracia Wiesninowie
35. na projekt budynku Ludowego Komisariatu Przemysłu Ciężkiego w Moskwie, 1934, wariant II
arch. bracia Wiesninowie
36. na projekt budynku Ludowego Komisariatu Przemysłu Ciężkiego w Moskwie, 1934
arch. M. Ginzburg
37. na projekt budynku Ludowego Komisariatu Przemysłu Ciężkiego w Moskwie, 1934
arch. K. Mielnikow
38. na projekt Pałacu Rad w Moskwie, 1931–1932
arch. bracia Wiesninowie
39. na projekt Pałacu Rad w Moskwie, 1931–1932
arch. A. Własow
40. na projekt Pałacu Rad w Moskwie, 1931–1932
arch. Le Corbusier

WYKAZ ZBIORÓW I MUZEÓW, Z KTÓRYCH POCHODZĄ PRACE EKSPONOWANE NA WYSTAWIE:

Państwowa Galeria Tretiakowska
Państwowe Muzeum Rosyjskie
Państwowe Muzeum Sztuk Pięknych im. A. S. Puszkina
Państwowe Muzeum Sztuki Narodów Wschodu
Państwowe Centralne Muzeum Teatralne im. Bachruszyna
Muzeum Państwowego Akademickiego Teatru Wielkiego
Państwowe Naukowo-Badawcze Muzeum Architektury im. A. W. Szczusiewa
Państwowa Centralna Biblioteka im. W. I. Lenina
Państwowe Centralne Muzeum Rewolucji
Muzeum MCHAT
Państwowe Muzeum Sztuki Lotewskiej SRR
Państwowa Galeria Malarstwa Armenii
Państwowe Muzeum Karakałpackiej Autonomicznej SRR
Galeria Malarstwa w Fieodosji
Okręgowe Muzeum Sztuki w Riazaniu
Muzeum M. Gorkiego
Muzeum dworek „Abramcewo”
Rodzina artysty A. M. Rodczenki

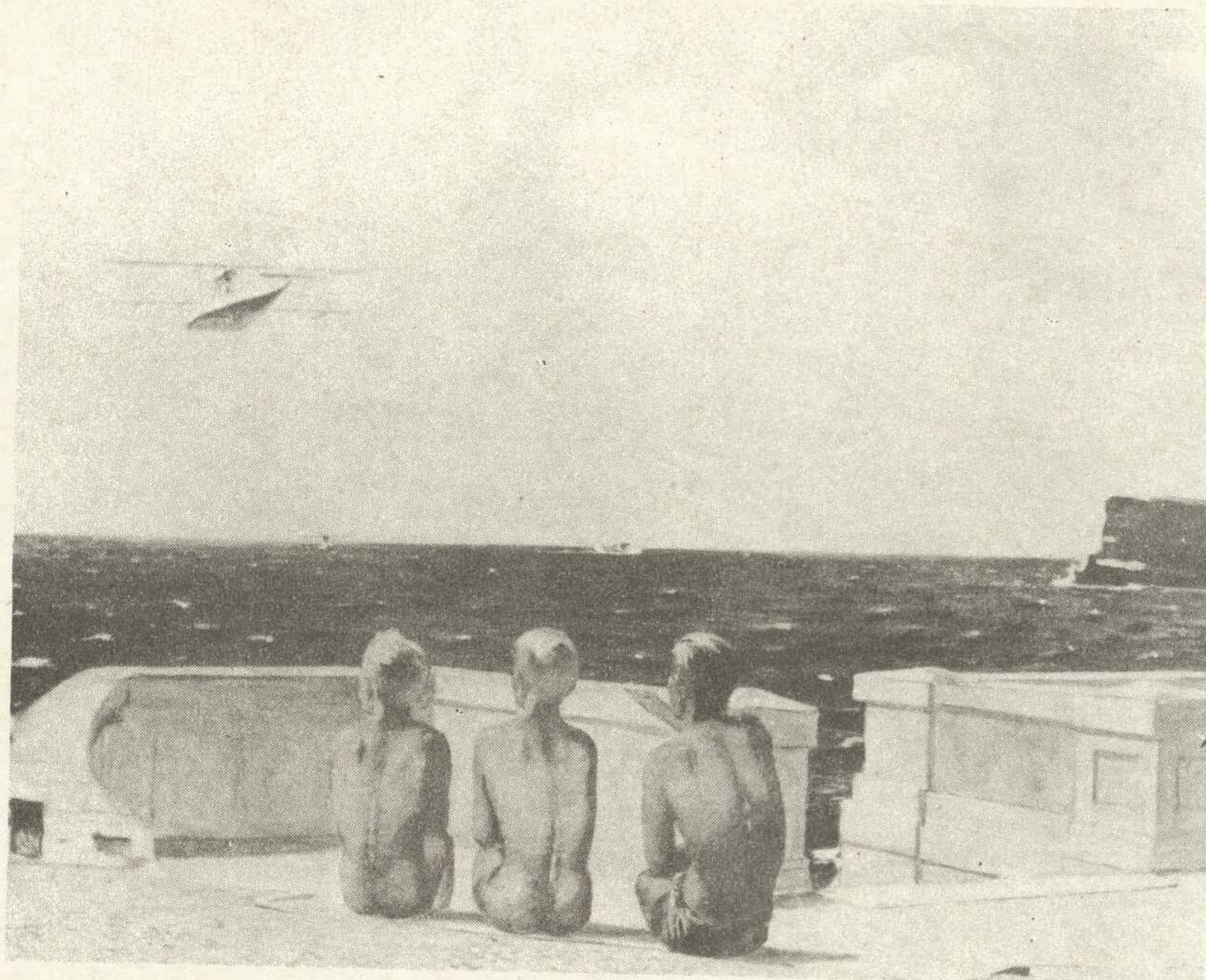
malarstwo

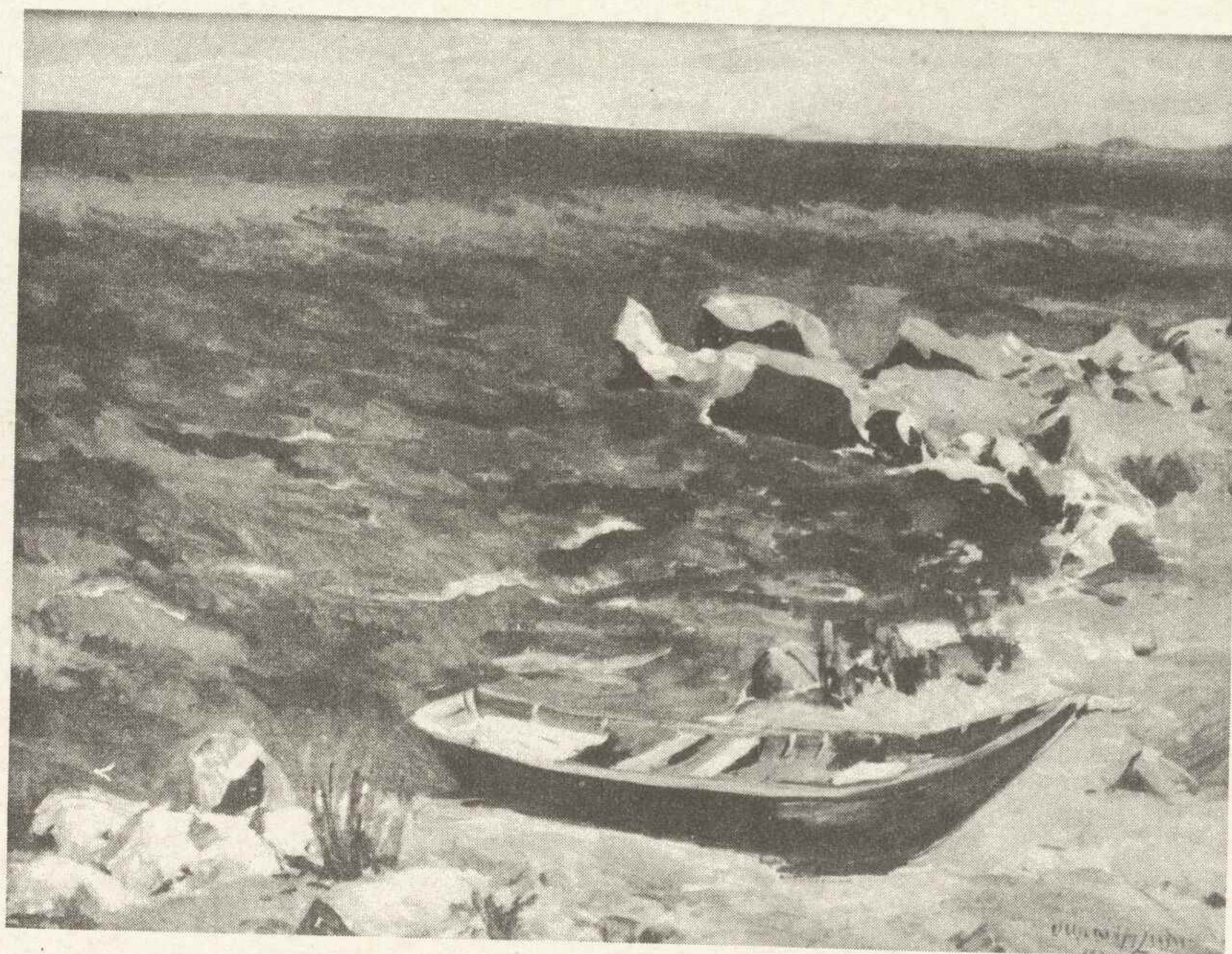
1. A. A. Dejneka, Obrona Piotrogradu, 1928
2. I. I. Brodski, Lenin w Smolnym, 1930

3

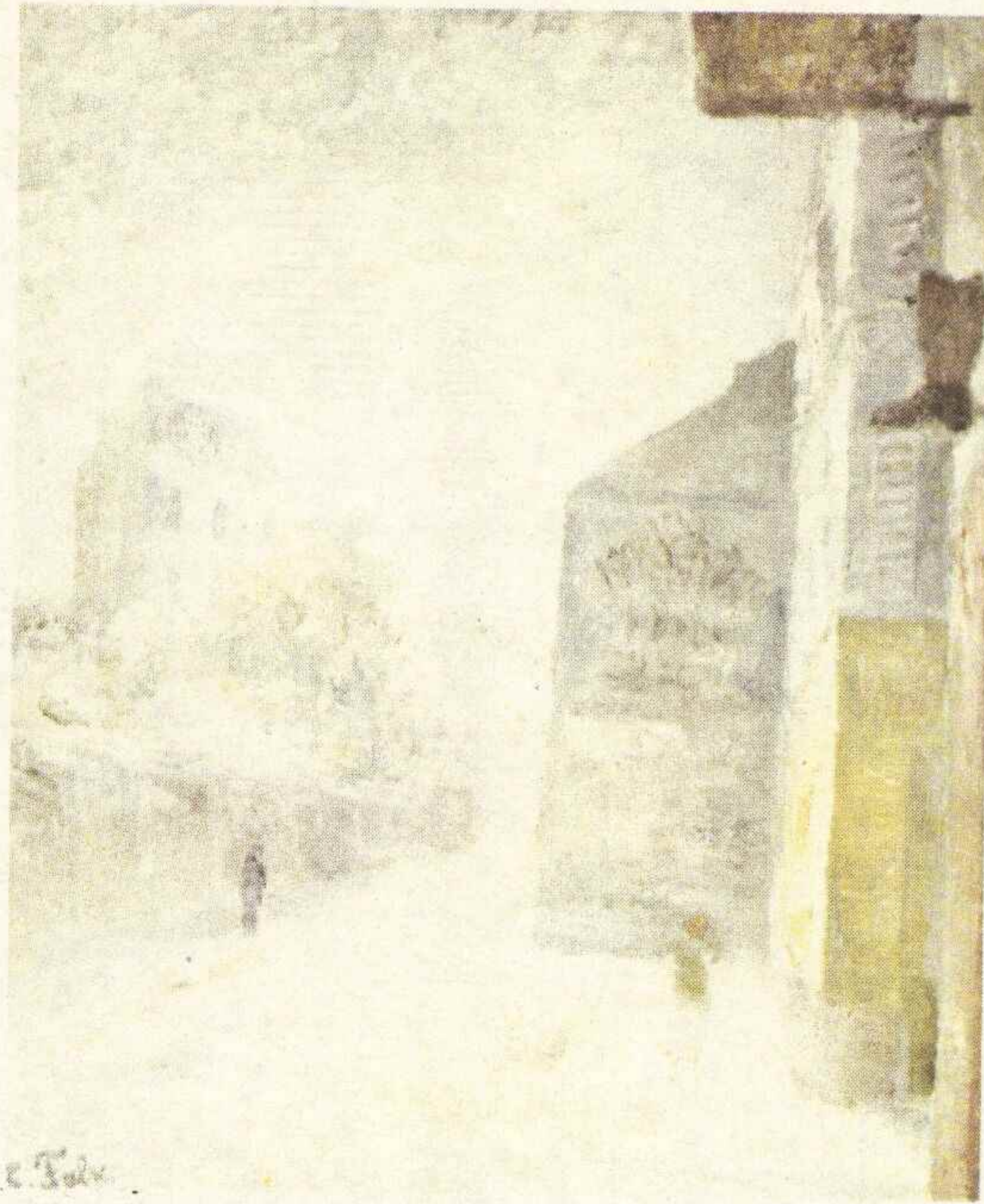
4

5

3. A. A. Dejneka, Przyszli lotnicy, 1938
4. S. A. Arakielian, Łódź u brzegu jeziora Sewan, 1936
5. R. R. Falk, Trzy drzewa, 1936

6

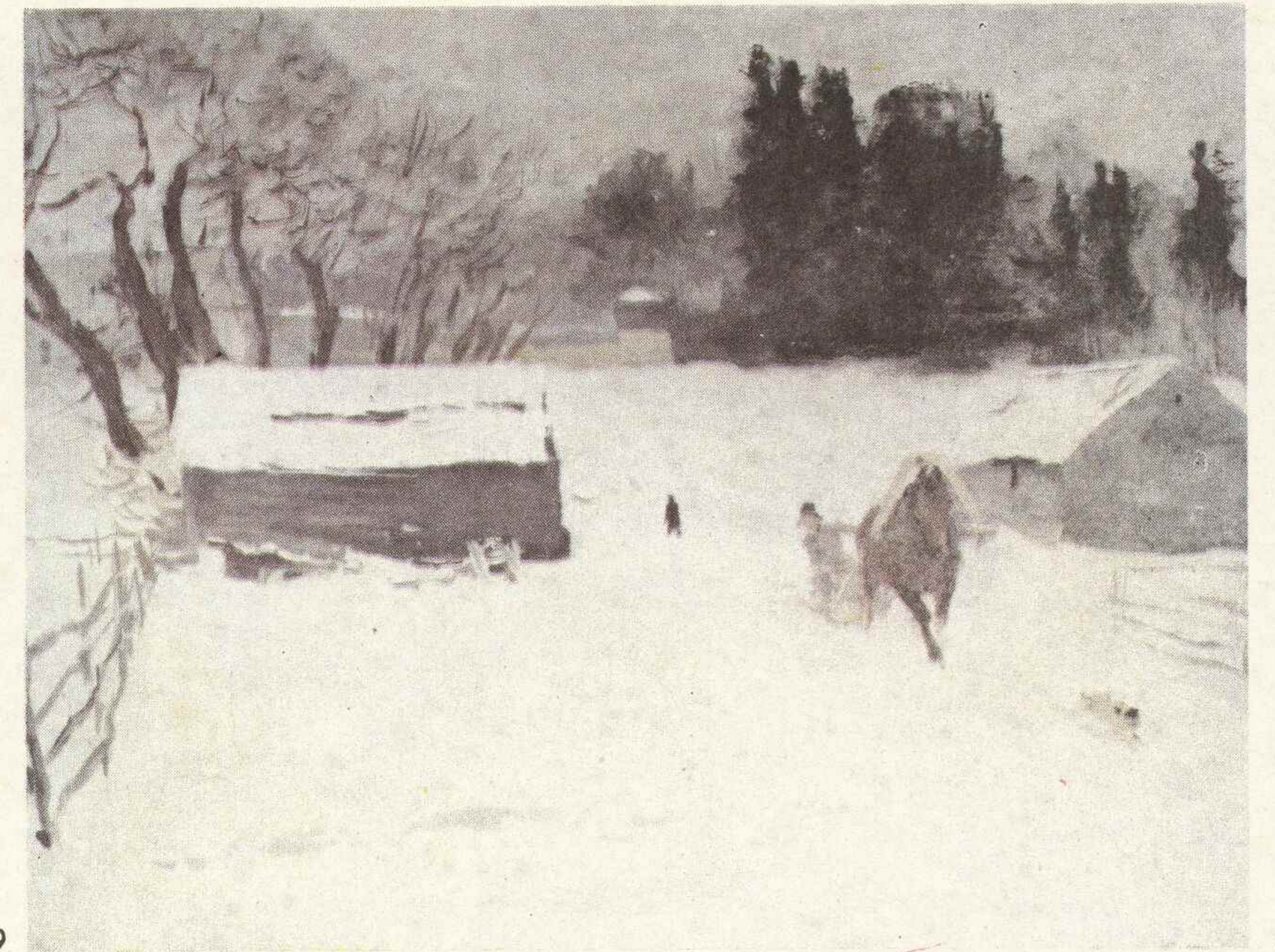
- 6. R. R. Falk, Pejzaż z butem, 1935
- 7. M. P. Krymow, Zima na prowincji, 1933
- 8. I. E. Grabar, Aleja brzozowa, 1940
- 9. S. W. Gierasimow, Zima, 1939
- 10. K. F. Juon, Koniec zimy. Południe, 1929

7

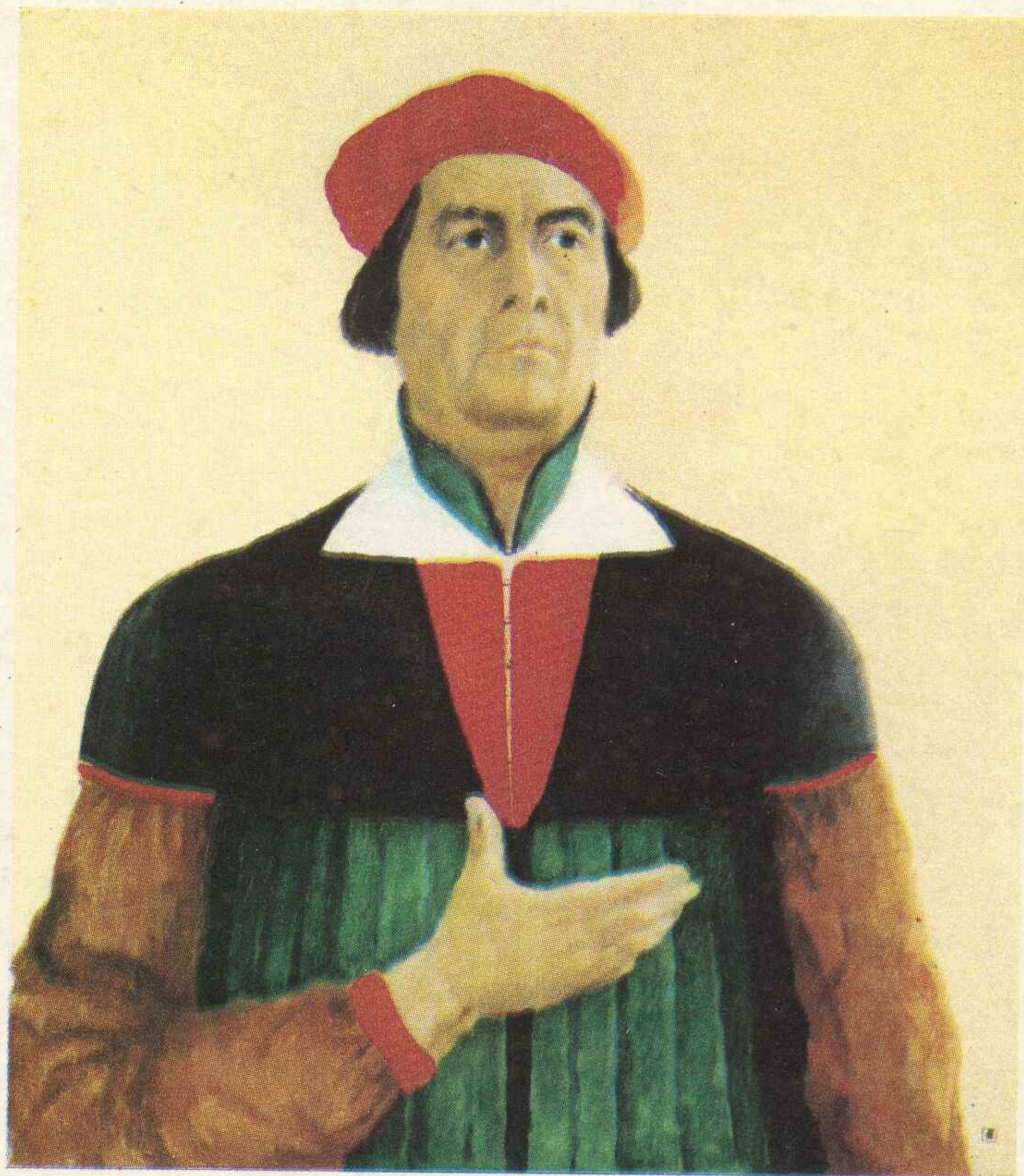
8

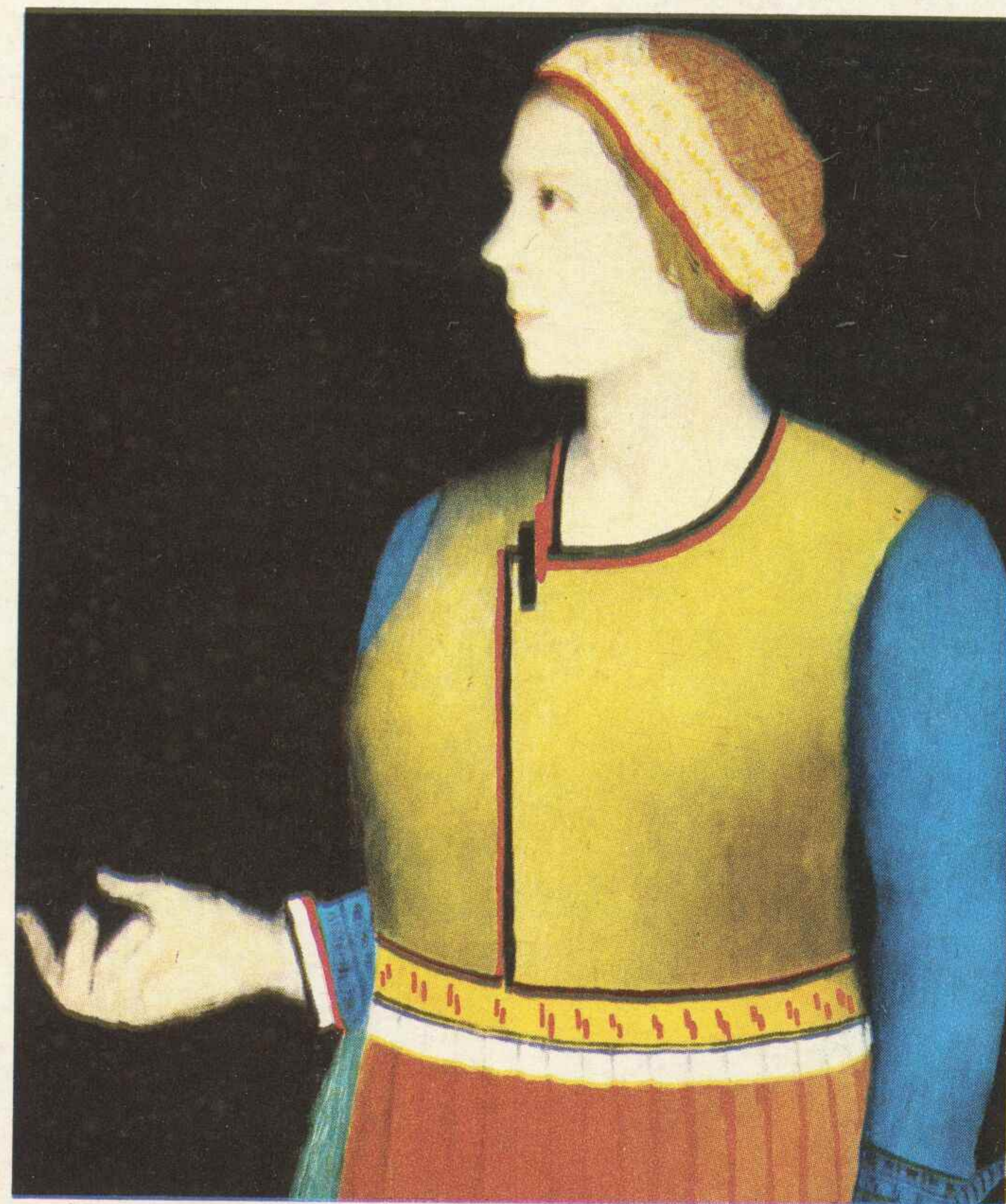
9

10

11

12

13

11. K. S. Malewicz, Autoportret, 1933
12. K. S. Malewicz, Portret żony artysty, 1933
13. K. S. Malewicz, Dziewczyny na polu, 1928-1932

14

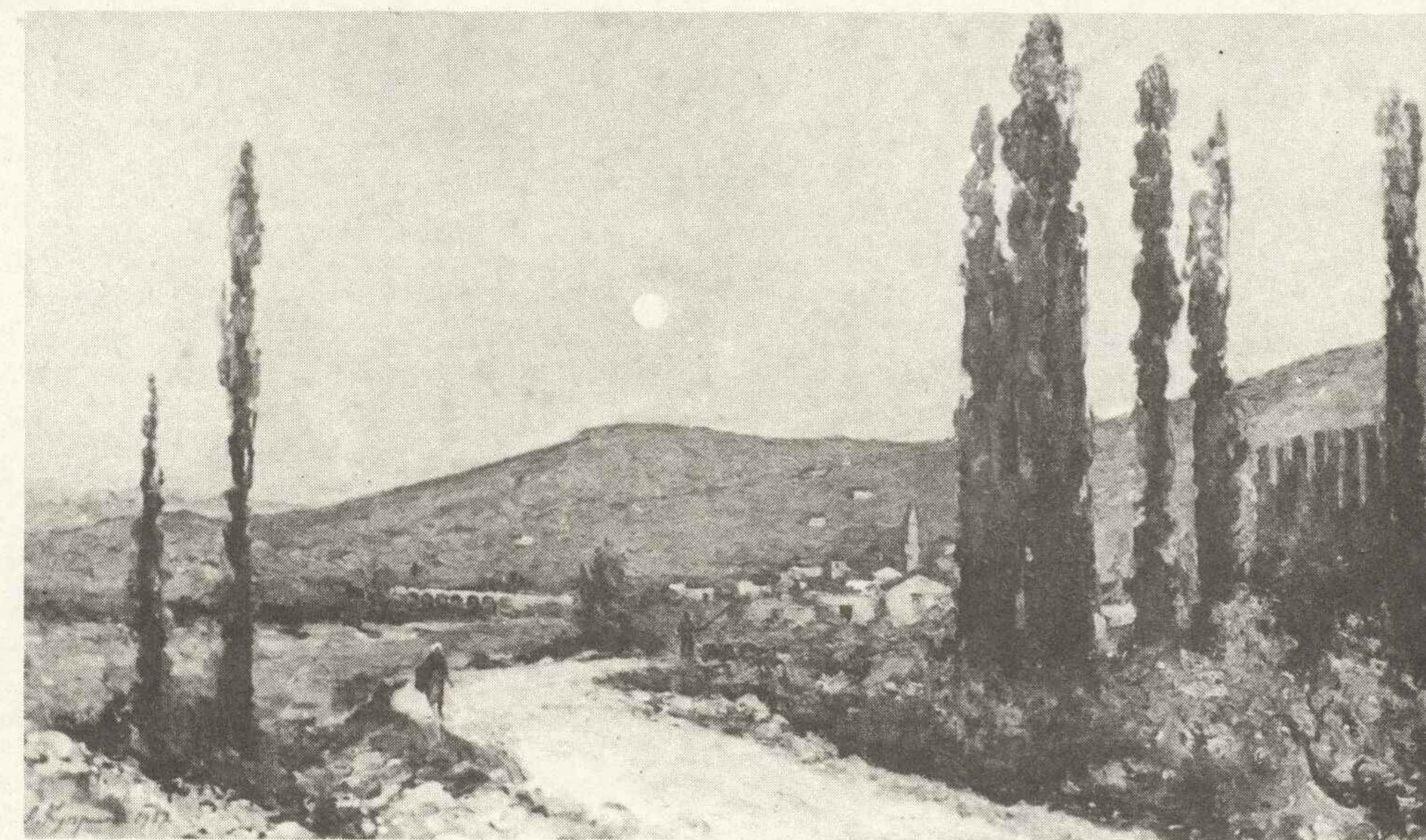
15

16

17

18

14. M. W. Niestierow
Portret rzeźbiarki W. I. Muchinej, 1940
15. P. D. Korin, Portret artysty M. W. Niestierowa, 1939
16. A. A. Ryłow, Na łonie przyrody, 1933
17. A. P. Szczukin, Sterowiec nad miastem, 1933
18. A. W. Kurpin, Krym. Beasielska Dolina, 1937

19

19. A. M. Rodchenko, Akrobaci, 1948
20. A. N. Samochwałow, Na stadionie, 1935
21. A. P. Szczukin, Atrakcja, 1933

20

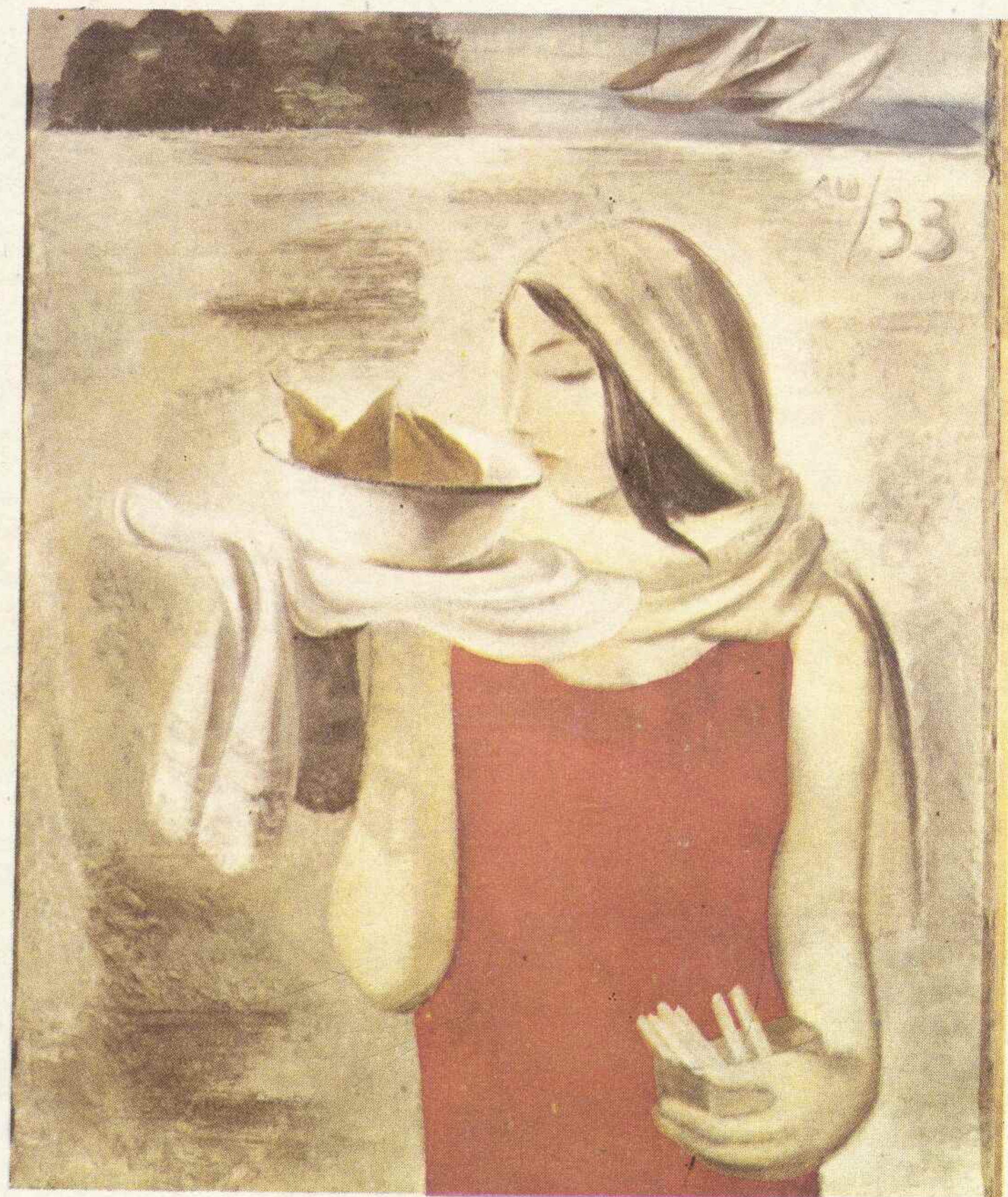
21

22. A. W. Szewczenko, Dziewczyna w zieleni, 1932
23. A. W. Szewczenko, Dziewczyna z gruszkami, 1933
24. A. N. Wolkow, Dziewczyny z bawełną, 1932

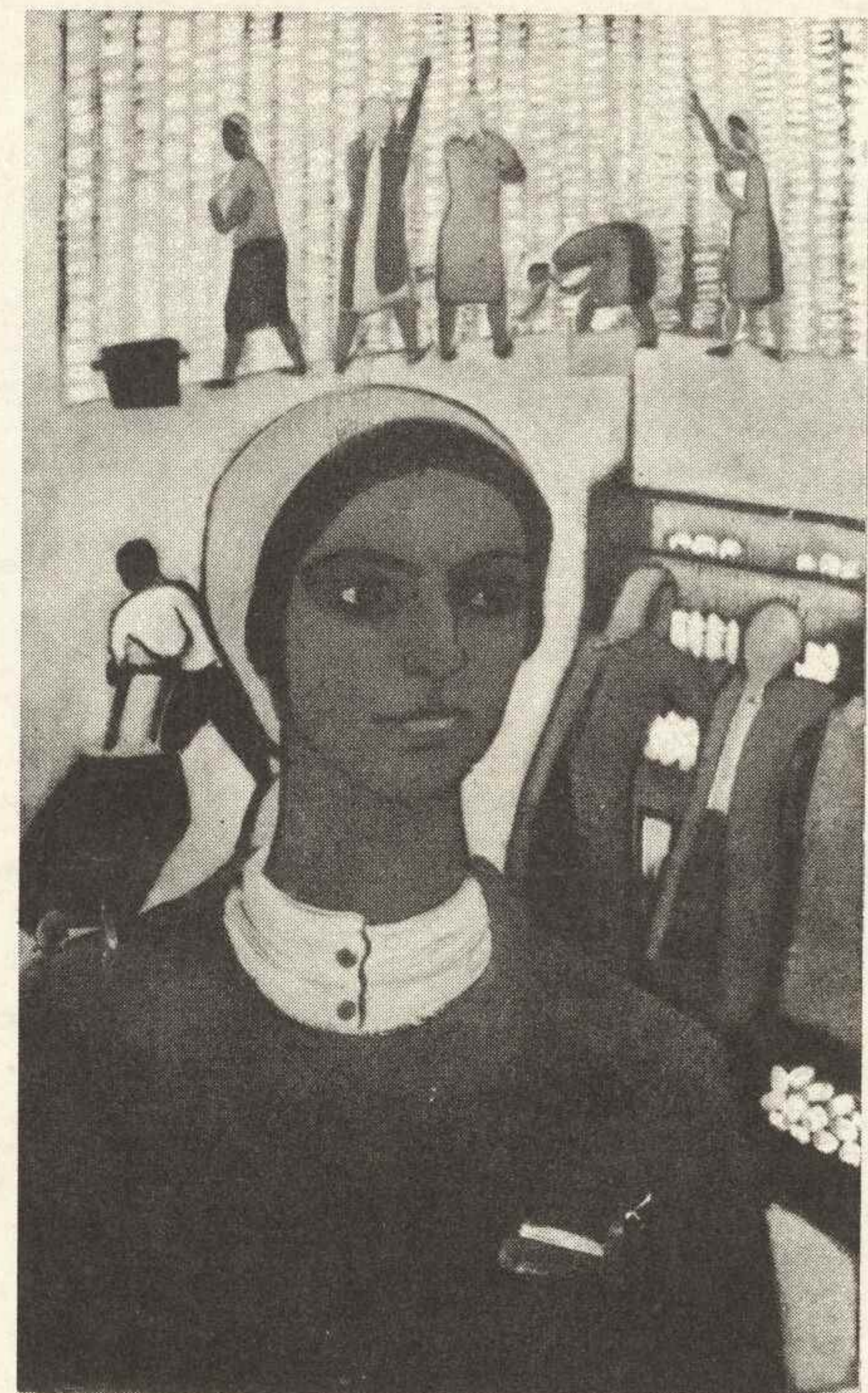
22

23

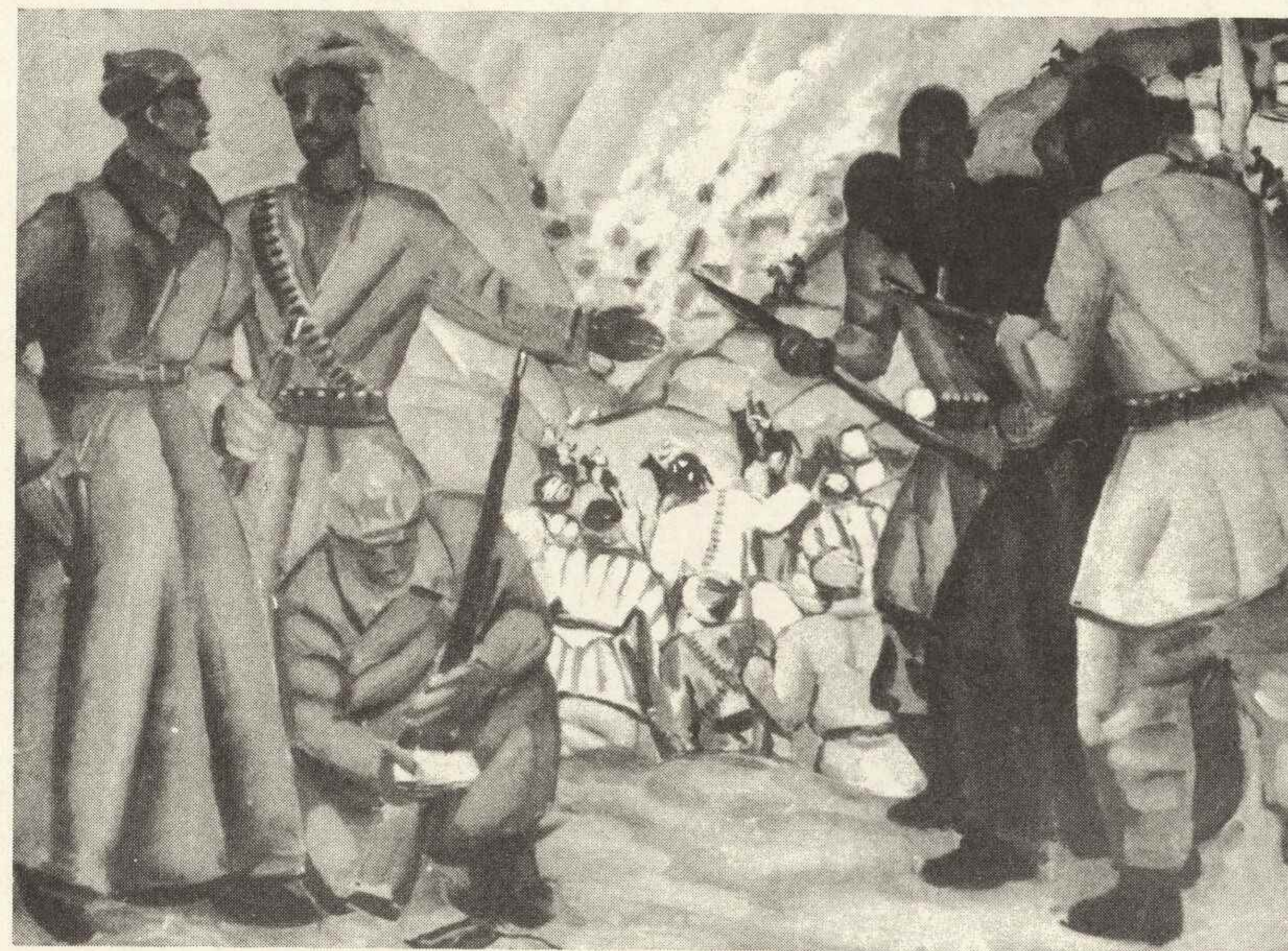
24

25

26

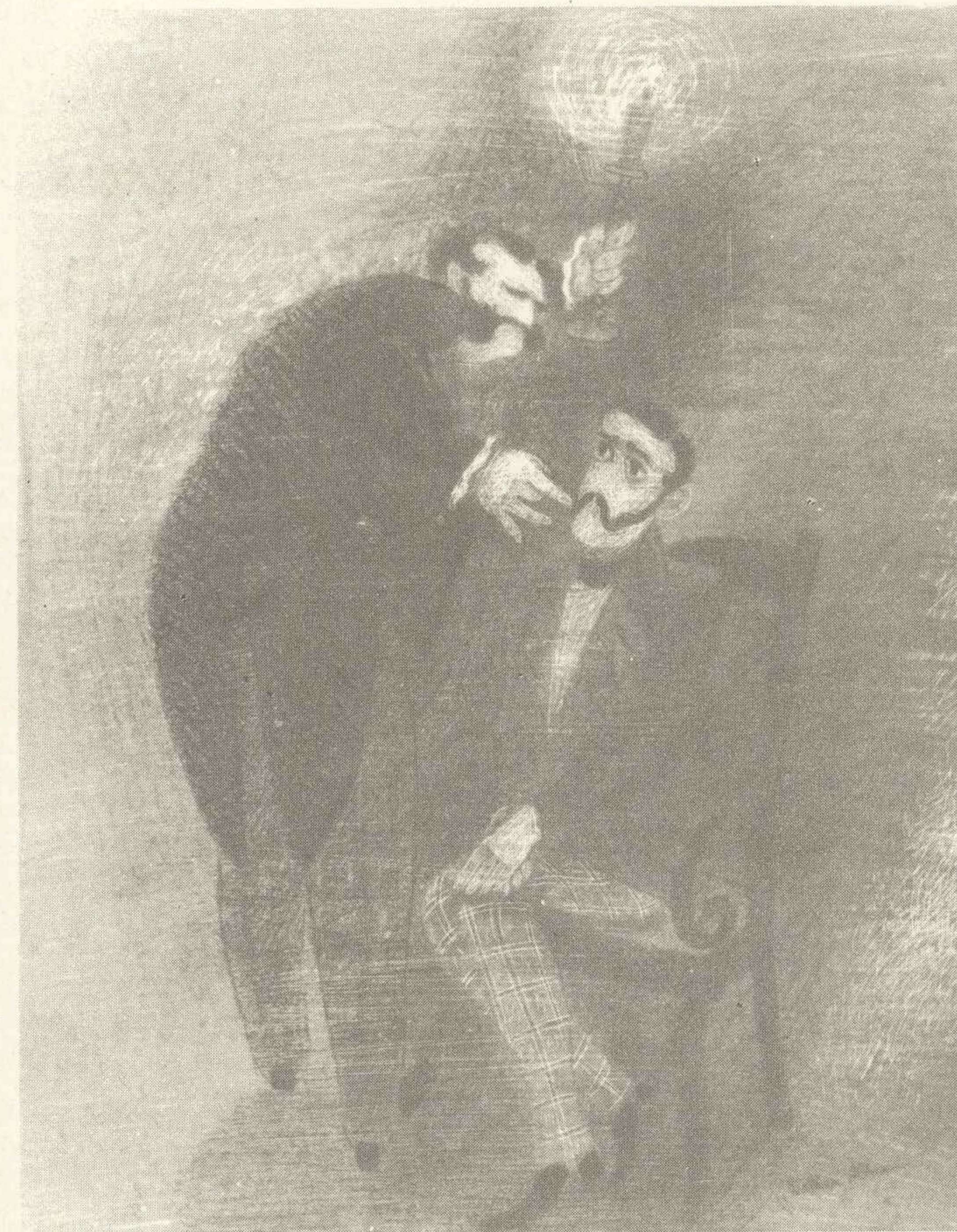
27

25. S. G. Mangasarow, *Przodownica*, 1933
26. M. S. Sarian, *Drzewa z owocami*, 1938
27. U. T. Tasykbajew, *Oddział w walce z kontrrewolucjonistami basmaczowskimi*, 1932

grafika

28. N. I. Altman, Ilustracja do „Opowieści petersburskich”
N. W. Gogola – „Nos”, 1934
29. N. I. Altman, Ilustracja do „Opowieści petersburskich”
N. W. Gogola – strona tytułowa, 1934

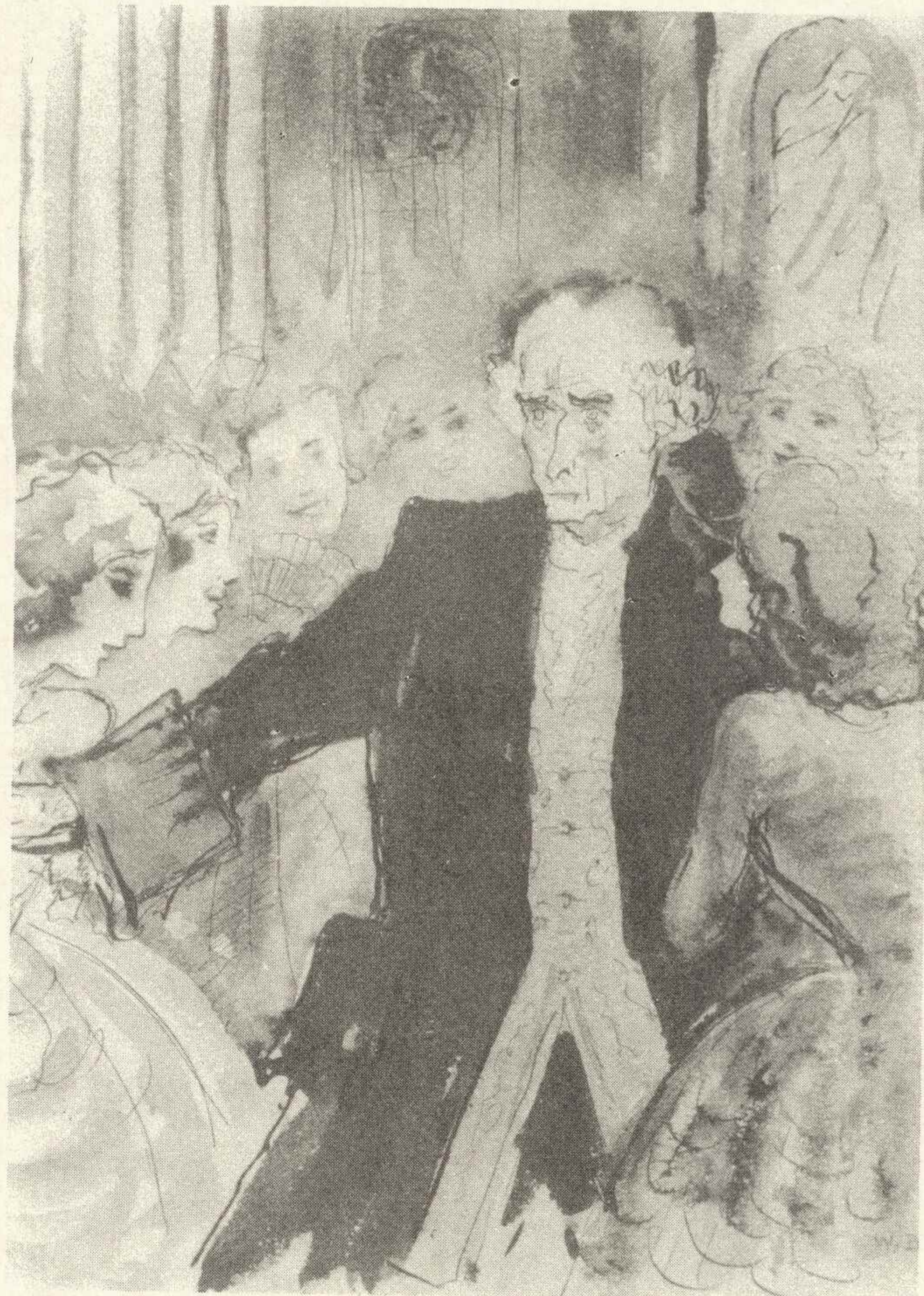
28

29

30, 31. W. G. Bechtiejew, Ilustracje do powieści George Sand
„Consuelo”, 1934
32. W. G. Bechtiejew, Długa polana. Rola, 1934

30

31

32

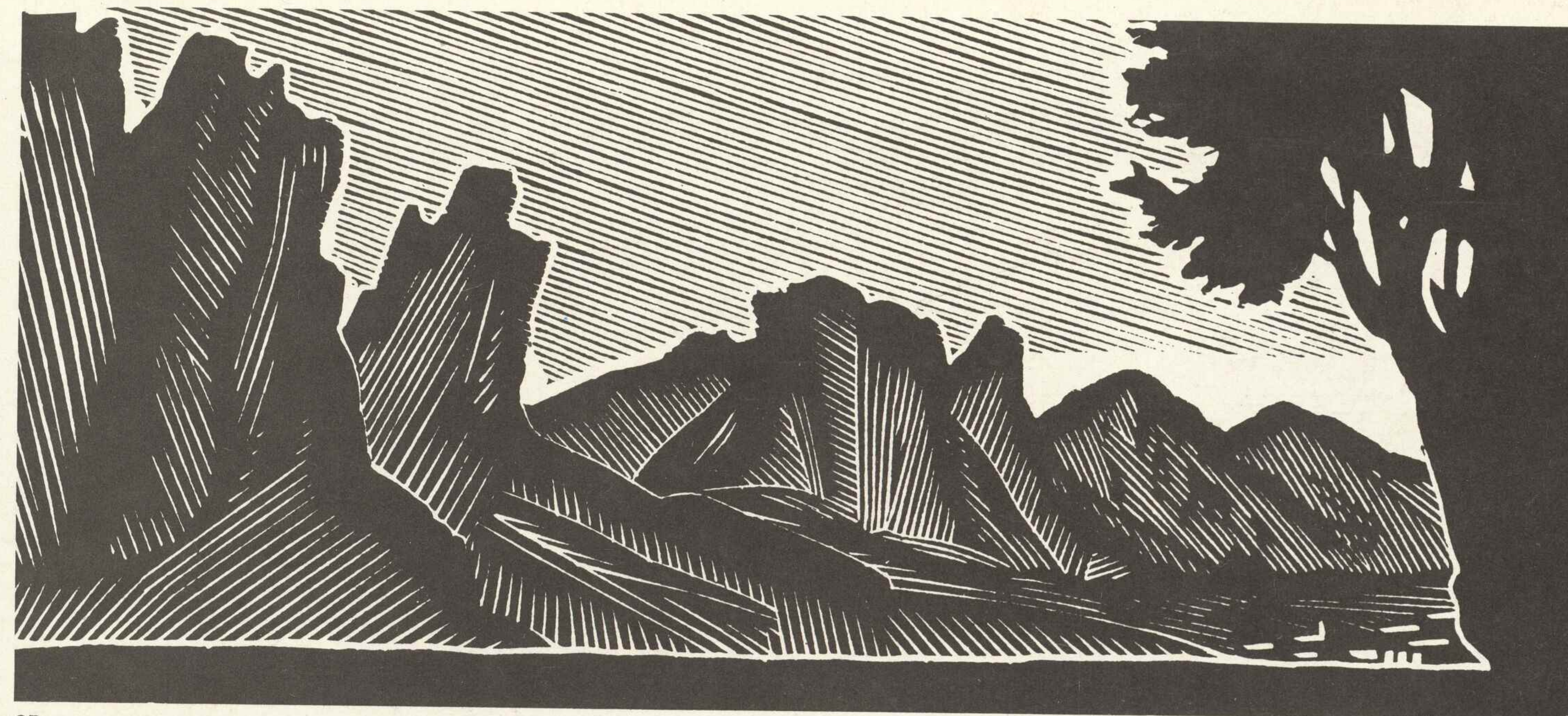

33

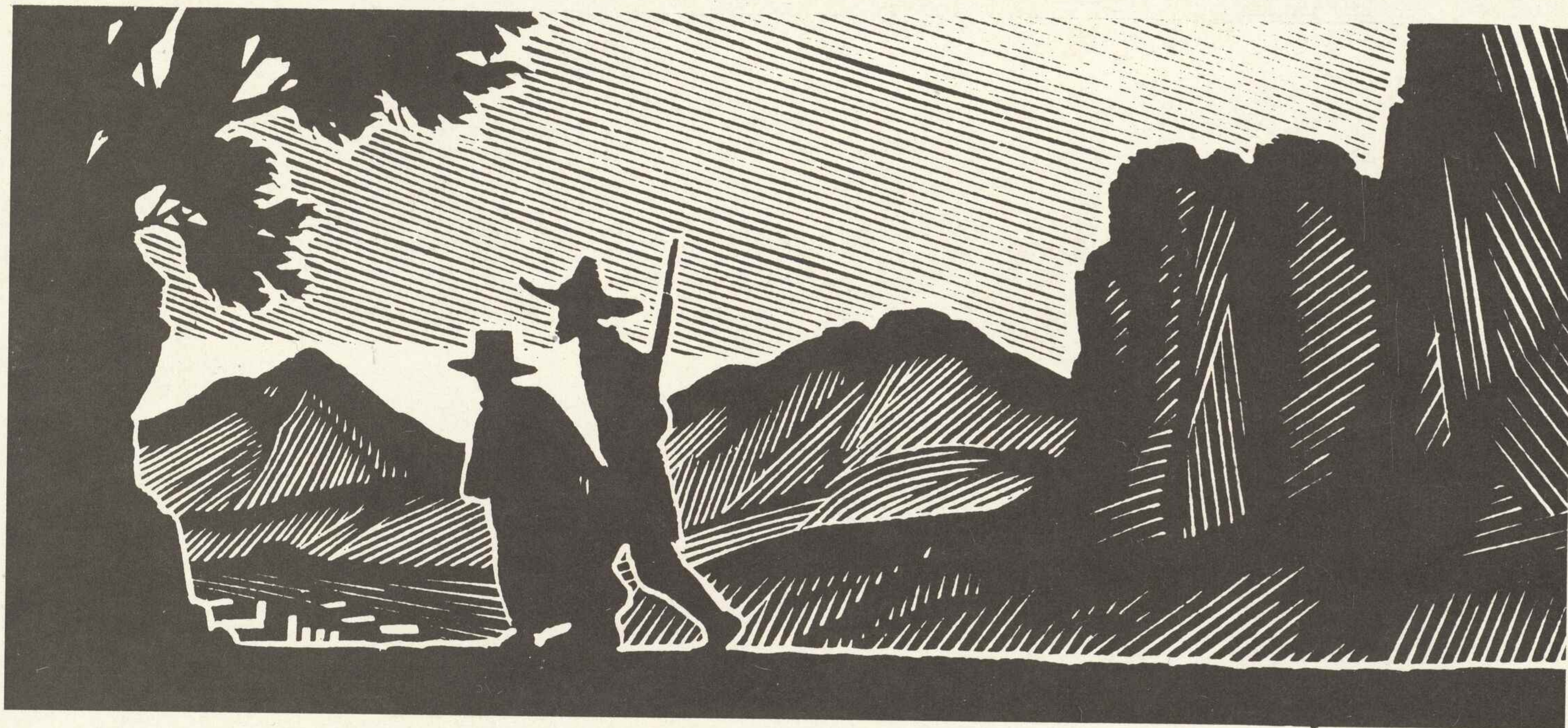

34

33, 34. W. A. Faworski, Ilustracje do powieści M. M. Prizwina „Zeń-Szeń”, 1934
 35, 36. G. A. Jeczeistow, Ilustracje do poematu H. Heinego „Atta Troll”, 1936

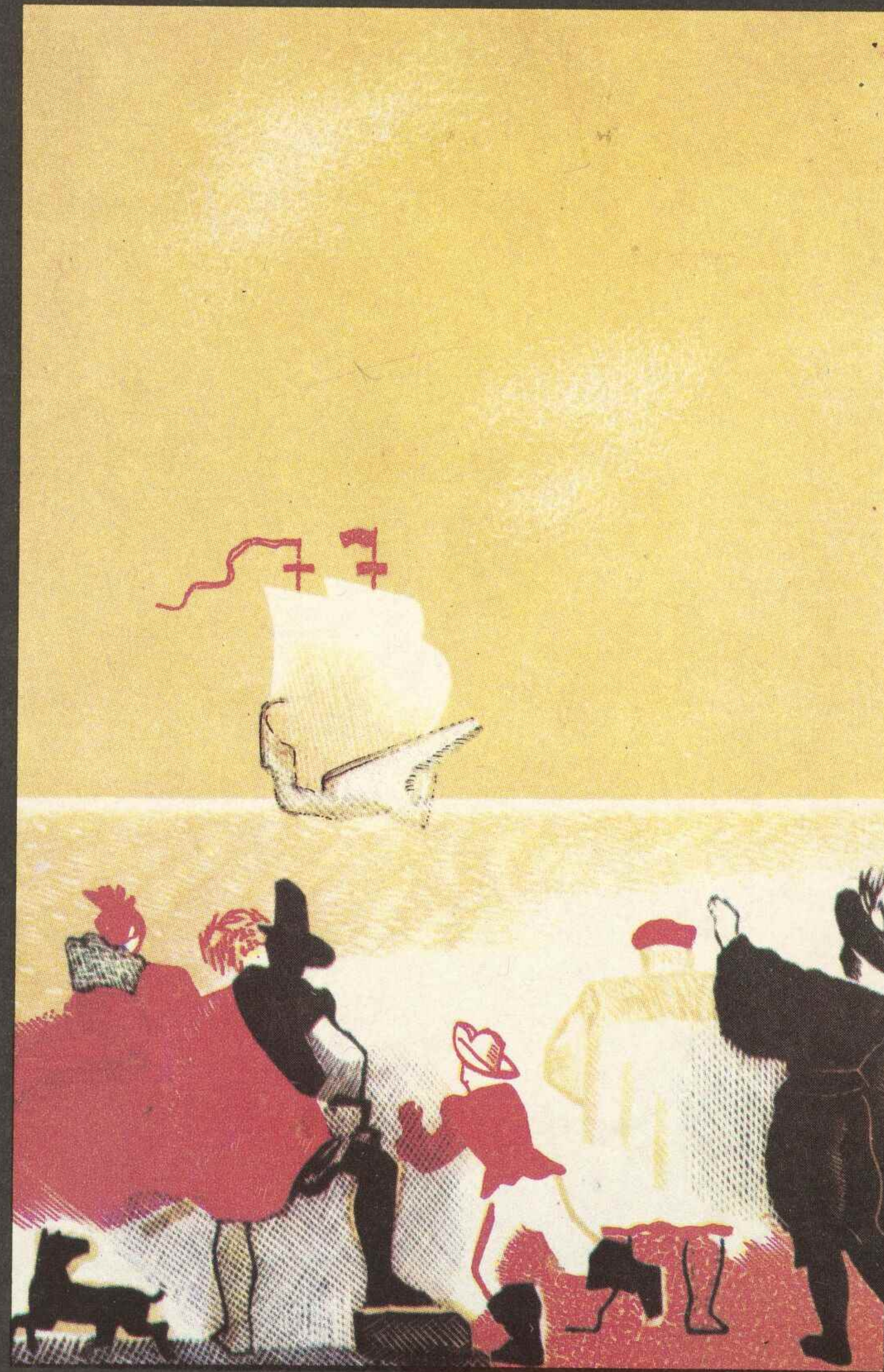
35

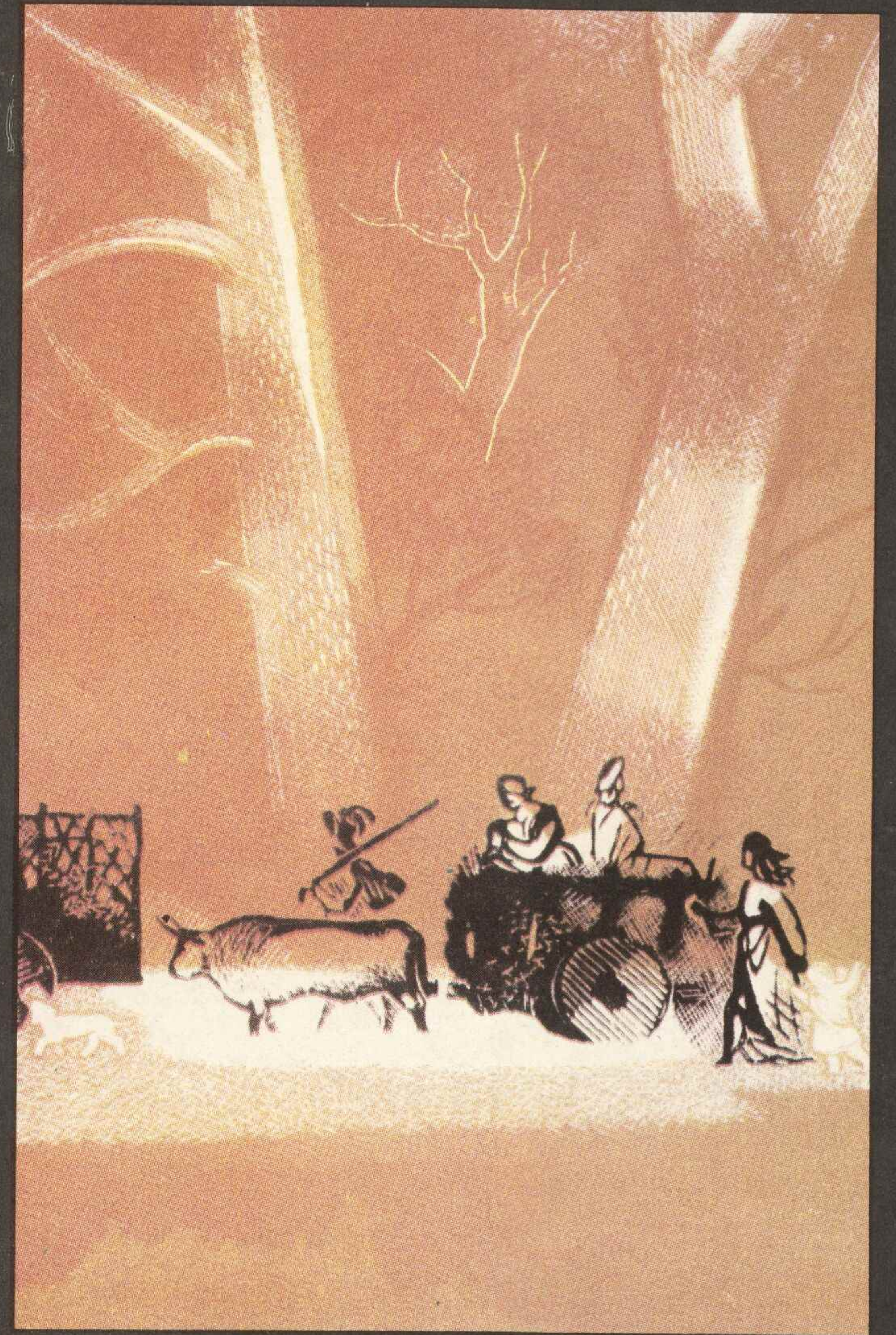

37

37. T. A. Mawrina, Mimozy, 1938
38, 39. G. D. Jepifanow, Ilustracje do książki
M. Cervantesa „Nowele przykładne”, 1933

38

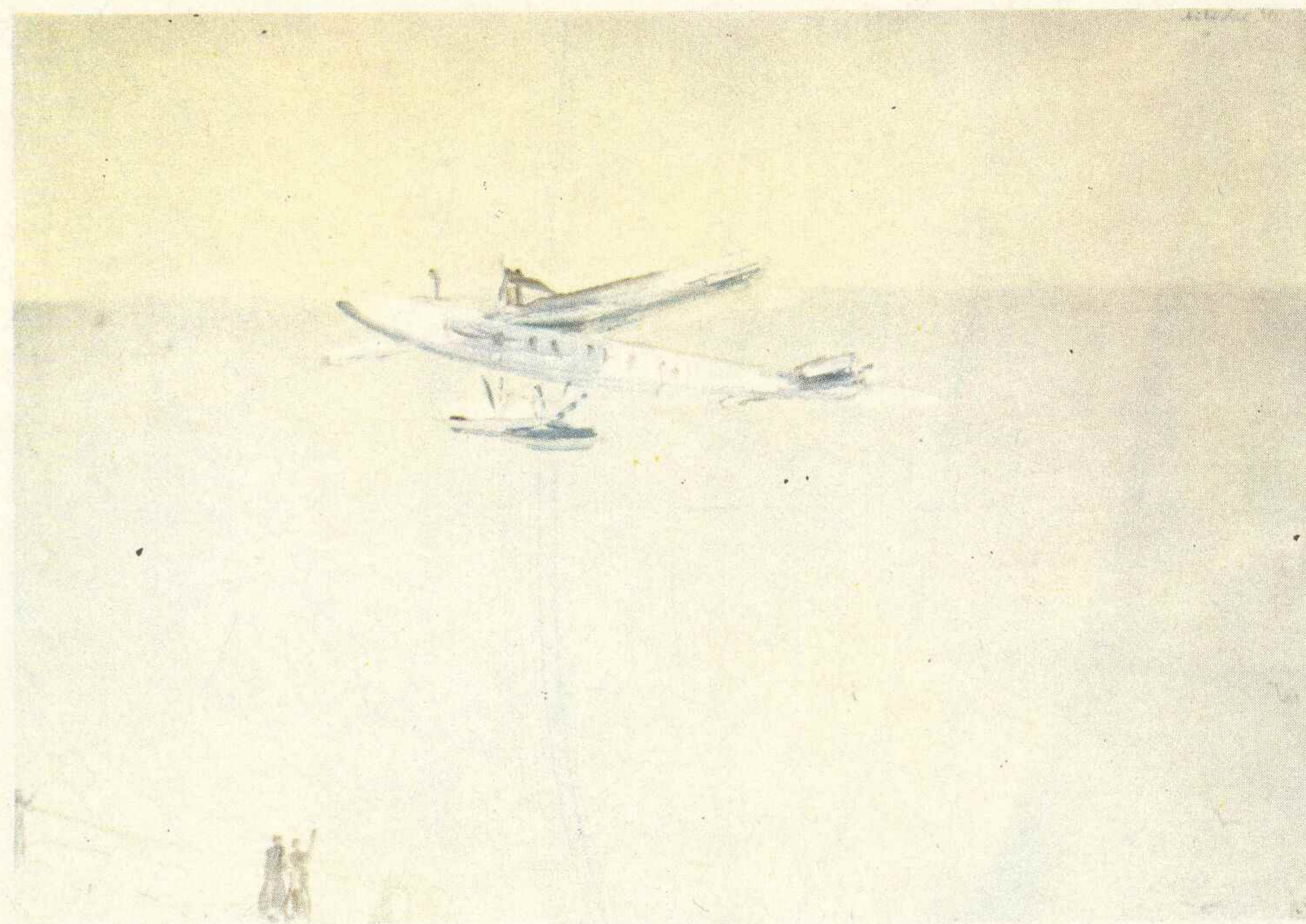

39

40

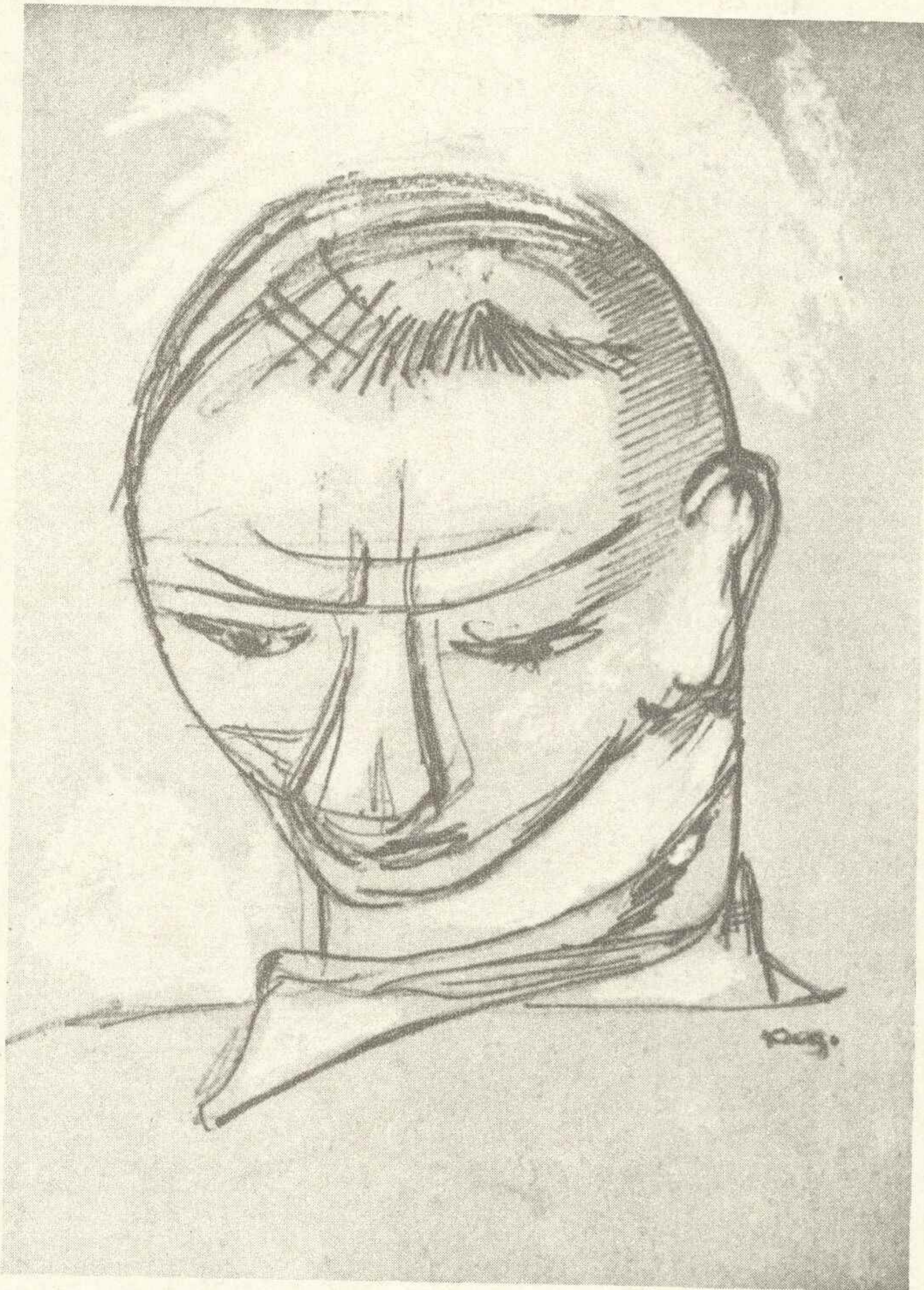
41

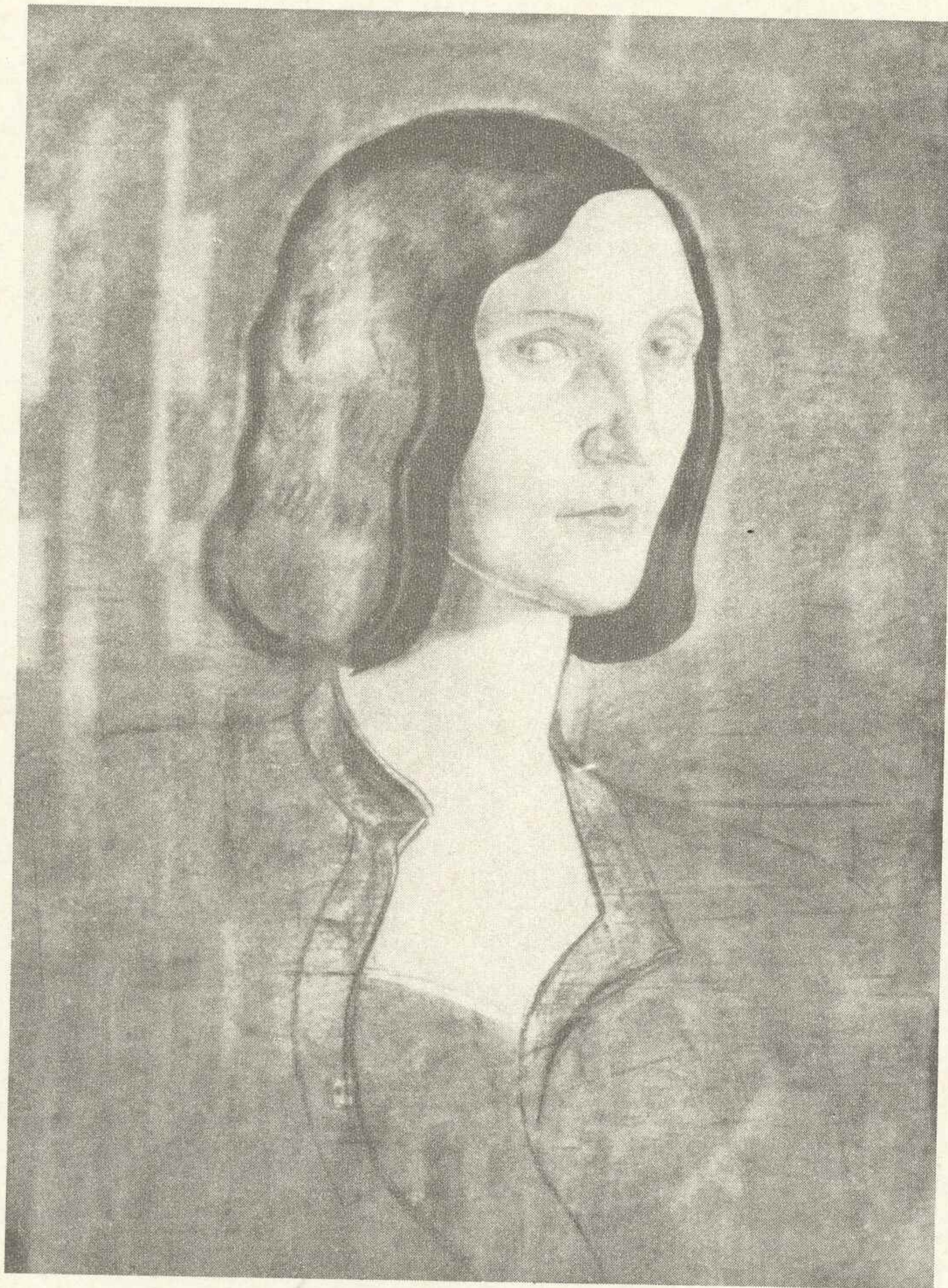
40. W. M. Konaszewicz,
Zima w Pawłowsku, 1933–1934
41. A. M. Łabas, Hydroplan, 1936
42. M. M. Czeremnych,
Rysunek z albumu
„Elementarz antyreligijny”, 1932

42

43

44

43. A. M. Rodczenko, W. Łazarenko. Cyrk, 1934
44. W. D. Gudiaszwili, Portret N. Gudiaszwili, 1930

45, 46. J. A. Kibrik, Ilustracje do powieści R. Rollanda
„Colas Breugnon”, 1934–1936

45

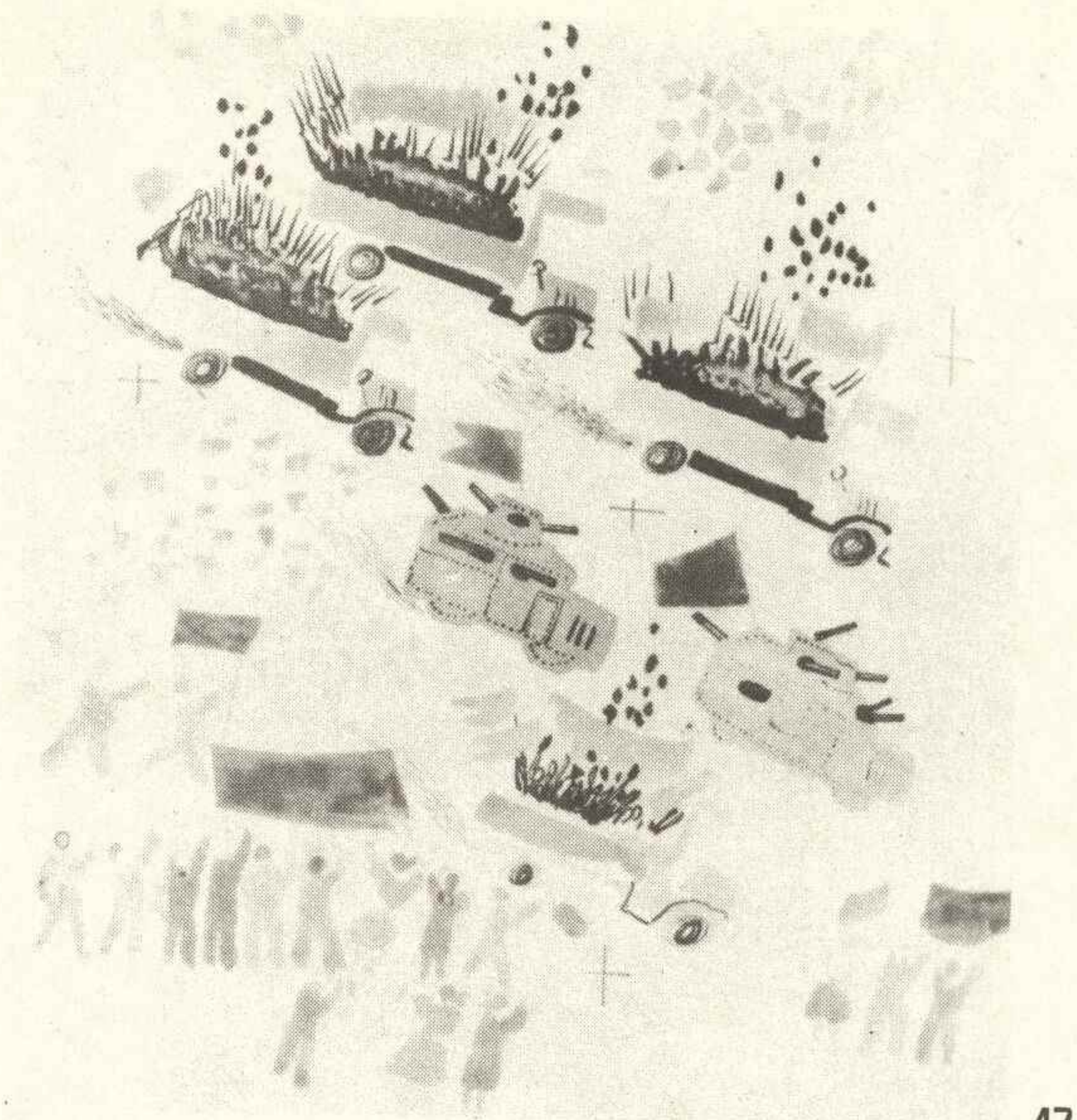
46

РОМЭН РОЛЛАН

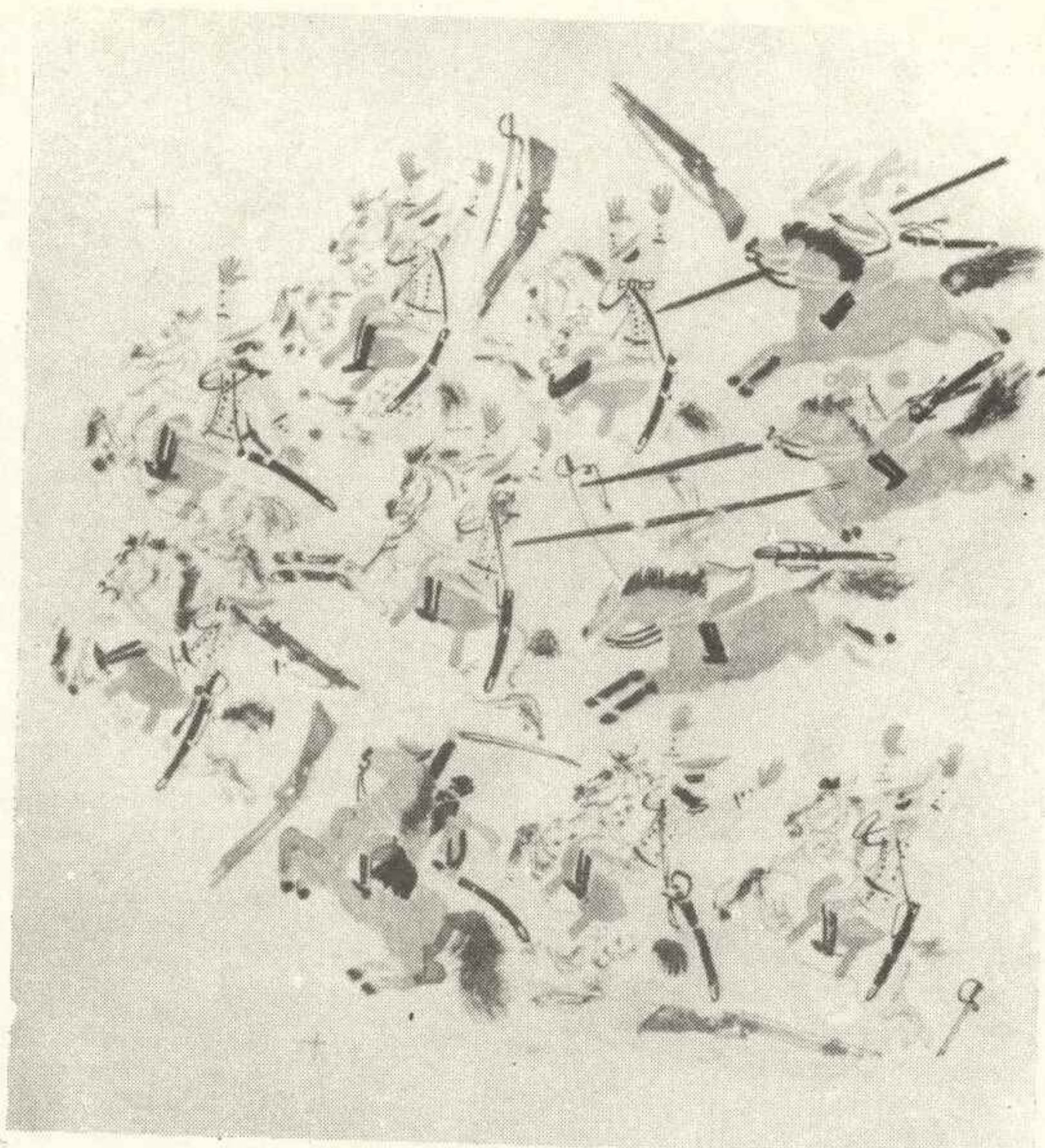

АВТОЛИТОГРАФИИ ЕВГЕНИЯ КИБРИКА

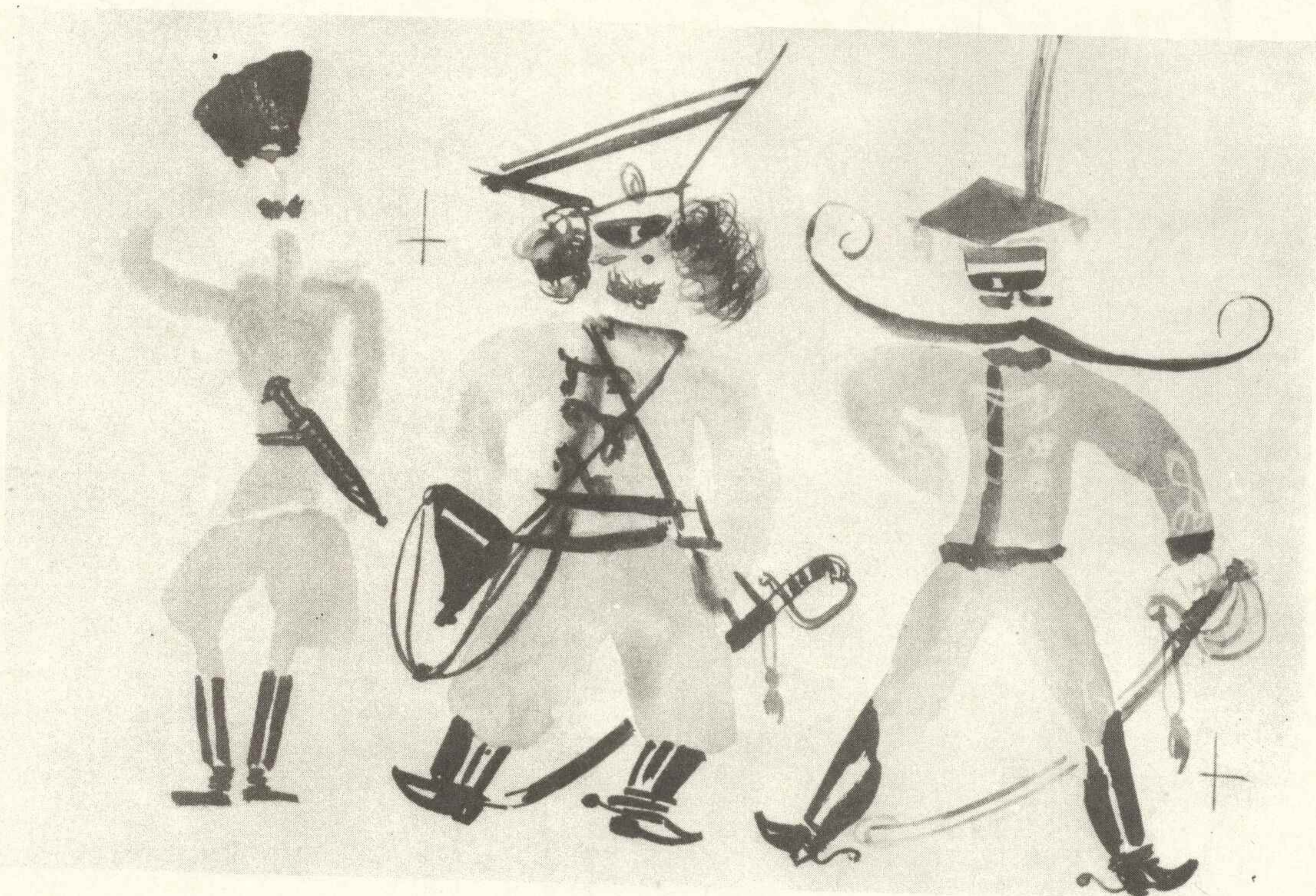

47

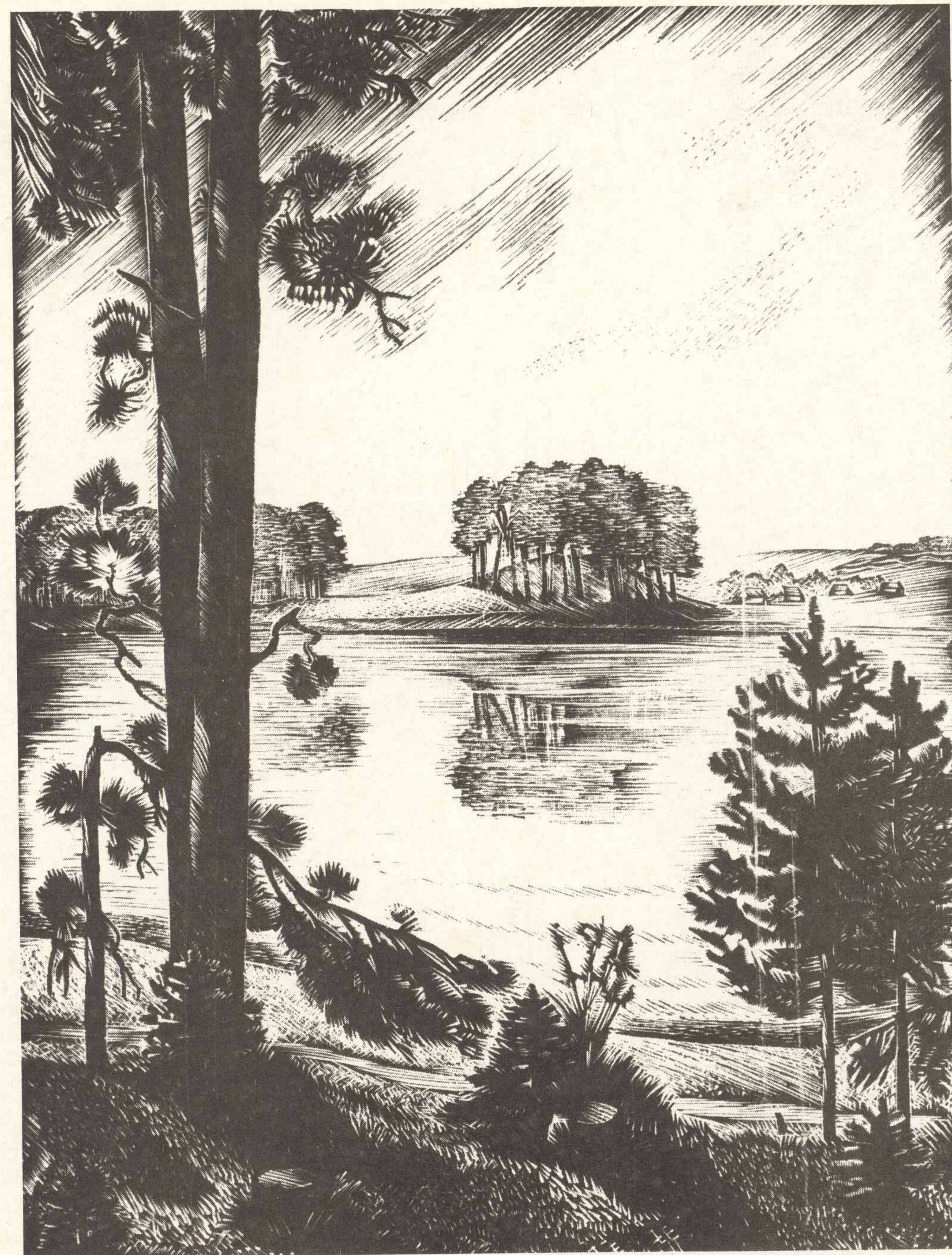
48

47, 48, 49. W. I. Kudrow
 Ilustracje do wierszy
 A. Wwiedenskigo
 „Armia Konna Budionnego”,
 1931

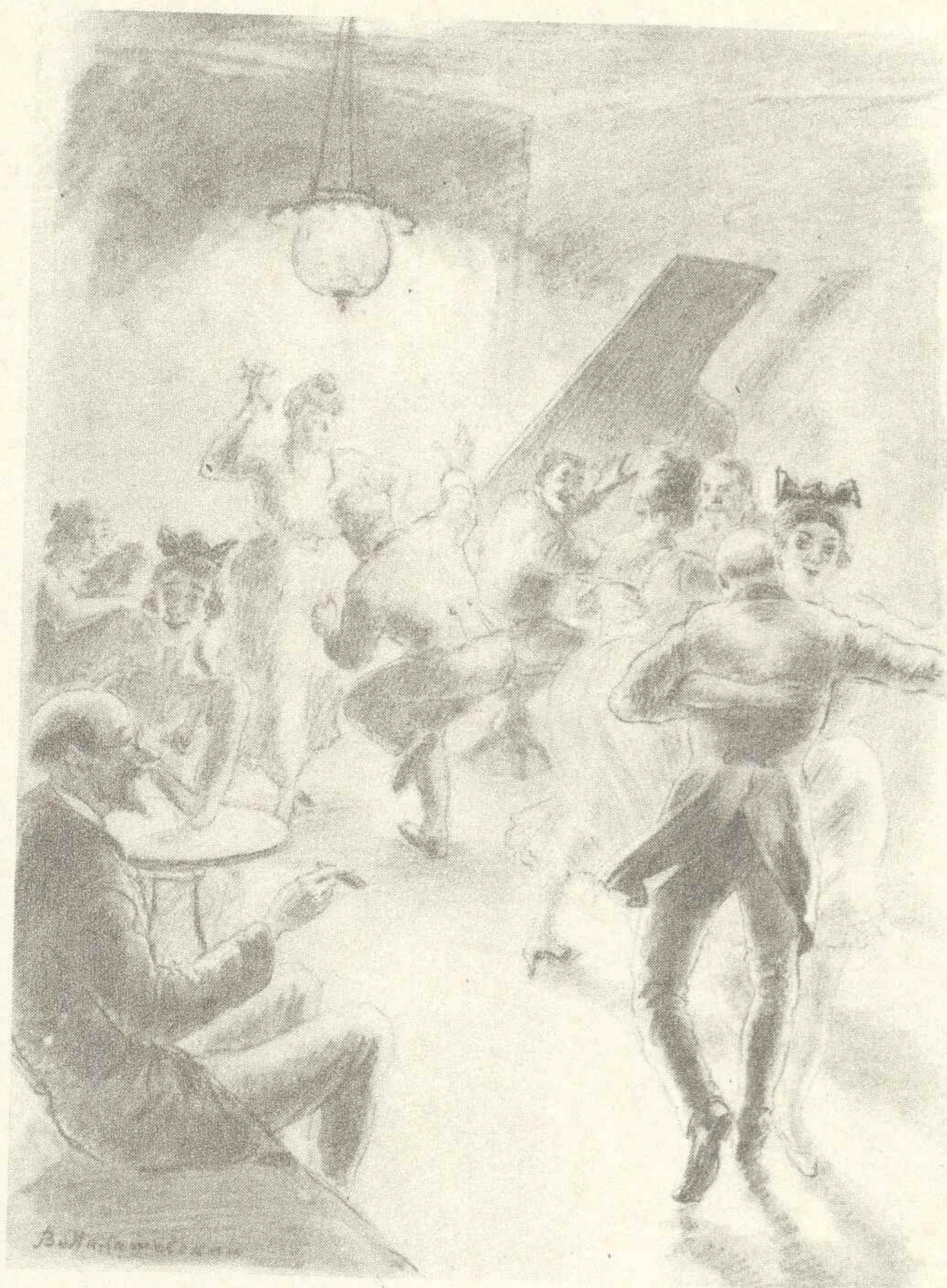

49

50

50. L. S. Chiżynski, Z cyklu
 „Śladami Puszkina”.
 Wioska Michajłowskoje.
 Jezioro Maleniec, 1936

51

52

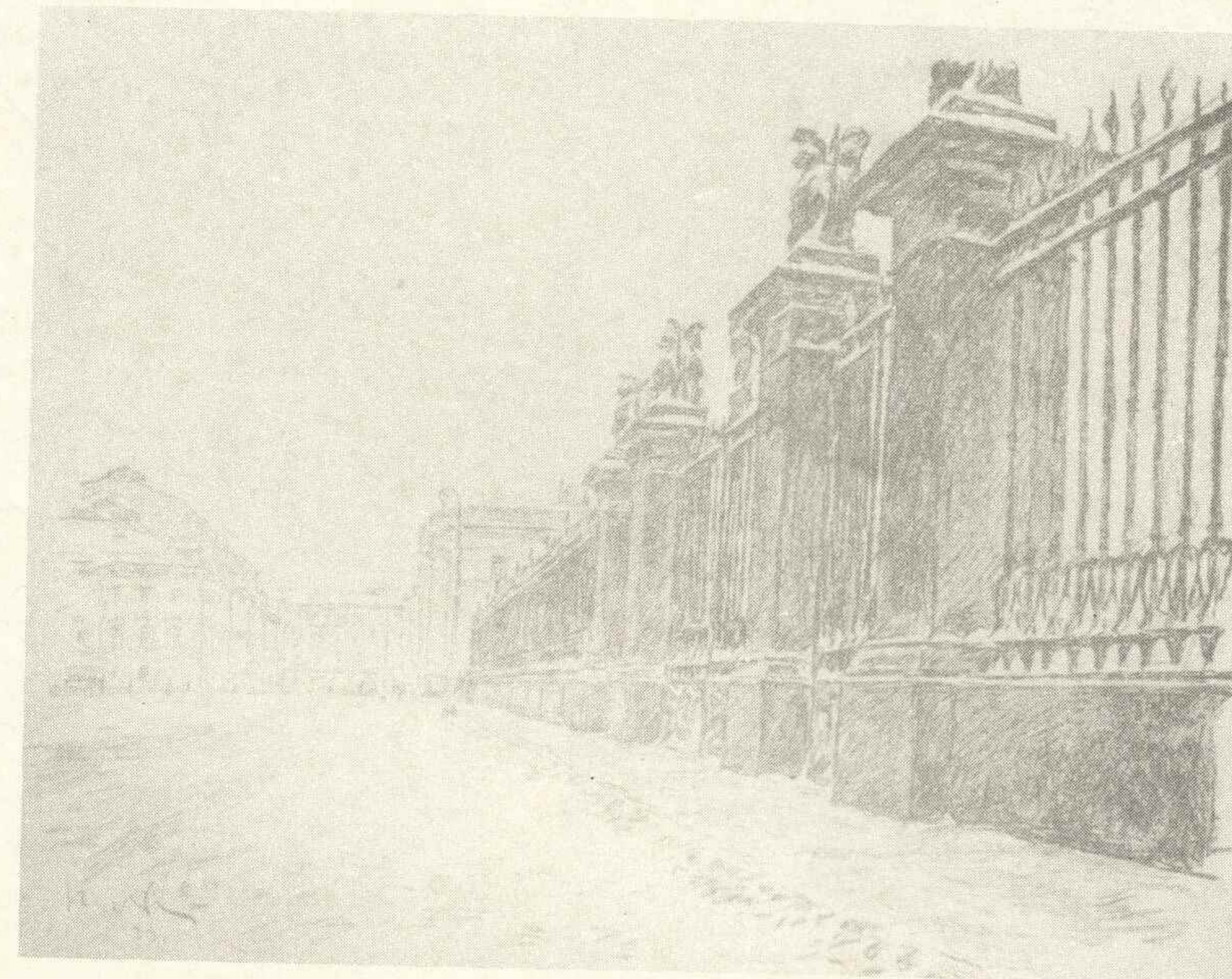
51, 52. W. A. Miłaszewski, Ilustracje do książki M. Gorkiego „Miasteczko Okurow”, 1932–1937

53

53. A. F. Pachomow, Ilustracja do opowiadania T. S. Turgieniewa „Bieżyńska łąka” – Iliusza i Kostia, 1936
54. P. I. Lwow, Krata z ogrodzenia Muzeum Rosyjskiego w Leningradzie, 1939

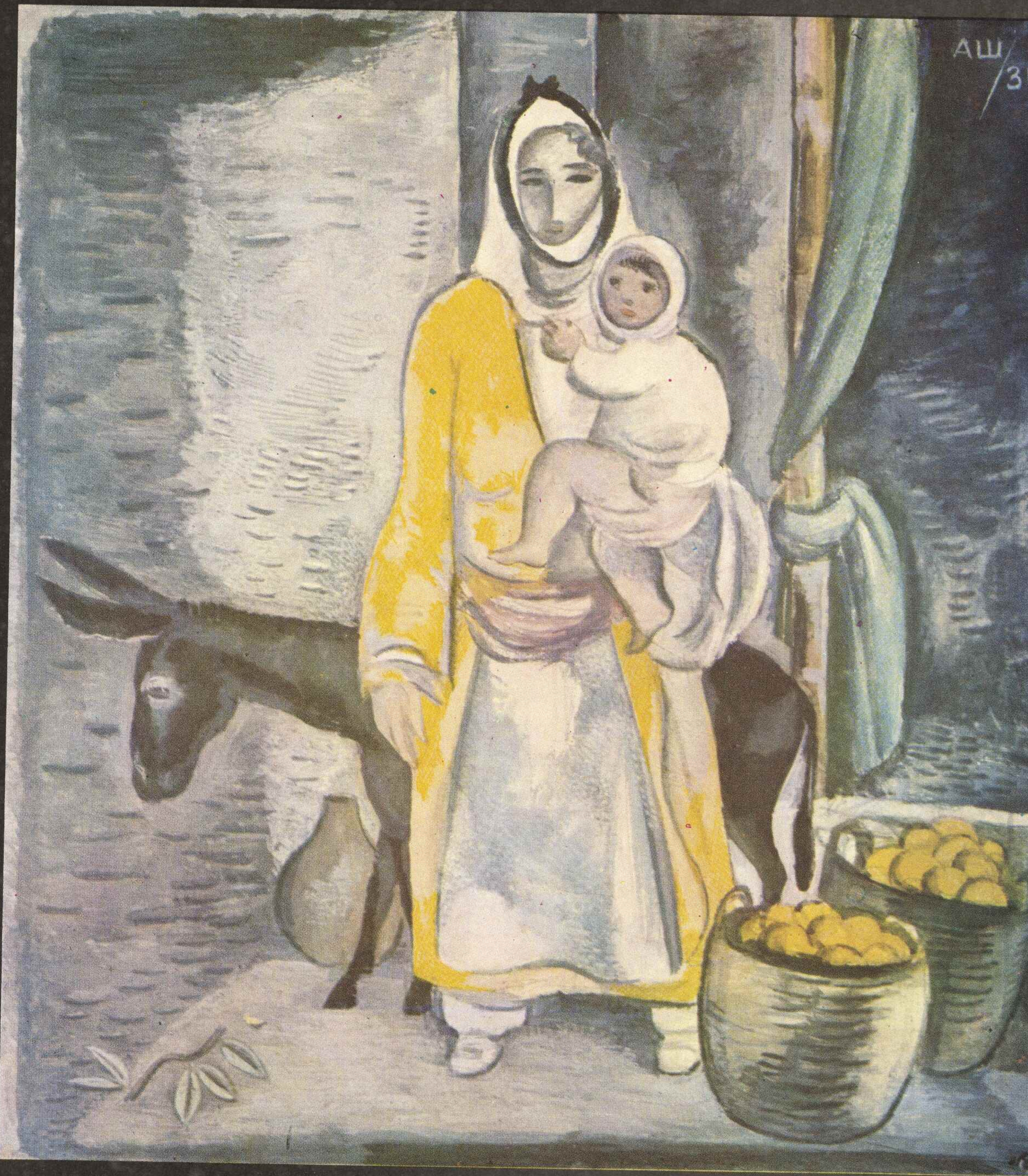
54

55. K. I. Rudakov, Ilustracje
do opowiadania Guy de Maupassanta
„Bel Ami”, 1936
56. A. W. Szewczenko,
Adżaryjka z dzieckiem, 1931

55

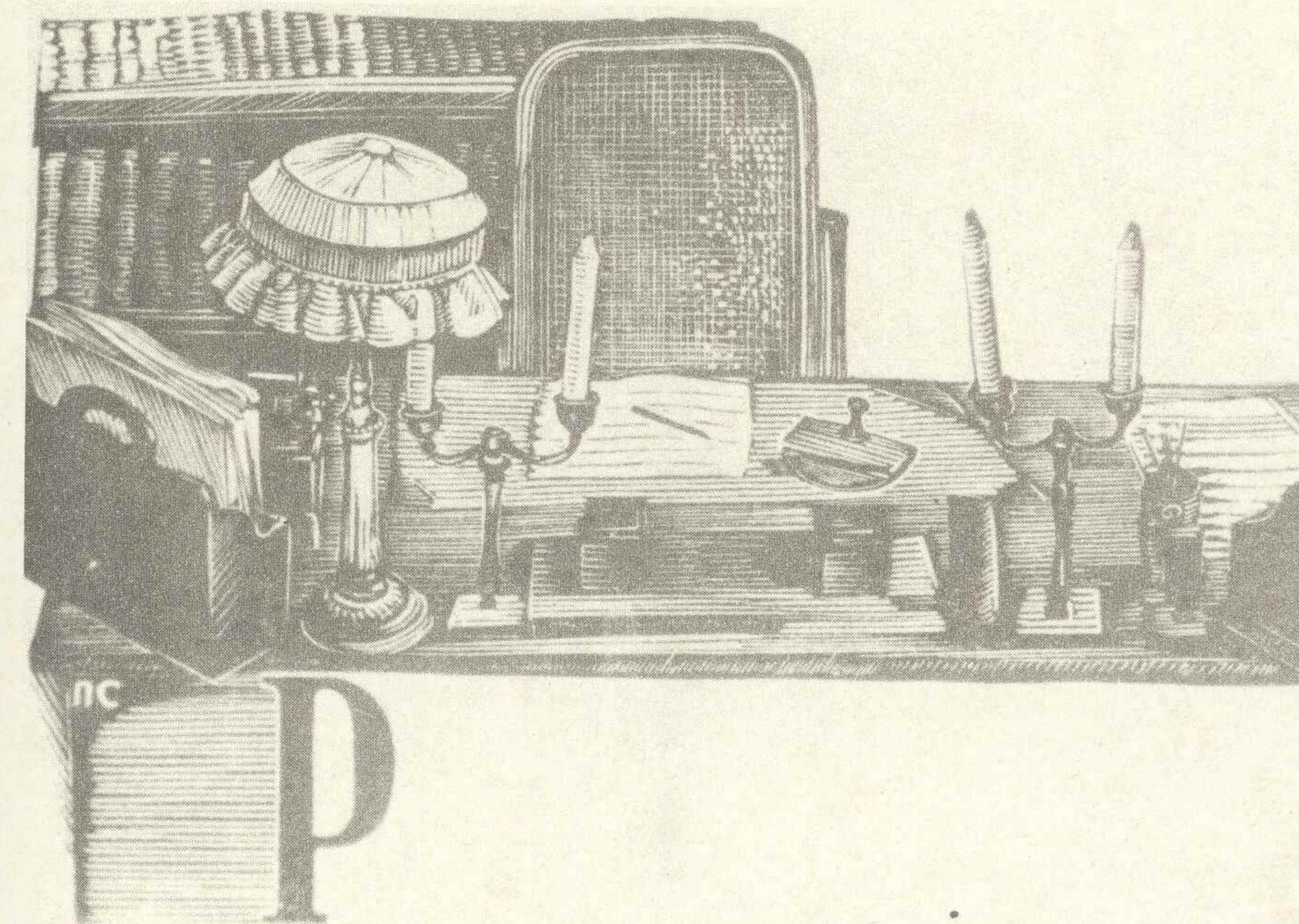
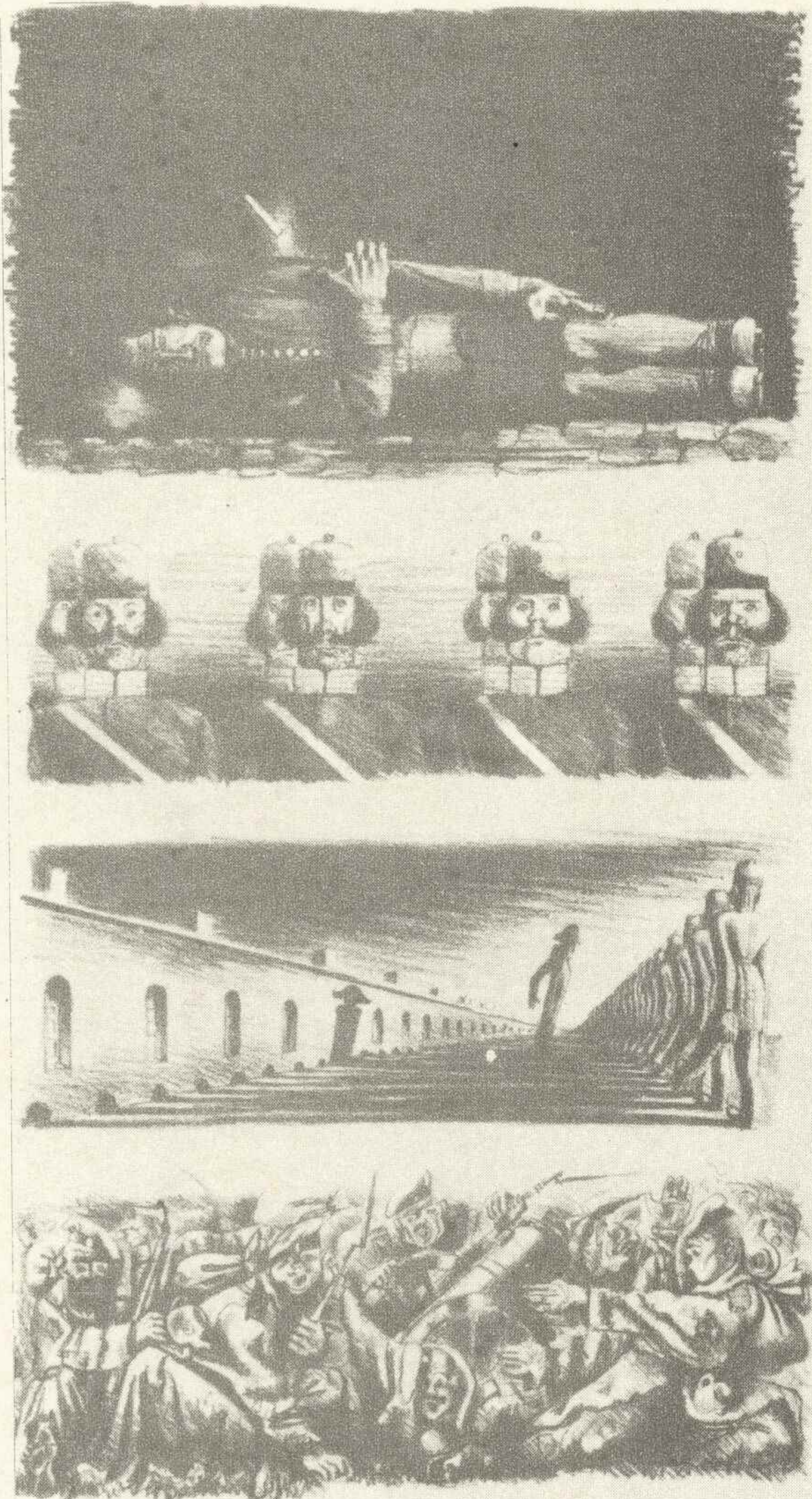

56

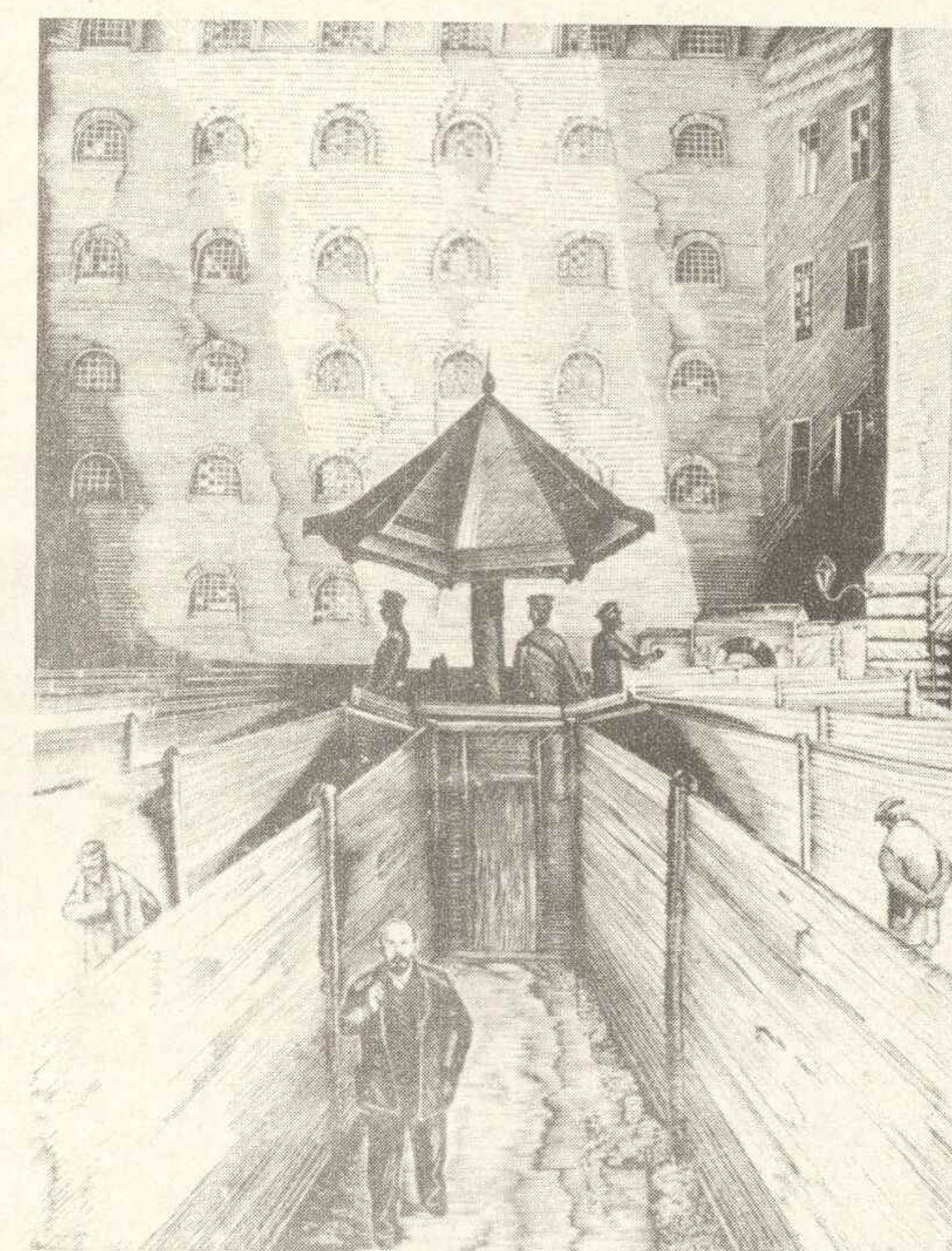
57

58

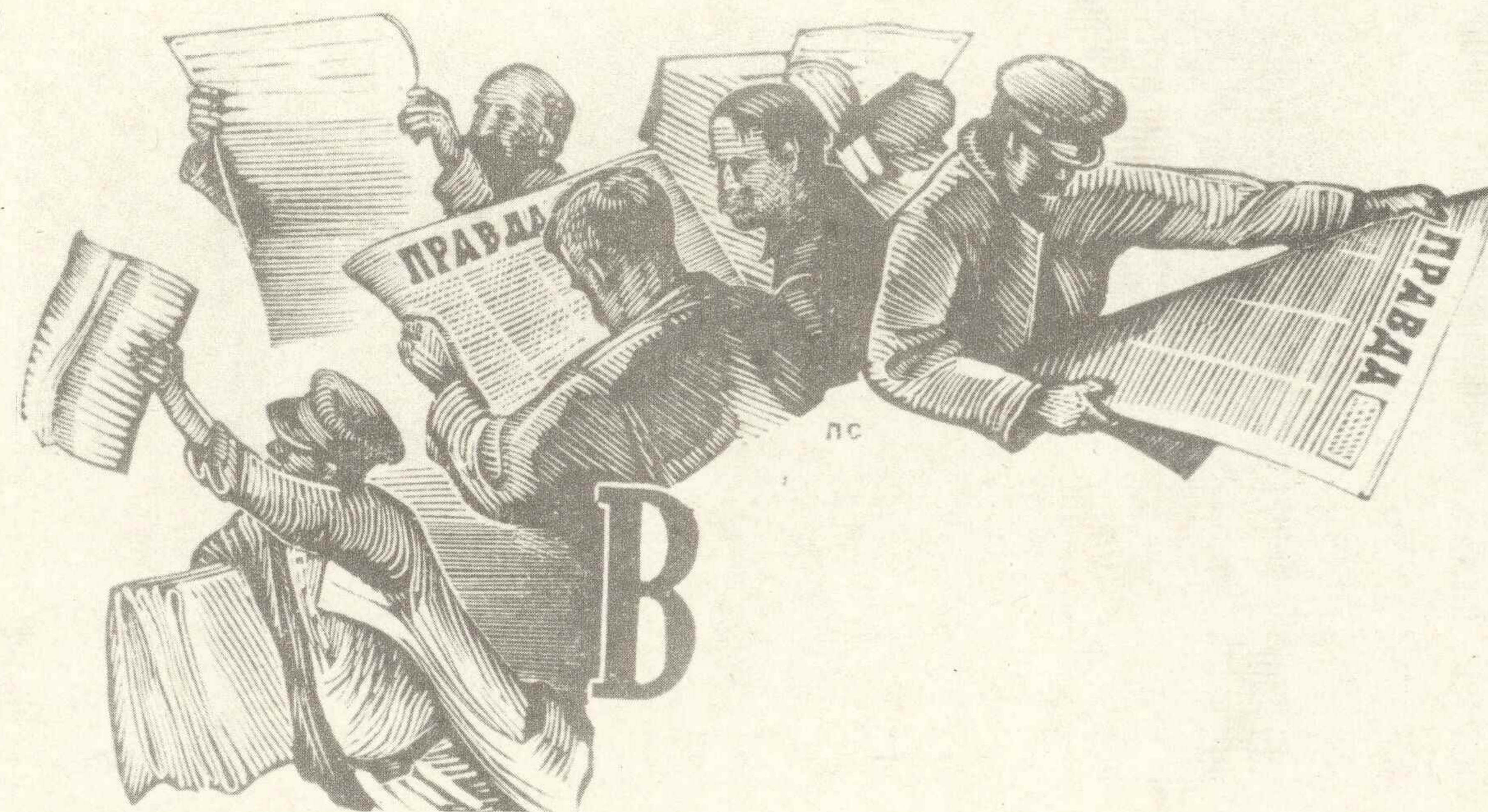

59

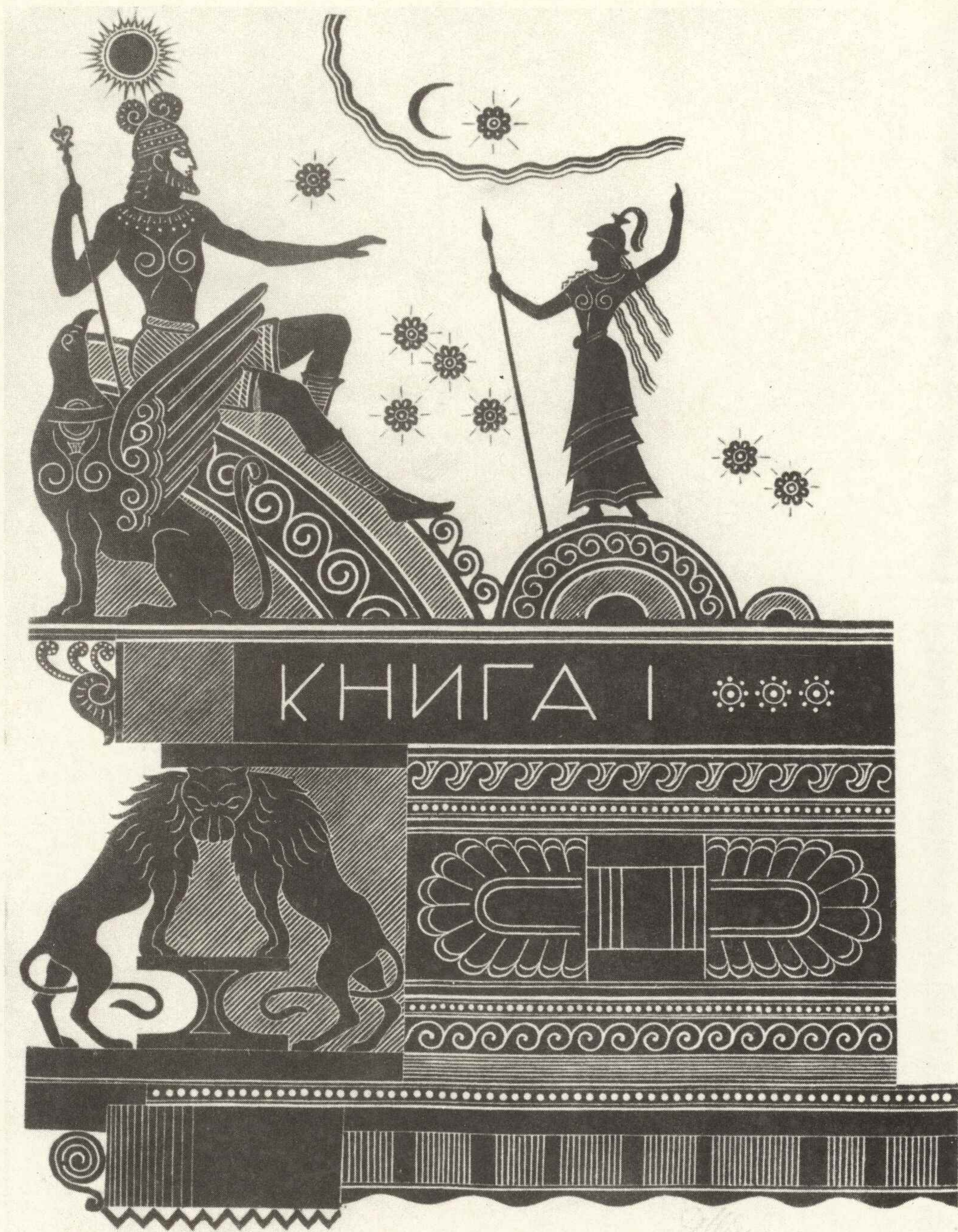

60

61

59. P. N. Staronosow,
Ilustracja do książki
P. M. Korżencewa
„Życie Lenina” –
Litera „R”.
Biuurko Lenina
na Kremlu, 1934–1935
60. P. N. Staronosow,
Ilustracja do książki
P. M. Korżencewa
„Życie Lenina” –
Lenin na spacerze
w więzieniu, 1934–1935
61. P. N. Staronosow,
Ilustracja do książki
P. M. Korżencewa
„Życie Lenina” –
Litera „W”.
Robotnicza gazeta
„Prawda”, 1934–1935

62. P. A. Szillingowski,
Ilustracja do „Odysei” Homera

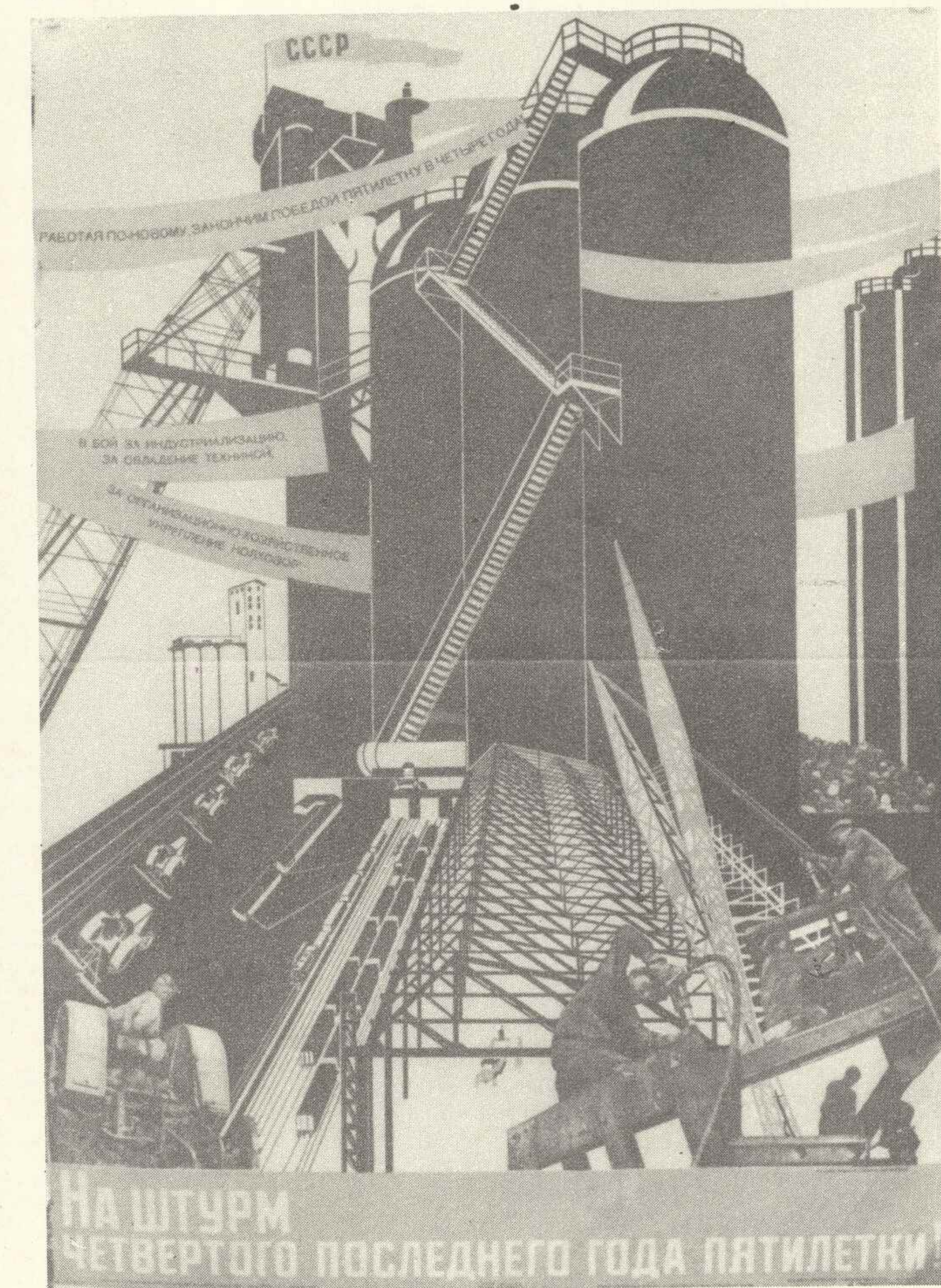
plakat

63

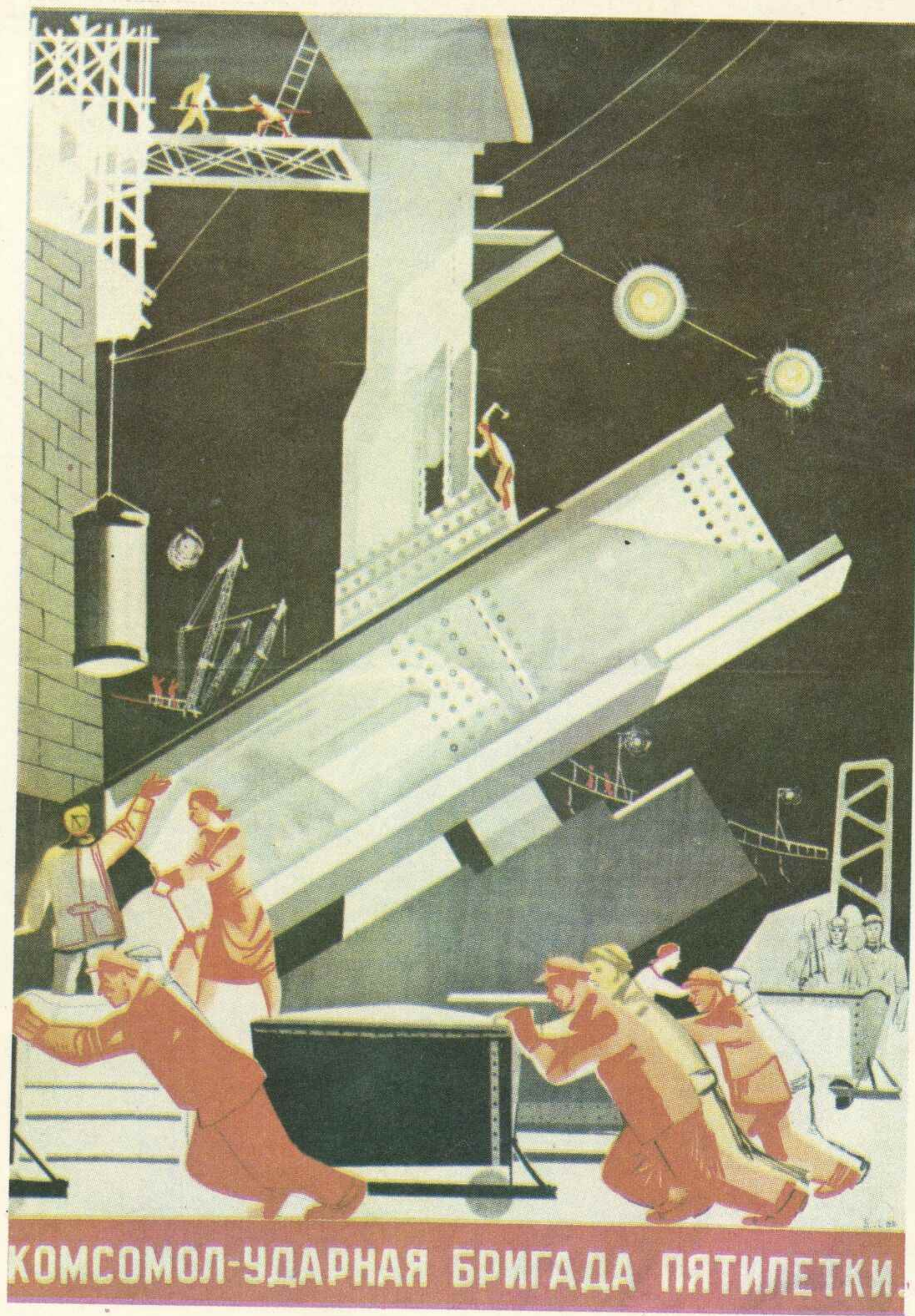
63. W. B. Korecki, Przodownicy — do boju o węgiel, stal, wyroby metalowe, 1933
 64. M. A. Dołgorukow, Na bój o czwarty, ostatni rok pięciolatki, 1931

64

95. Kukryniksy, „15”, 1932
66. W. I. Liuszyn,
Komsomol—szturmową brygadą pięciolatki, 1931

65

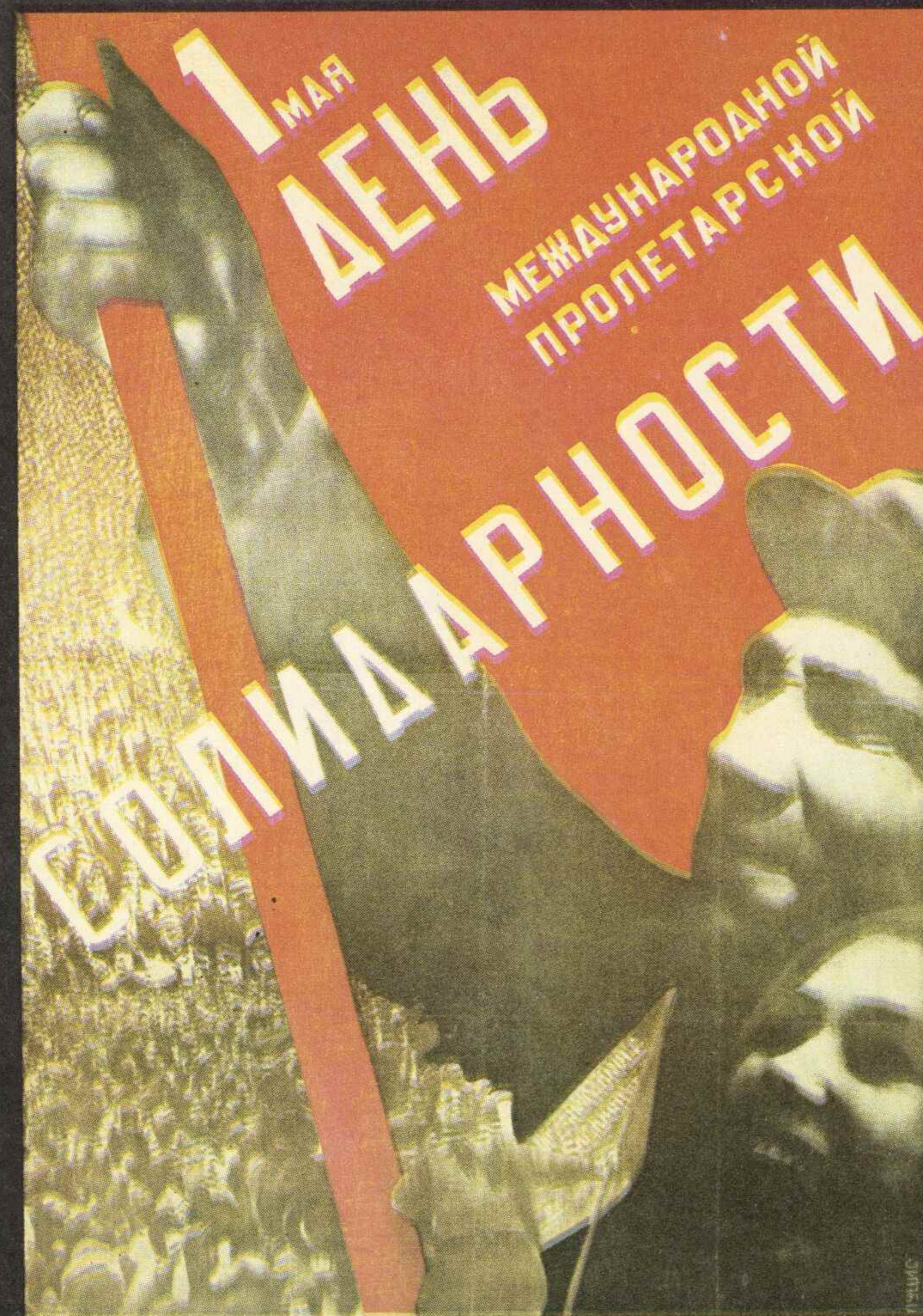

66

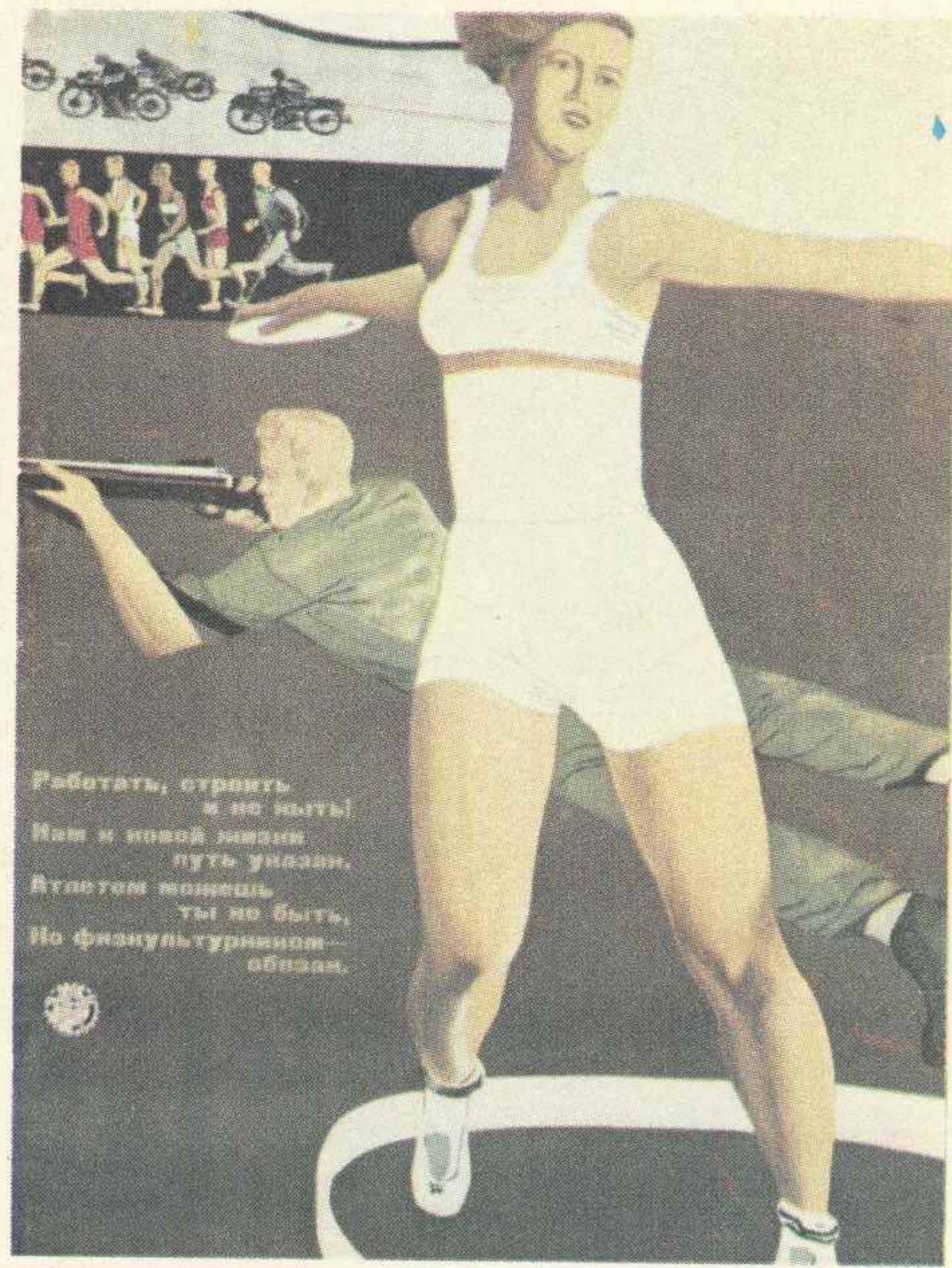
67. G. G. Klucis,
Niech żyje ZSRR — ojczyzna ludzi pracy całego świata, 1931
68. G. G. Klucis,
1 maja — dzień międzynarodowej solidarności ludzi pracy, 1930

67

68

69

70

69. A. A. Dejneka, Pracować, budować i nie narzekać, 1933
 70. A. A. Dejneka, Kolchoźnicy, zajmujcie się sportem, 1930

71

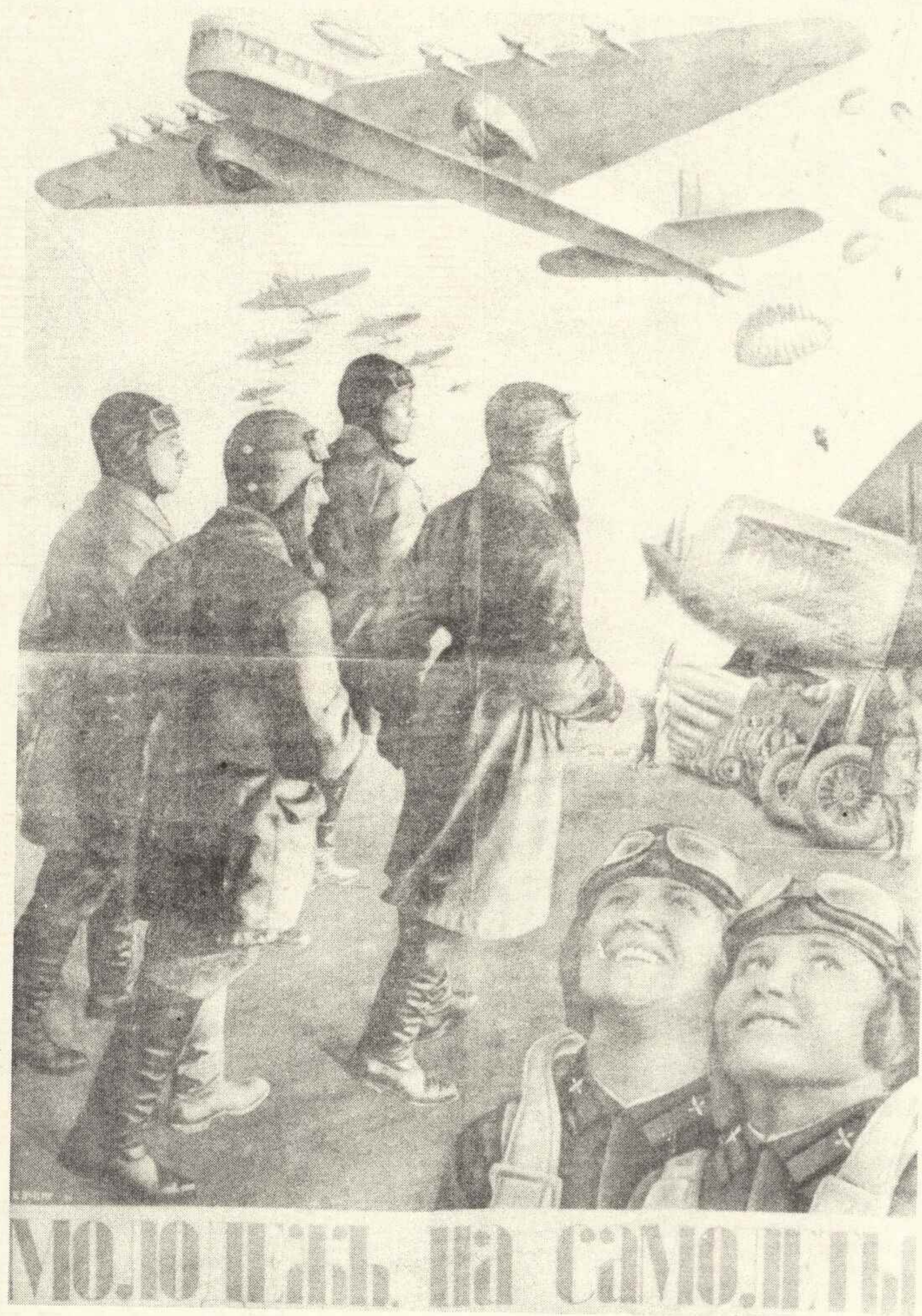
71. A. M. Ławiński, Szturmowcy metalurđy! Więcej surówki, żelaza, stali dla Kraju Rad, 1932
 72. A. A. Dejneka, Przekształćmy Moskwę we wzorowe miasto socjalistyczne, 1931

72

72. A. A. Dejneka, Przekształćmy Moskwę we wzorowe miasto socjalistyczne, 1931

73

74

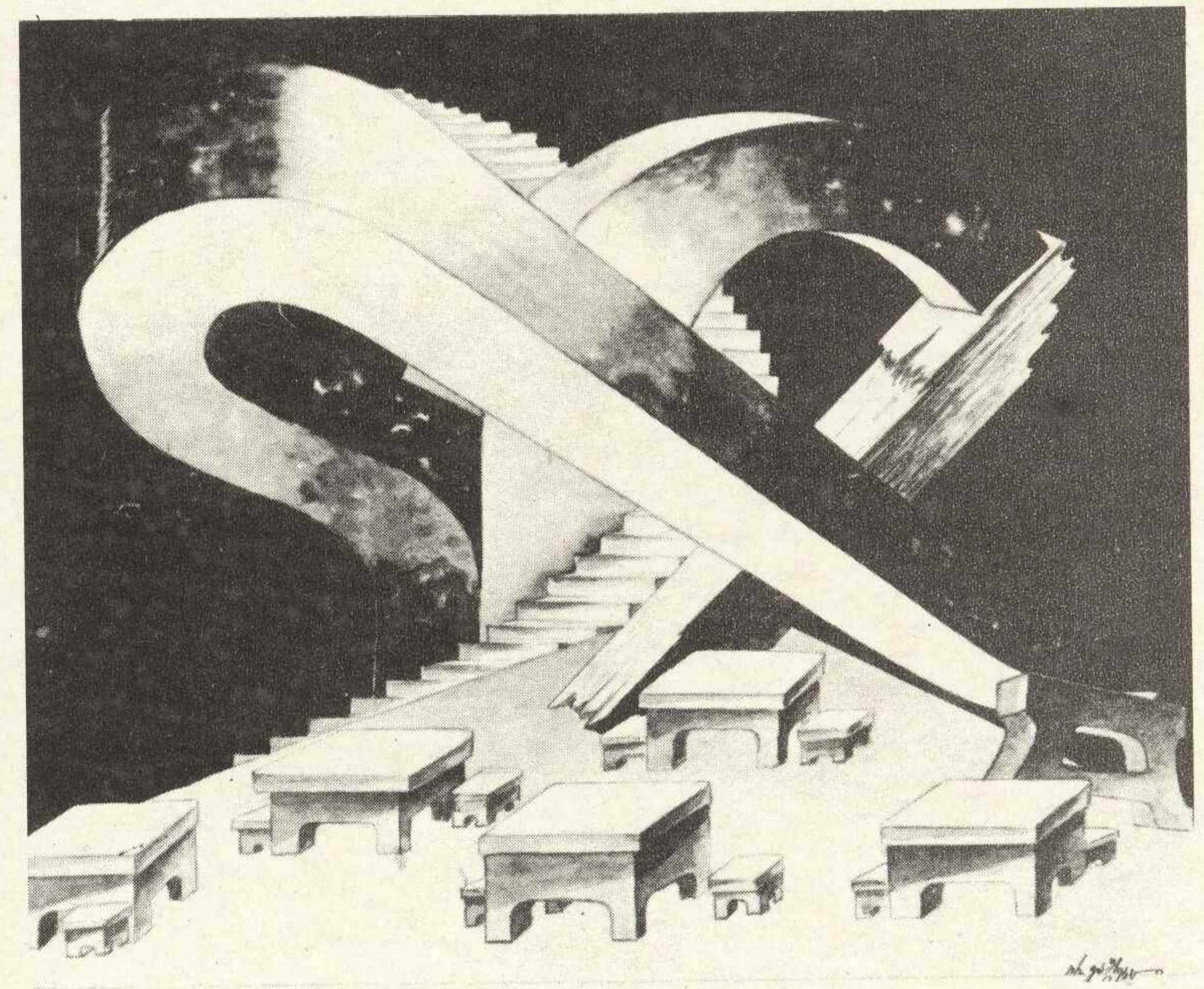
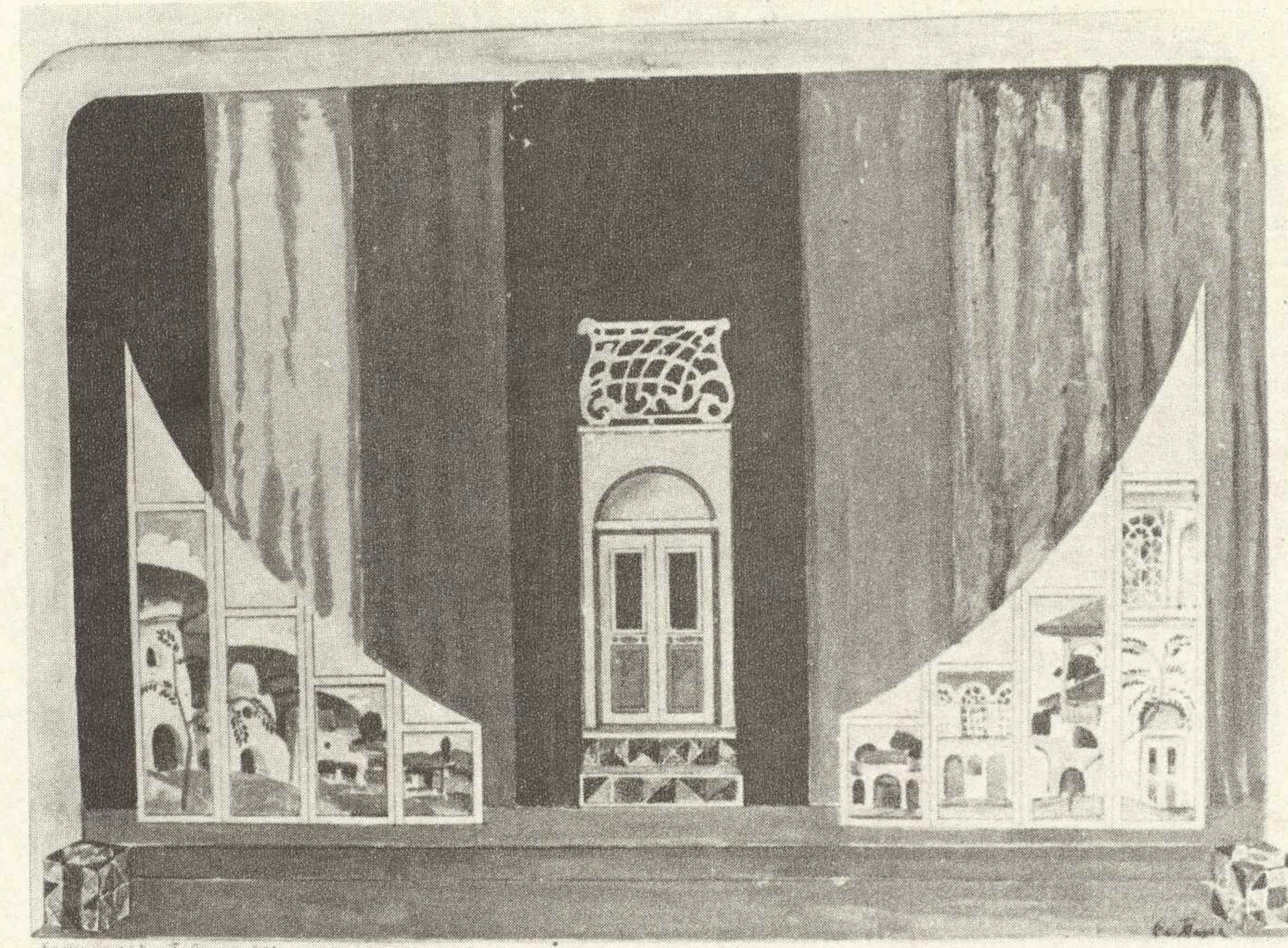
73. G. G. Klucis, Młodzieży! — do samolotów!, 1934
74. K. P. Rotow, Technika — masom, 1931

rzeźba

75. W. I. Muchina, Robotnik i kolchoźnica, 1937

scenografia teatralna

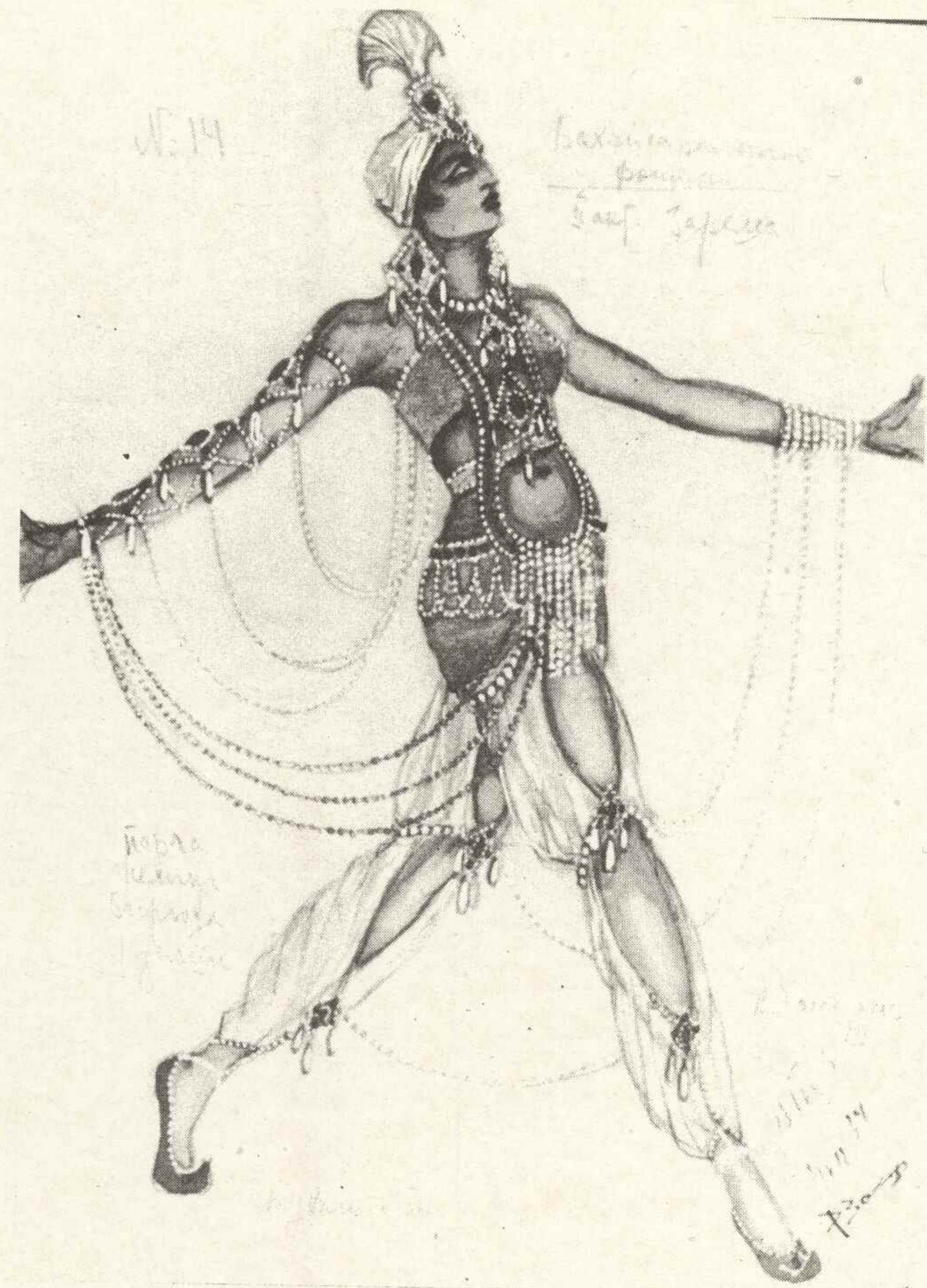

76. I. I. Gamreli, Projekt dekoracji do dramatu F. Schillera „Zbójcy”, 1933
 77. S. M. Tarian, Projekt dekoracji do sztuki G. M. Sundukiana „Chatchabala” („Popłoch”), 1927

78

78. M. A. Arutcian, Projekt kostiumu do opery A. A. Spendiarowa „Ałmast”, 1939

79

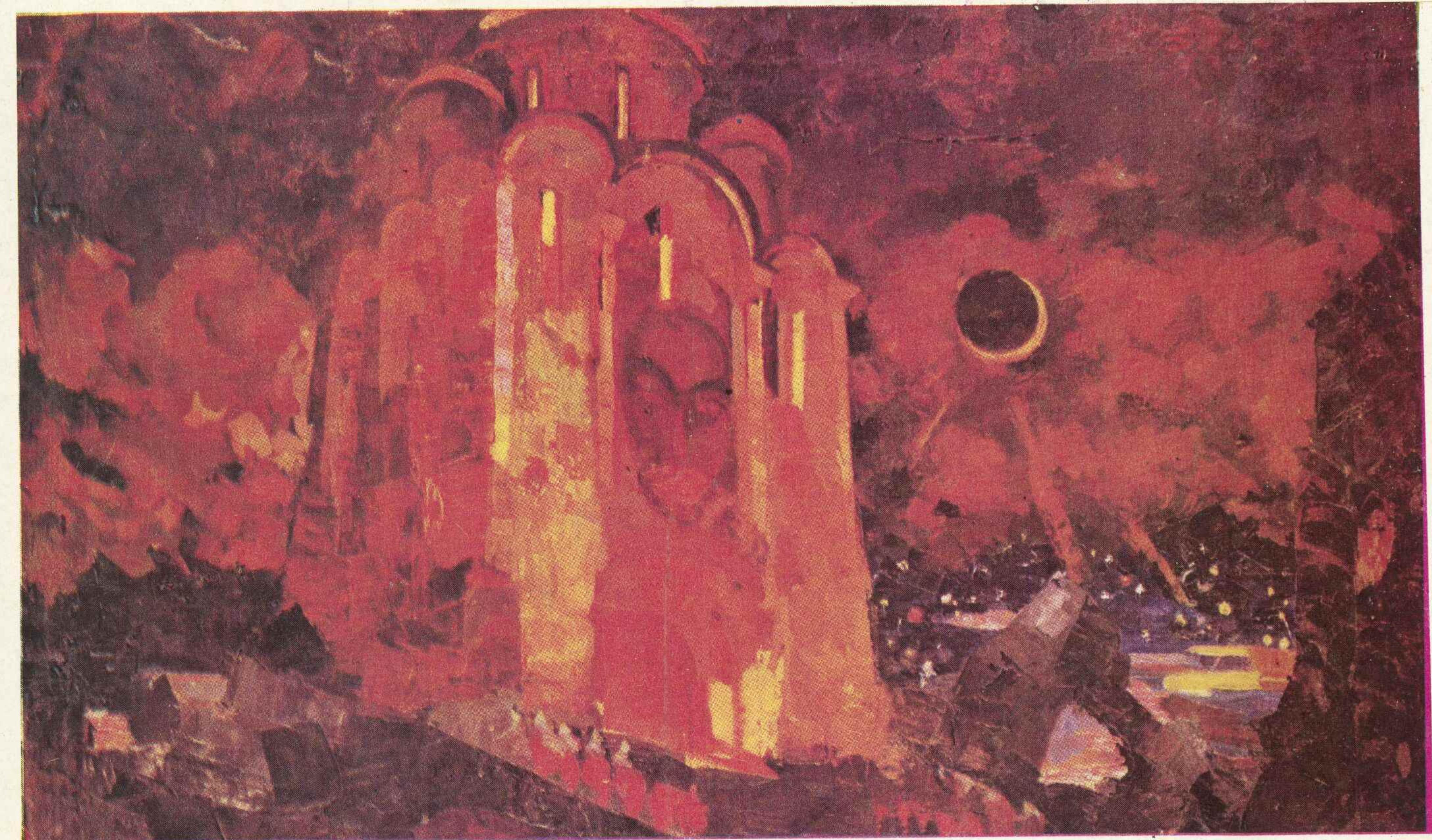
79. W. M. Chodasiwicz, Projekt kostiumu do baletu S. W. Astafiewa „Fontanna Bachczysaraju”, 1936

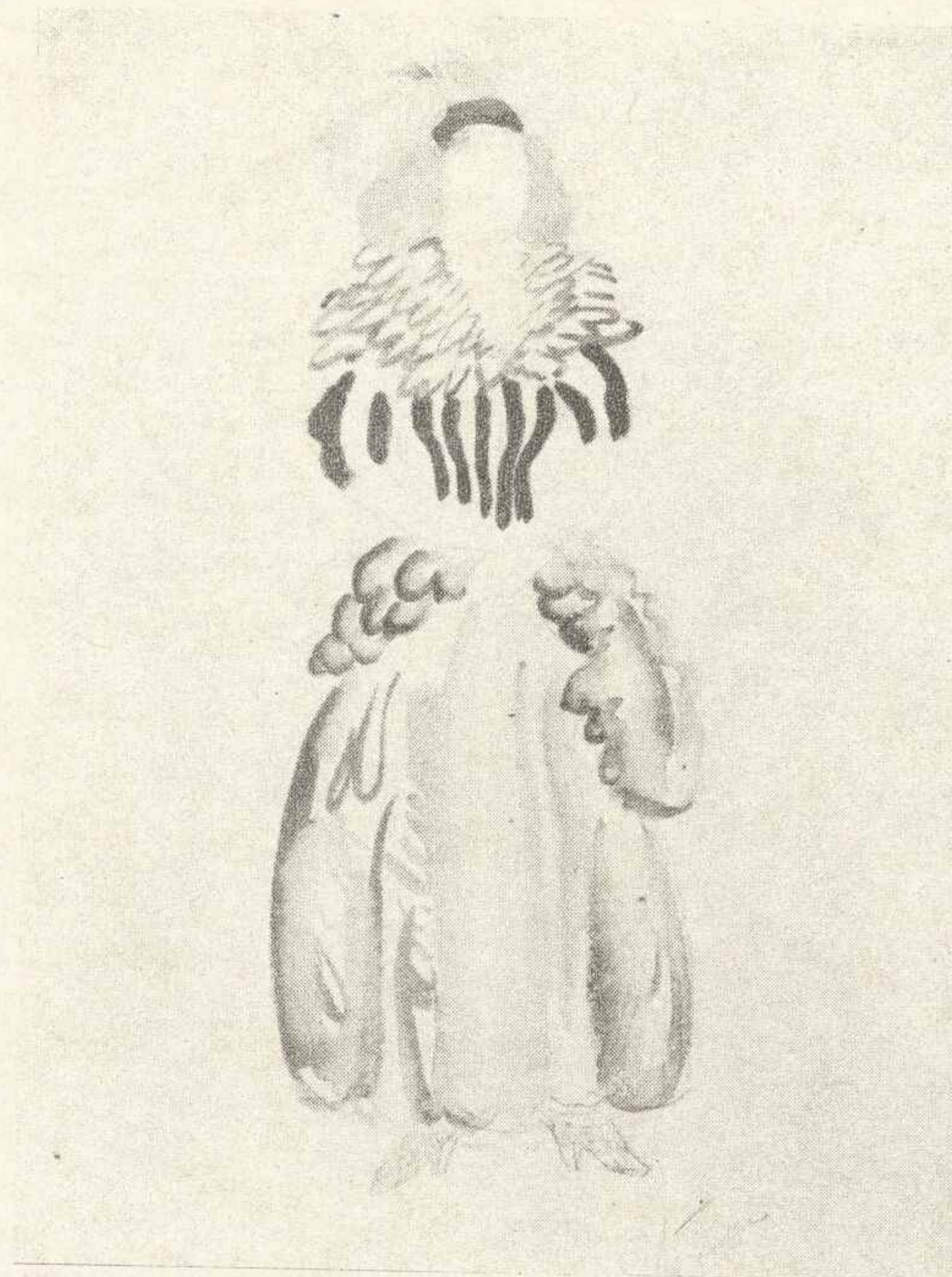
80

80. F. F. Fiodorowski, Projekty kostiumów do opery A. P. Borodina „Kniaź Igor”, 1934

81

81. F. F. Fiodorowski, Projekt dekoracji do opery A. P. Borodina „Kniaź Igor”, 1934

82

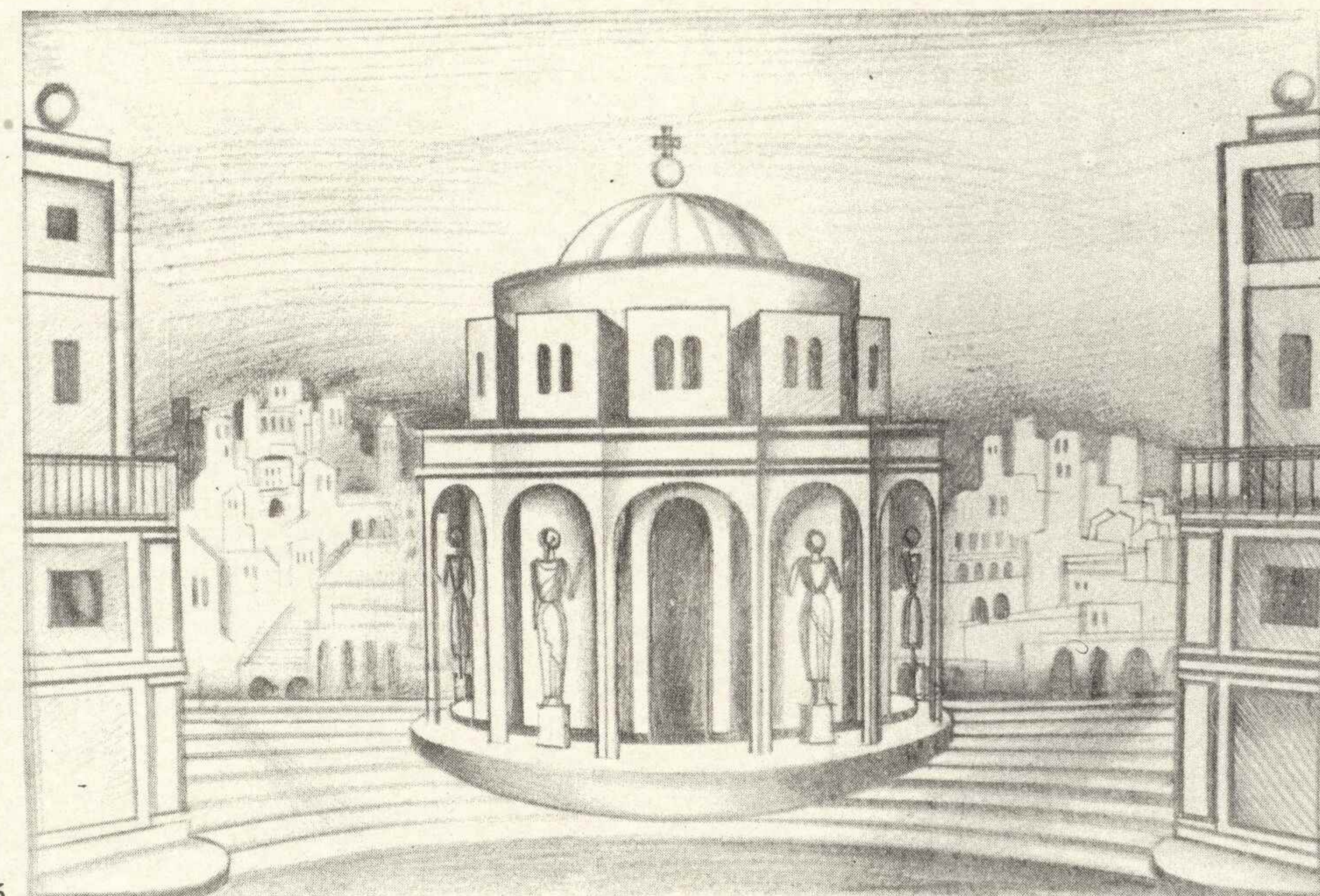
84

83

82. A. A. Lentułow, Projekt kostiumu Jolanty do sztuki J. Fletchera „The Spanish Curate”, 1934
 83. A. A. Lentułow, Projekt kostiumu Diega do sztuki J. Fletchera „The Spanish Curate”, 1934
 84. A. A. Lentułow, Projekt kostiumu Don Enrica do sztuki J. Fletchera „The Spanish Curate”, 1934

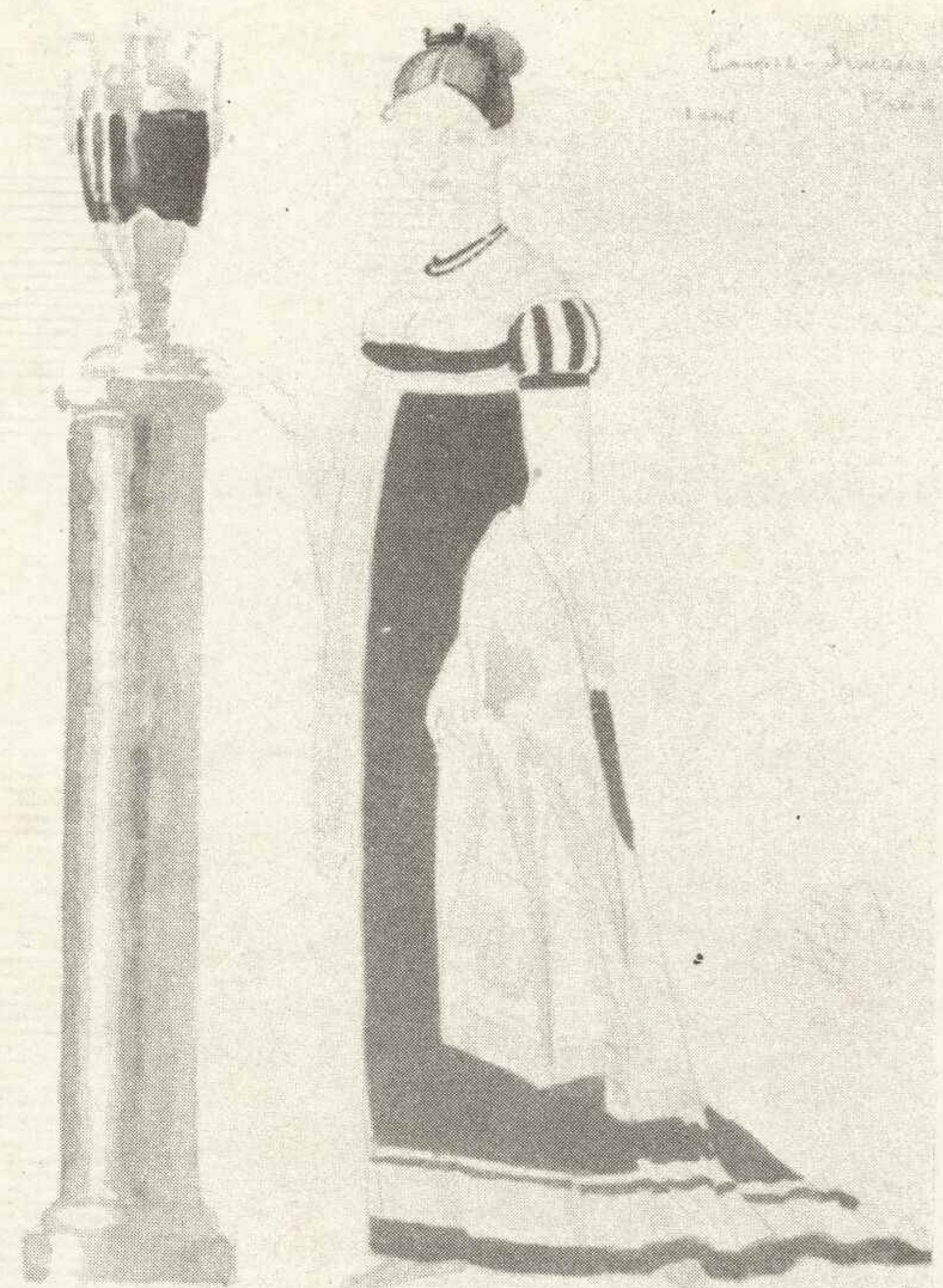
85. W. W. Dmitriew, Projekt dekoracji do sztuki A. P. Czechowa „Trzy siostry”, 1940
 86. S. M. Ryndin, Projekt dekoracji do komedii W. Szekspira „Wiele hałasu o nic”, 1938

86

85

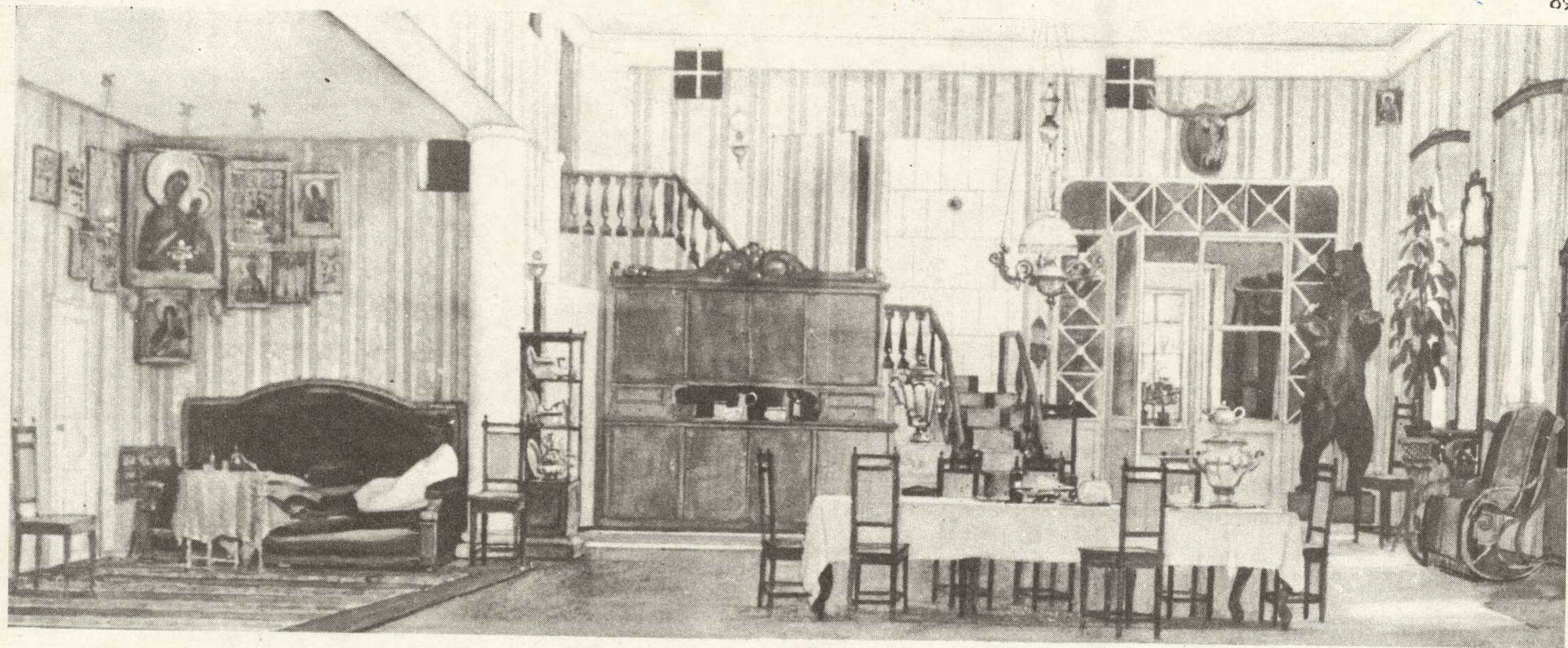

87

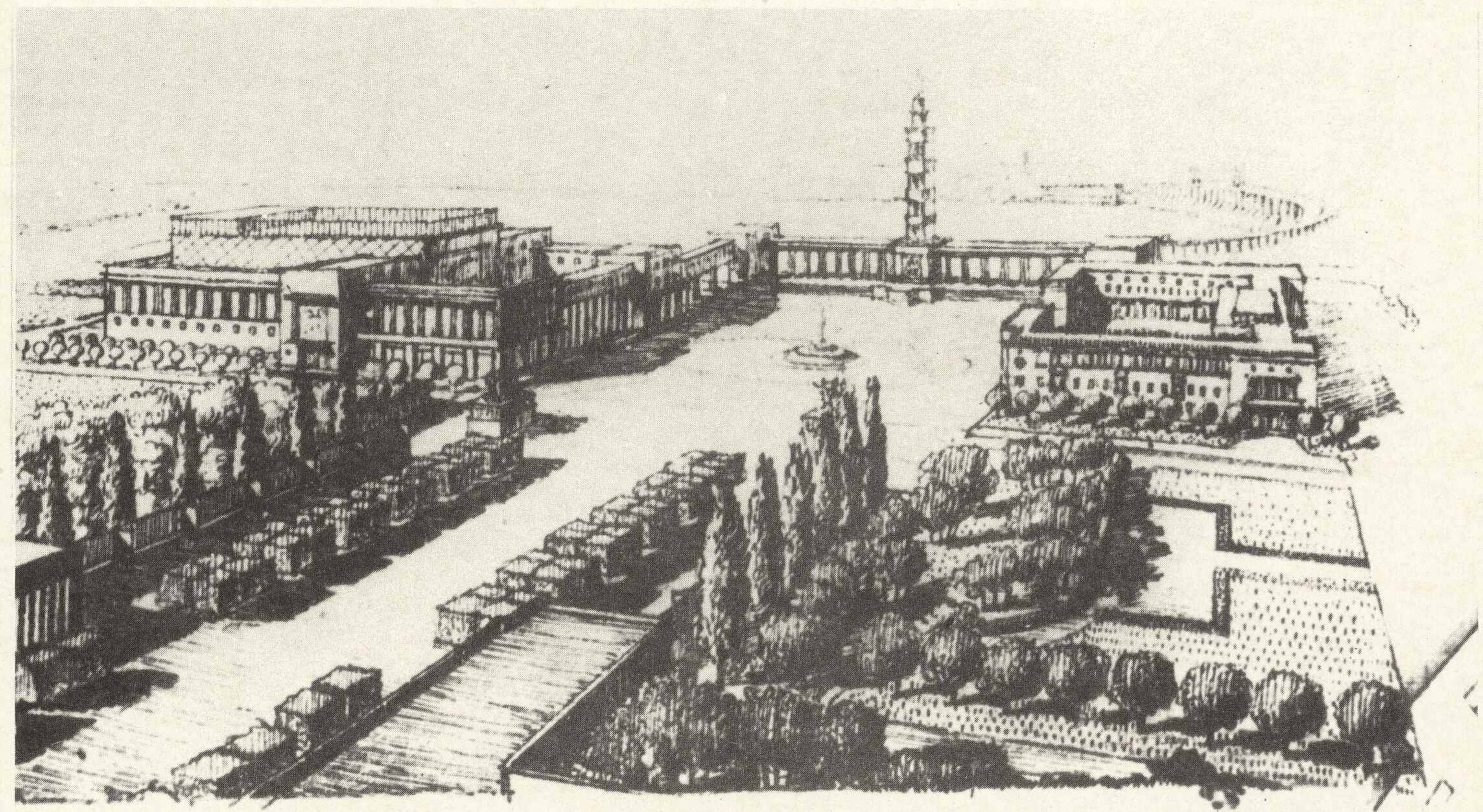
88

87, 88. M. P. Ulianow, Projekty
kostiumów Sofii i Mołczalina
do spektaklu „Mądremu biada”, 1928
89. K. F. Juon, Projekt dekoracji
do sztuki M. Gorkiego
„Jegor Bułyczow i inni”, 1934

89

architektura

91

93

93. Dom mieszkalny przy Bulwarze Nowińskim w Moskwie, 1928–1930 arch. M. Ginzburg, I. Milini, inż. S. Prochorow
94. Dom mieszkalny przy placu Maneżu w Moskwie, 1934 arch. I. Żółtowski

92

91, 92. Dom-komuna (dom studencki) w Moskwie, 1924–1930 arch. I. Nikolajew

94

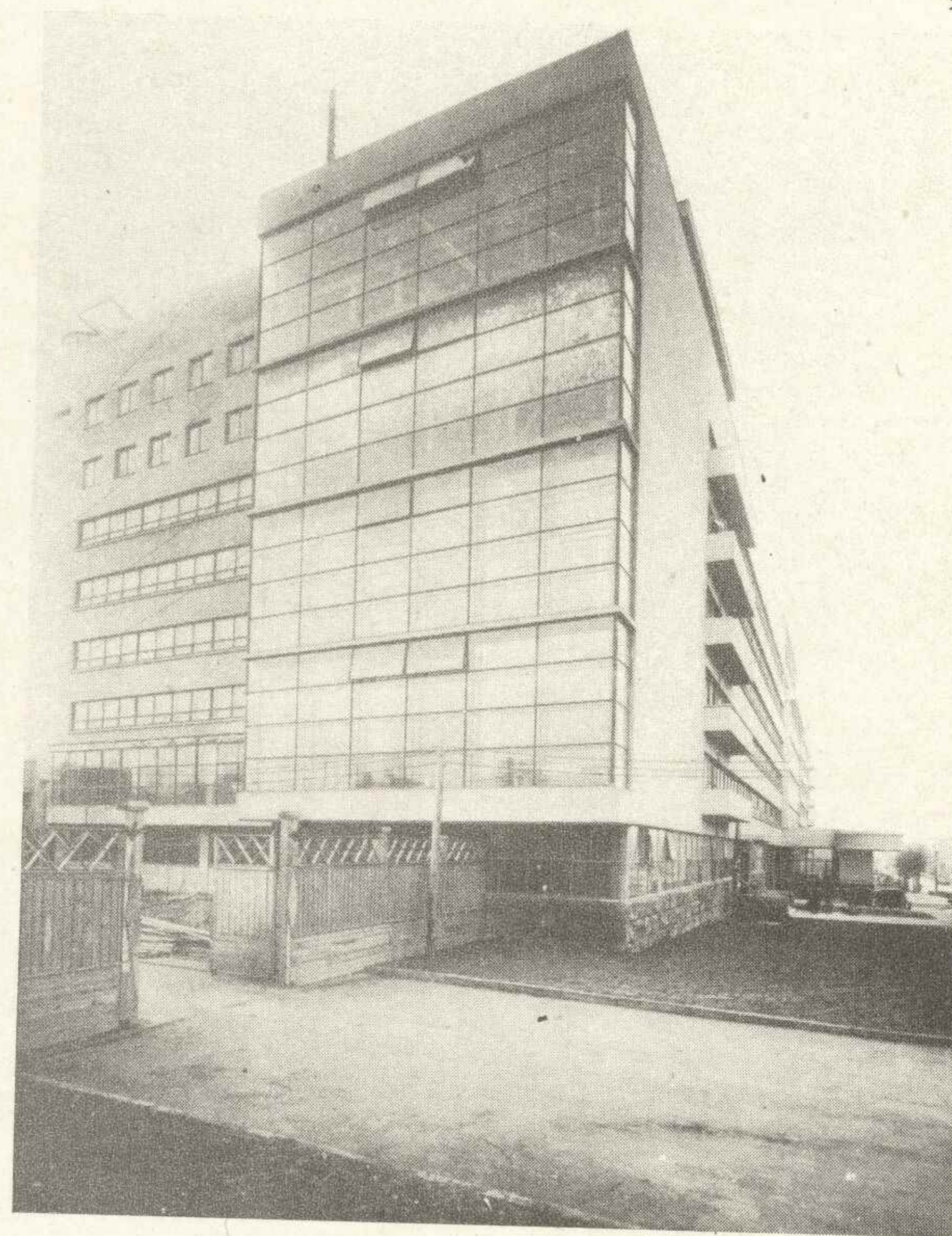
95, 96, 97. Budynek gazety „Prawda” w Moskwie, 1930–1935
arch. P. Gólosow

95

96

97

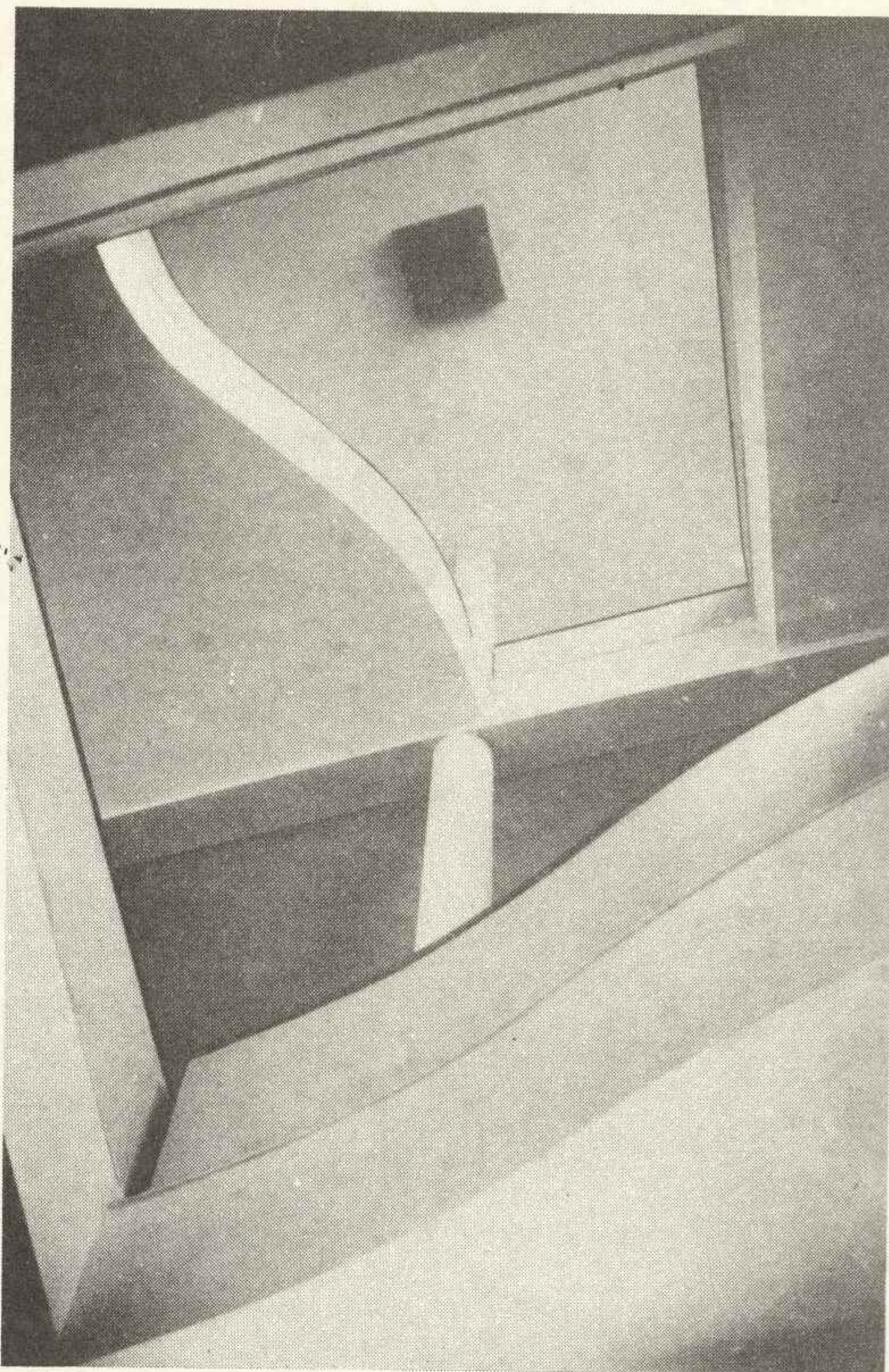
98

98. Moskwa. Stacja metra „Lermontowska”, 1934–1935
arch. I Fomin
99. Akademia im. M. Frunze w Moskwie, 1937,
arch. L. Rudniew, W. Munc

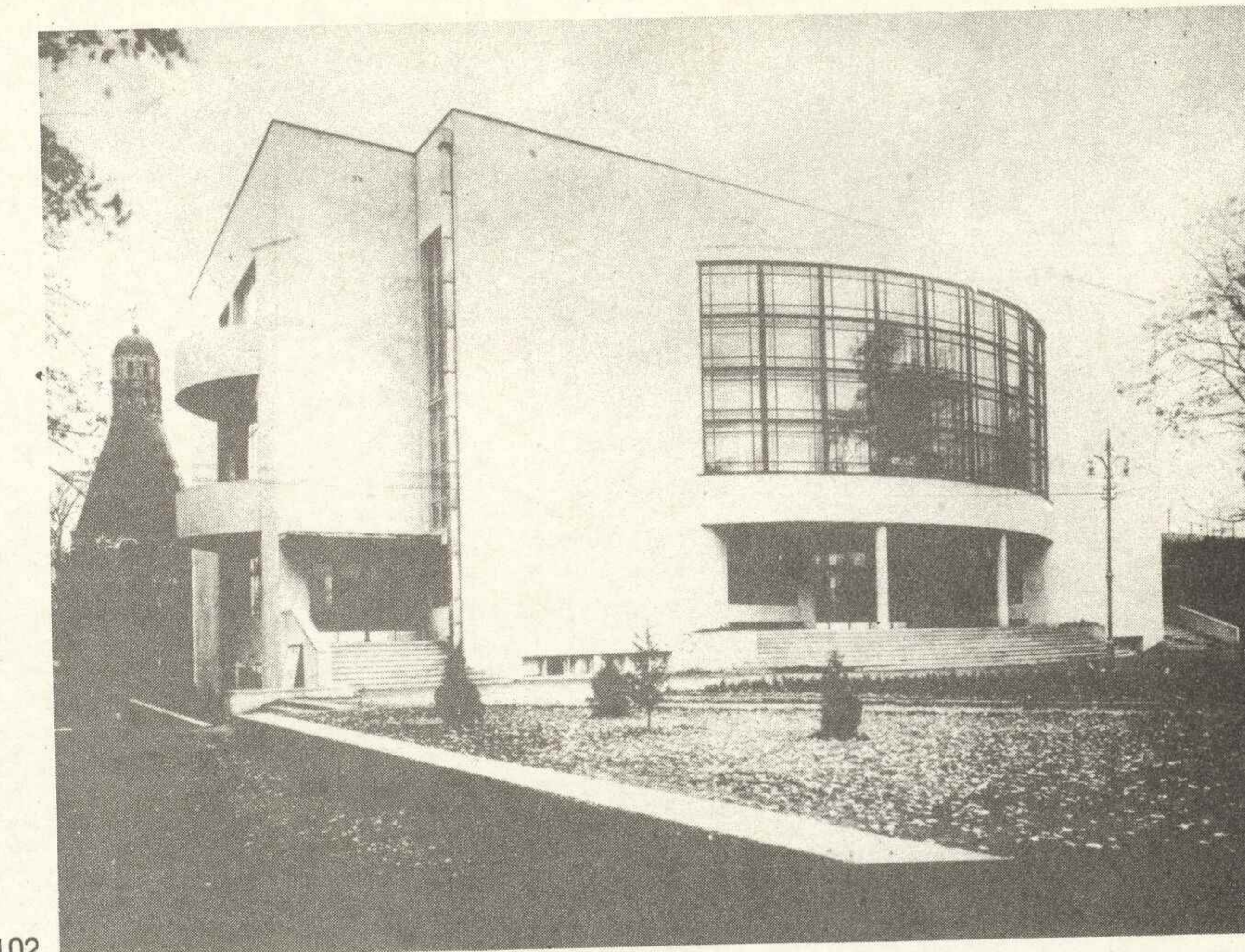
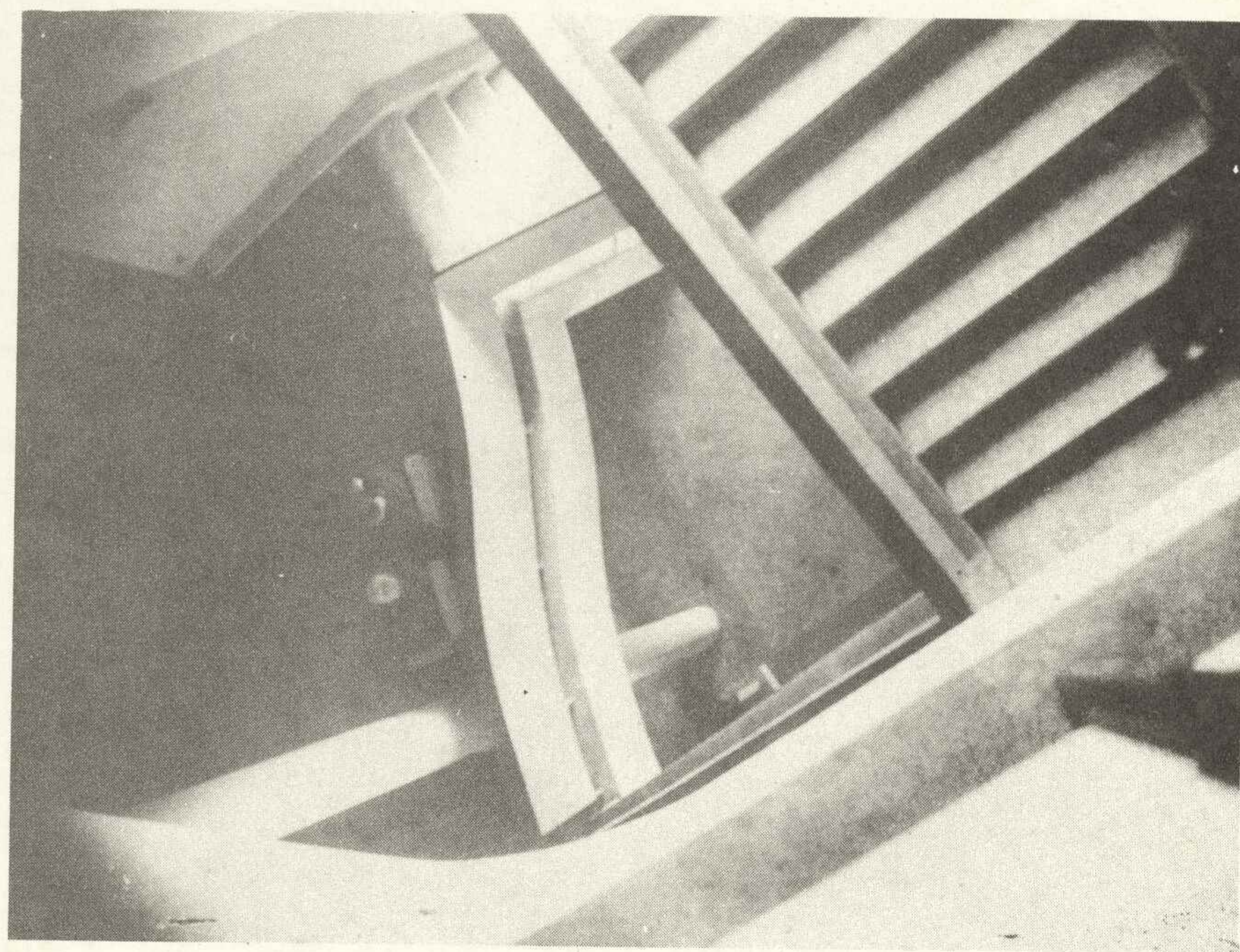
99

100, 101, 102, 103. Pałac Kultury im. Lichaczewa w Moskwie, 1931–1937
arch. I. i L. Wiesninowie

100

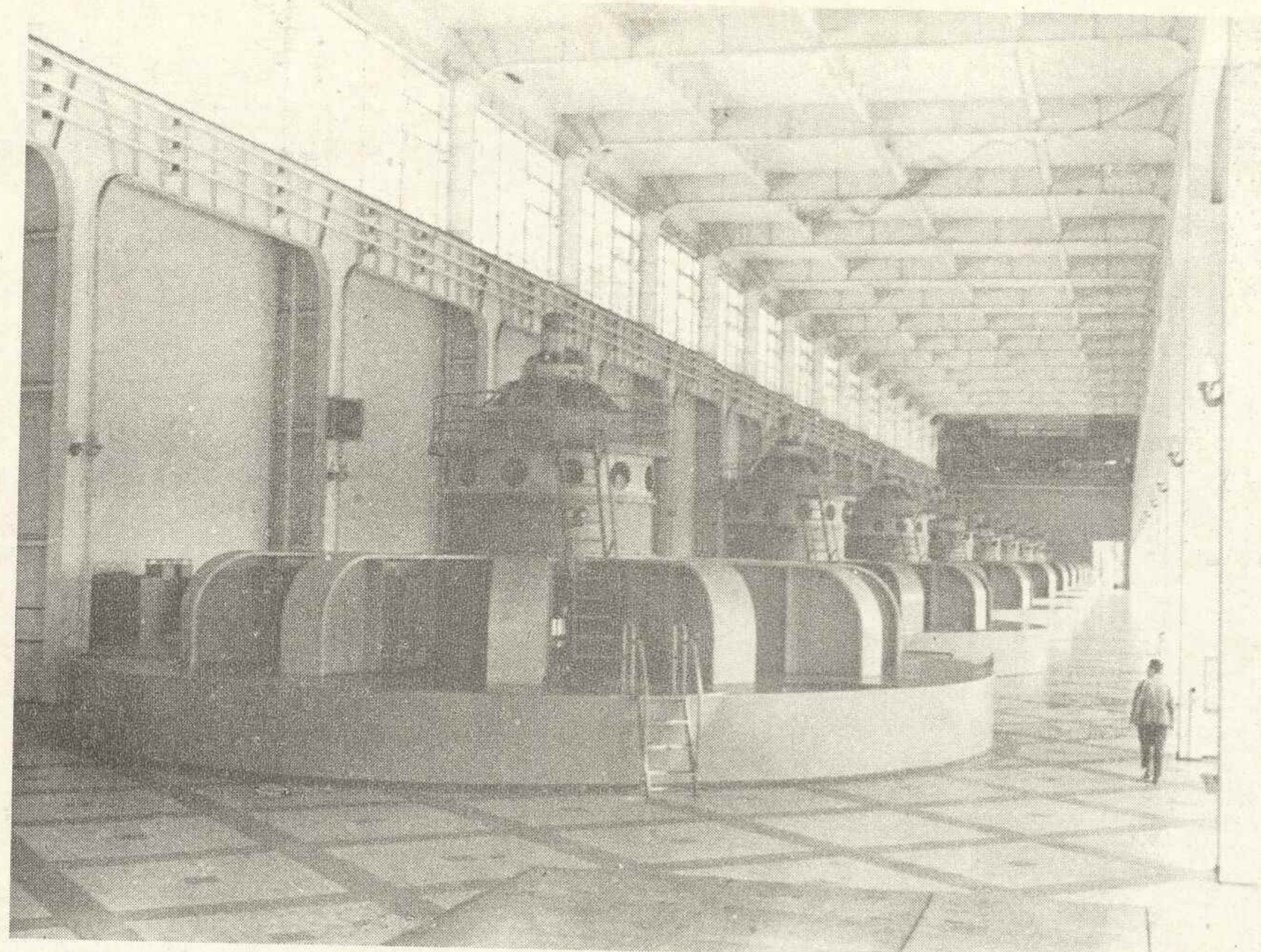
101

102

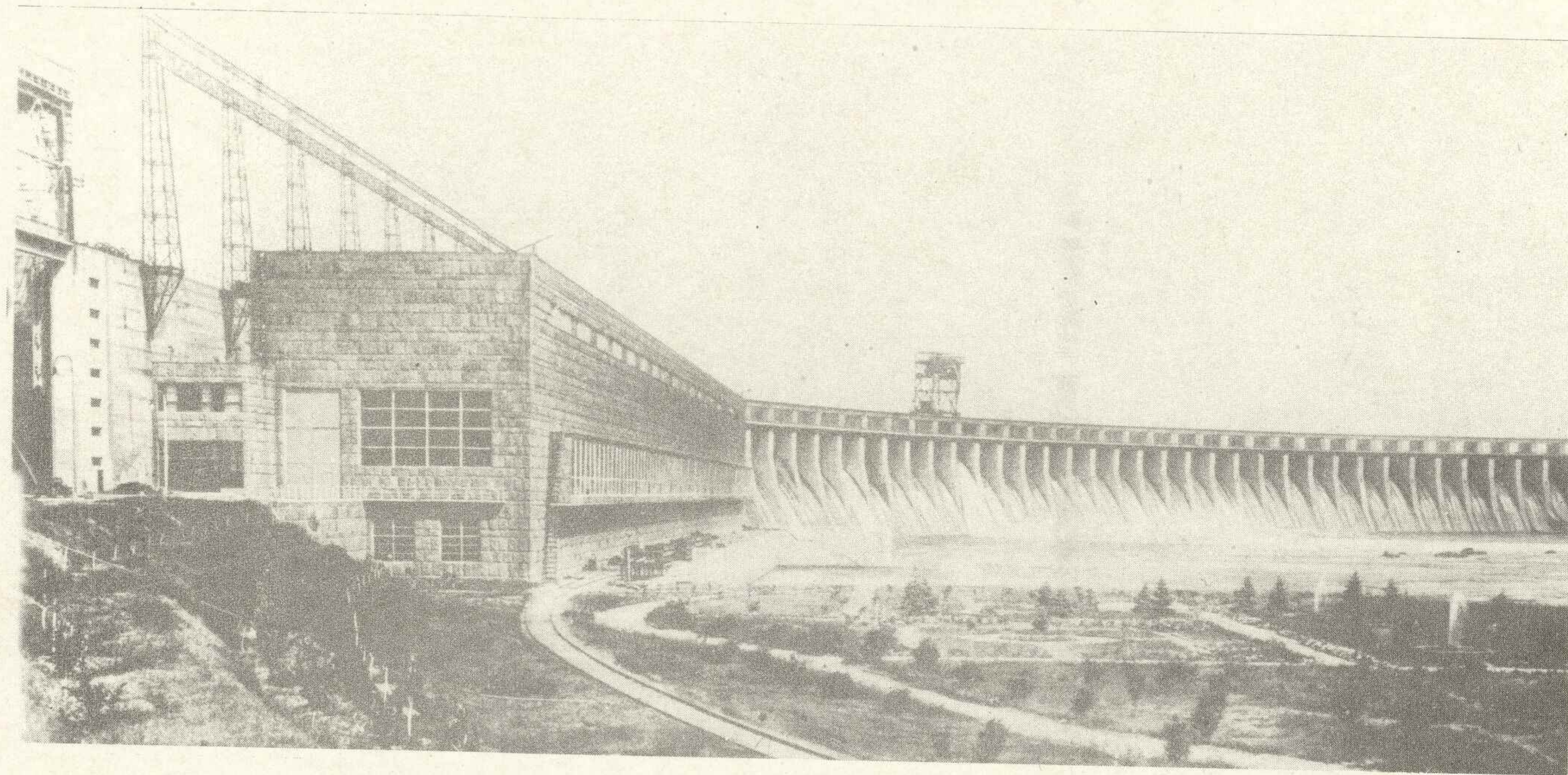

103

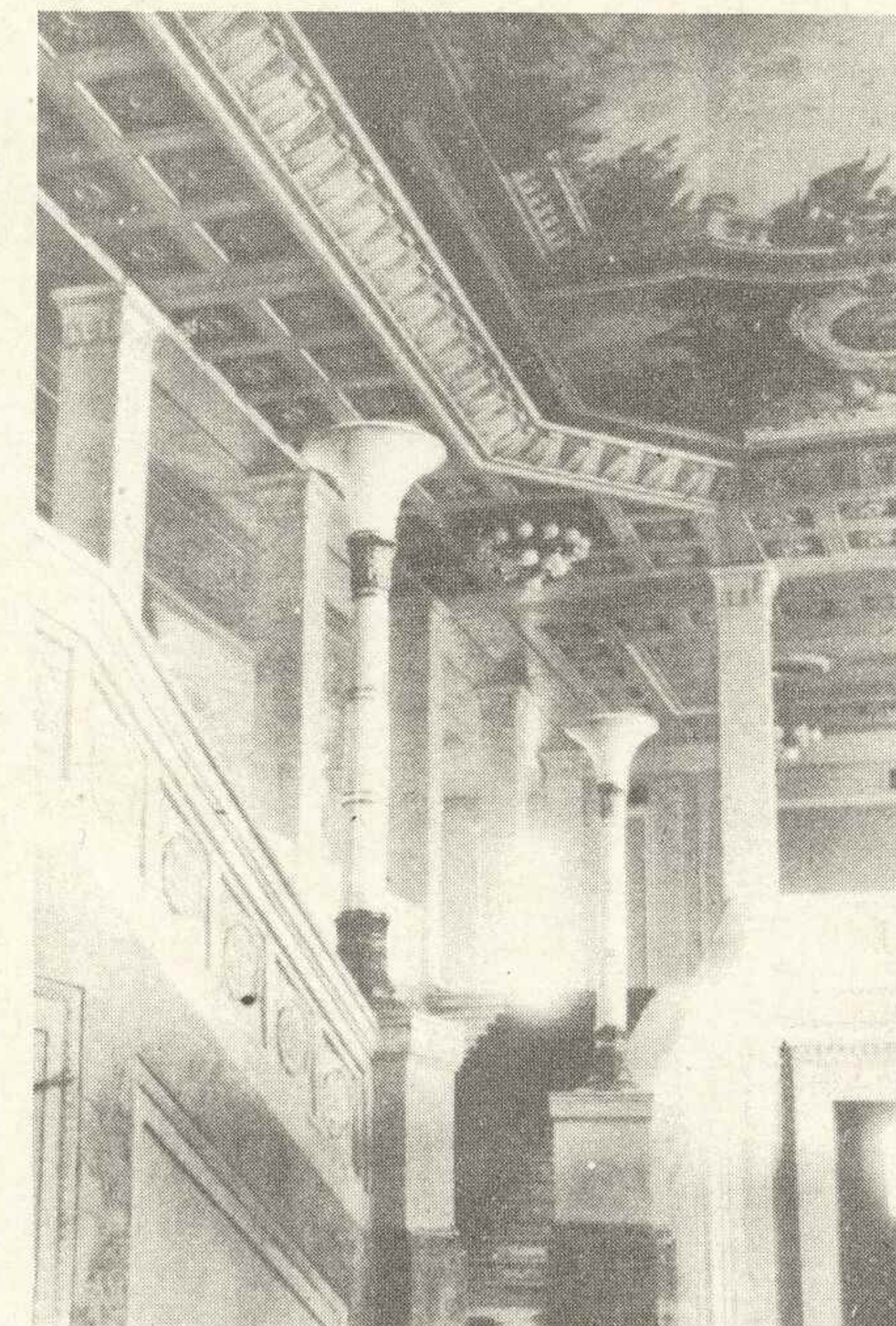

104, 105. Dnieproges, 1928–1932
arch. W. Wiesnin, N. Kolli, G. Orłow, S. Andrejewski

104

105

106

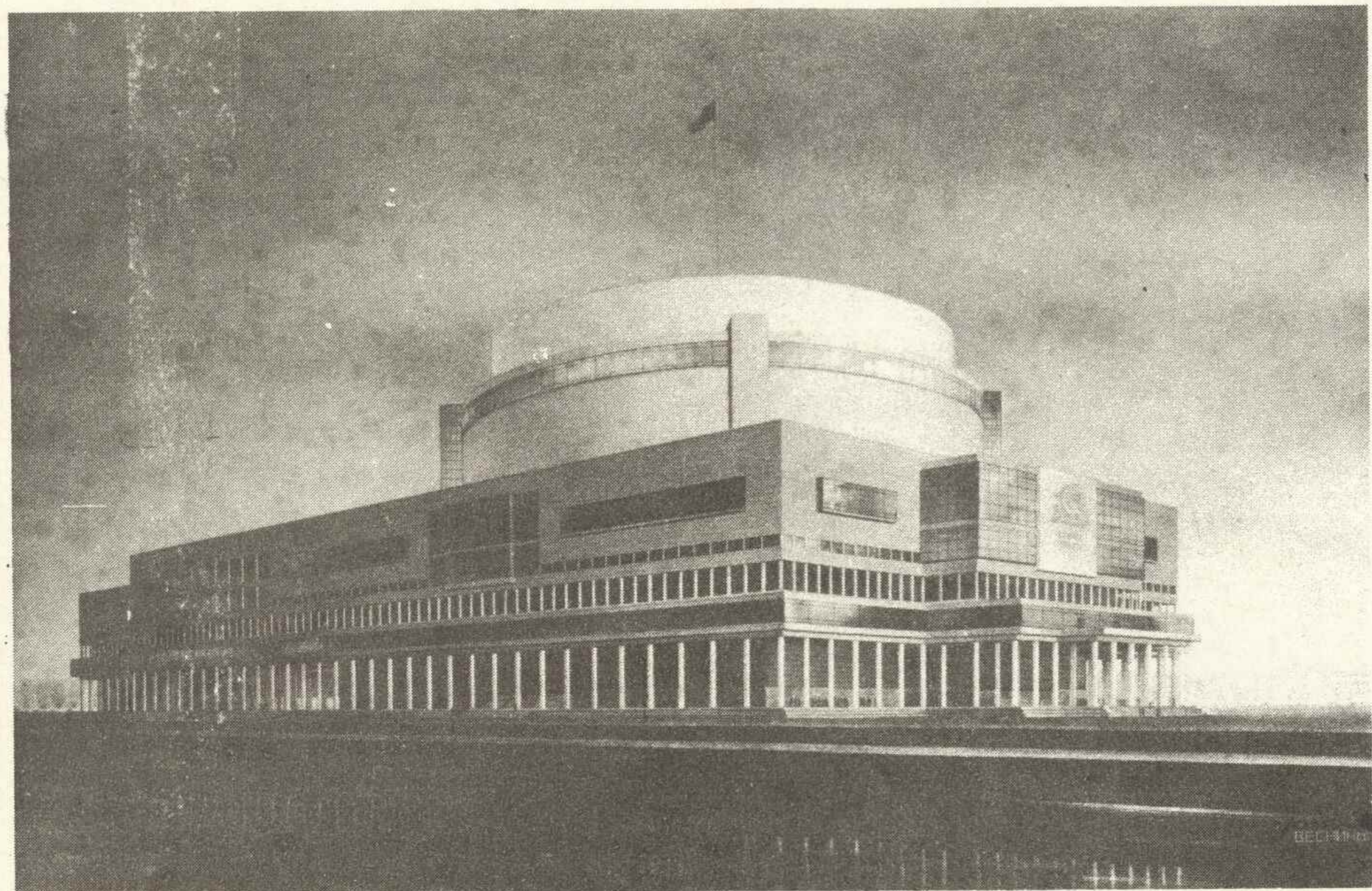

107

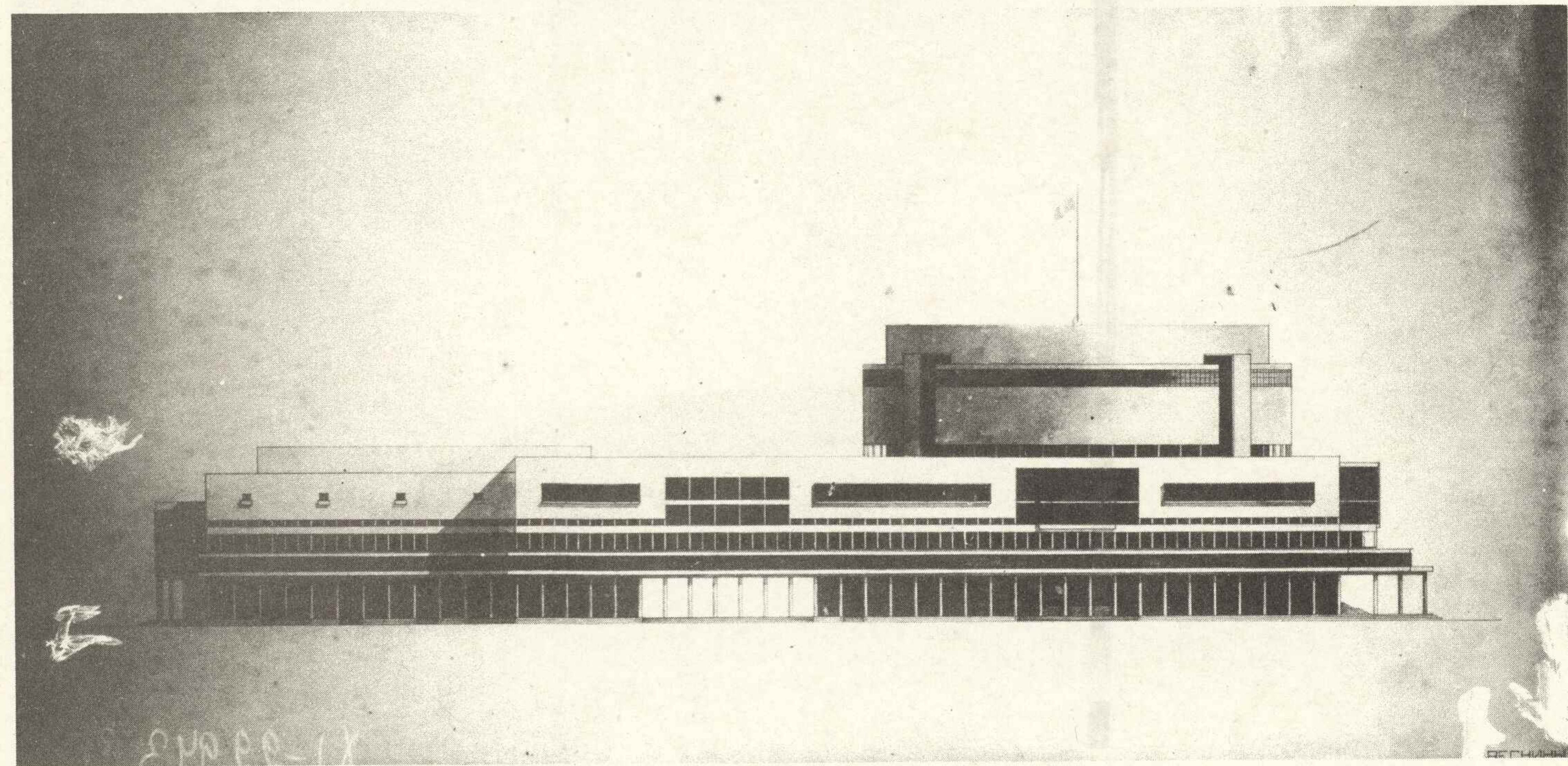
108

106, 107, 108. Kijów.
Budynek Rady Najwyższej USRR, 1934
arch. W. Zabołotnyj

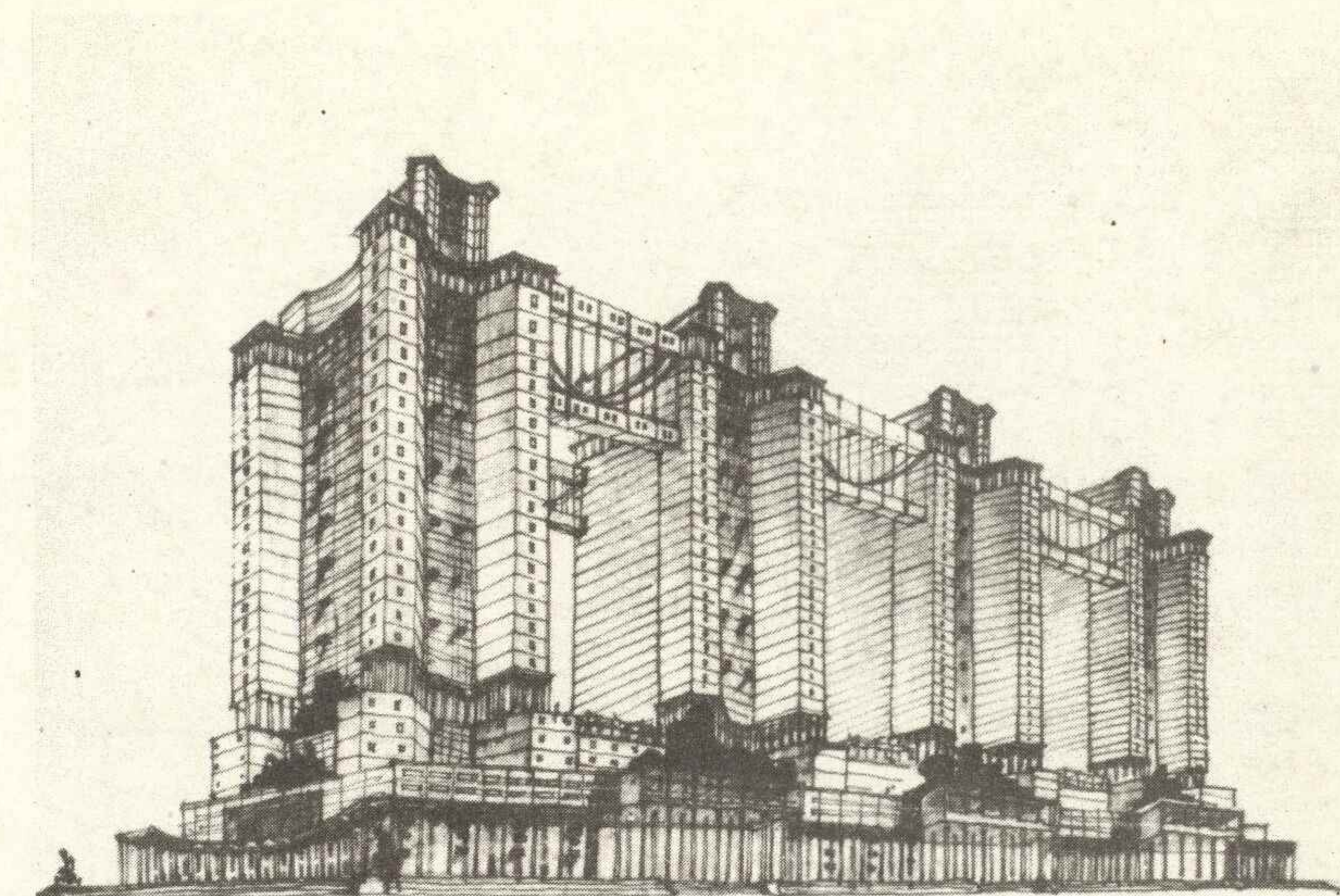
109

109, 110. Konkurs na projekt budynku Ludowego Komisariatu Przemysłu Ciężkiego w Moskwie 1934 (2 wariant)
arch. bracia Wiesninowie

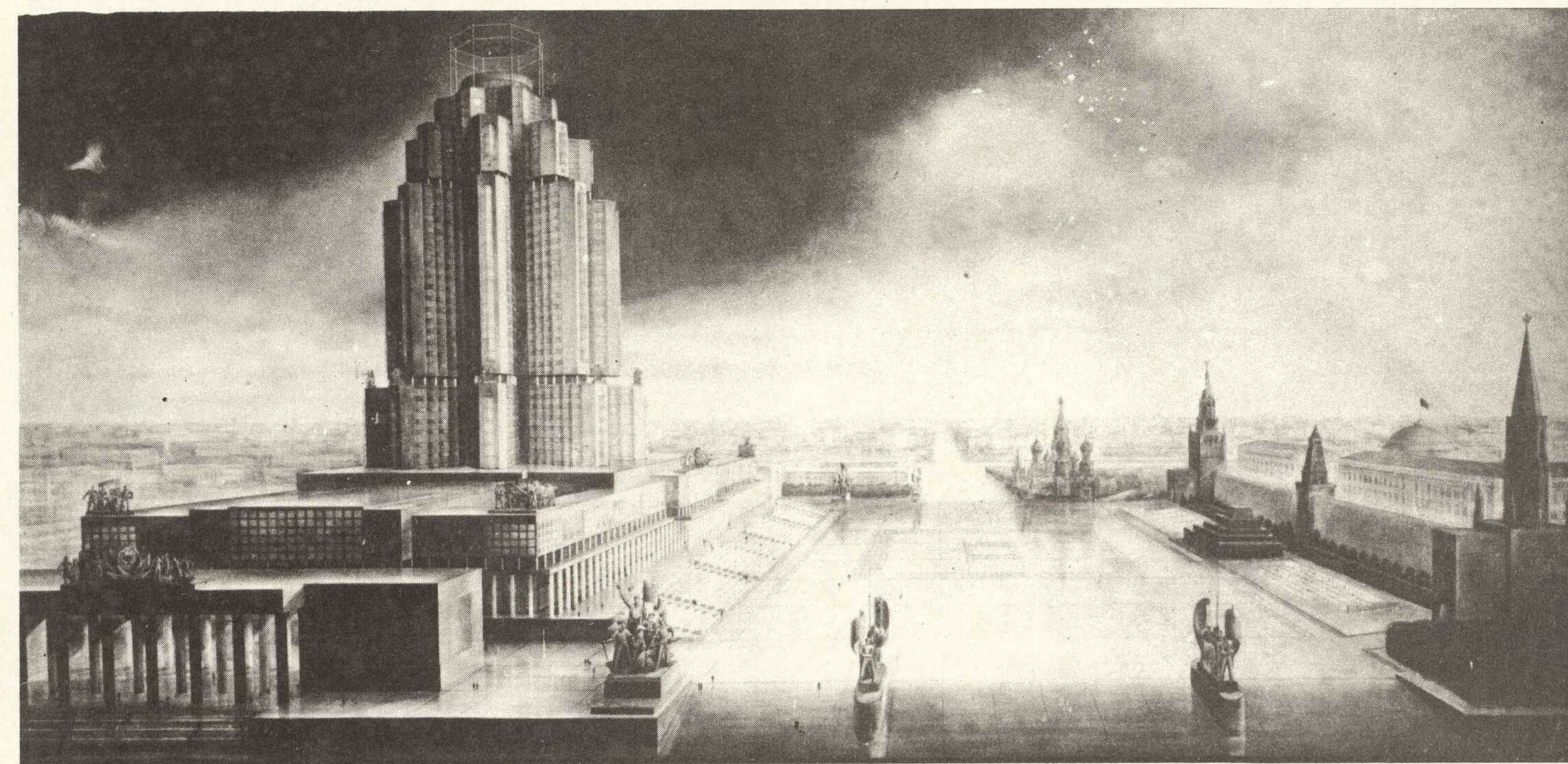
110

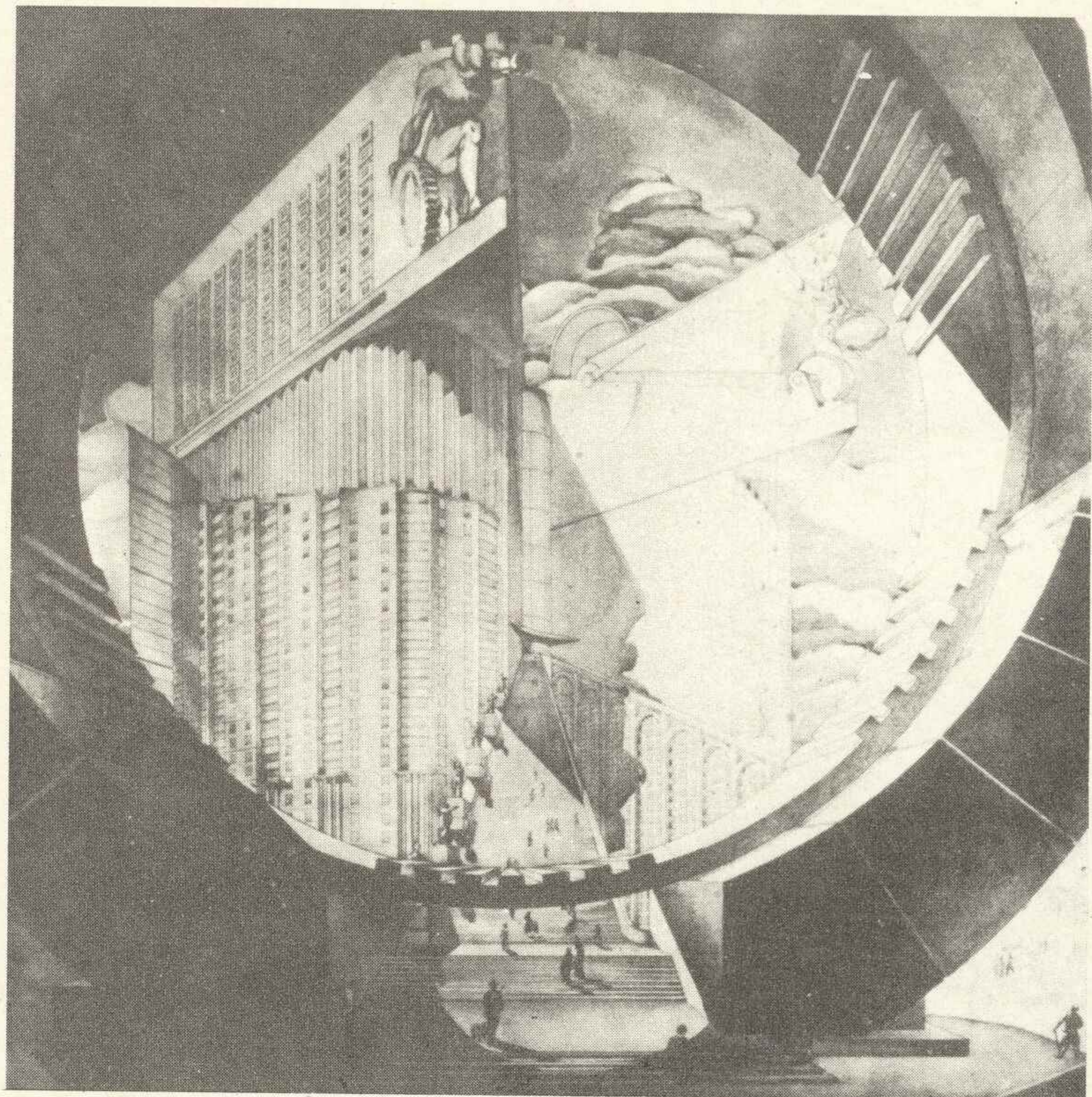
111. Konkurs na projekt budynku Ludowego Komisariatu Przemysłu Ciężkiego w Moskwie, 1934 (1 wariant)
arch. bracia Wiesninowie
112. Konkurs na projekt budynku Ludowego Komisariatu Przemysłu Ciężkiego w Moskwie, 1934 (2 wariant)
arch. bracia Wiesninowie

111

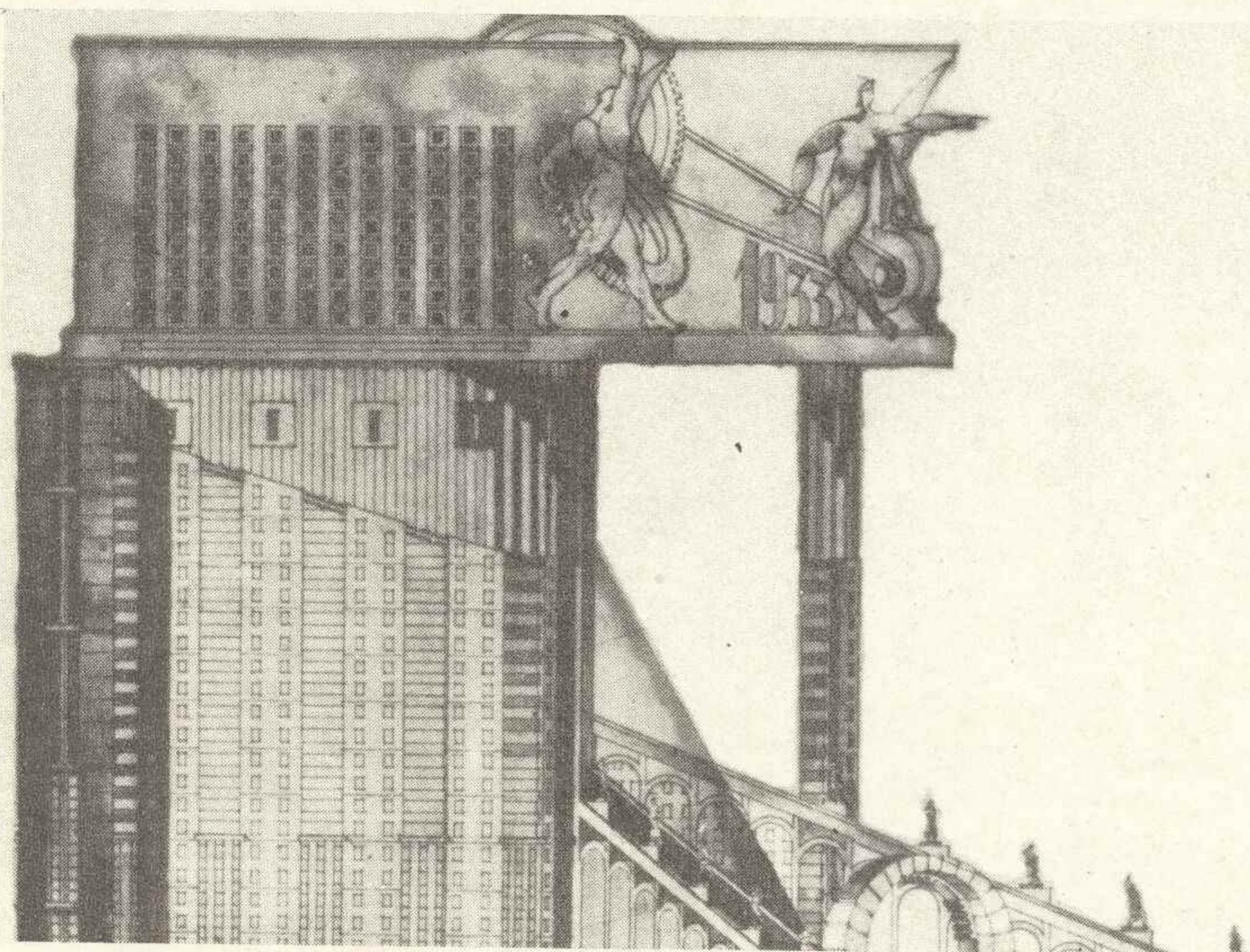
112

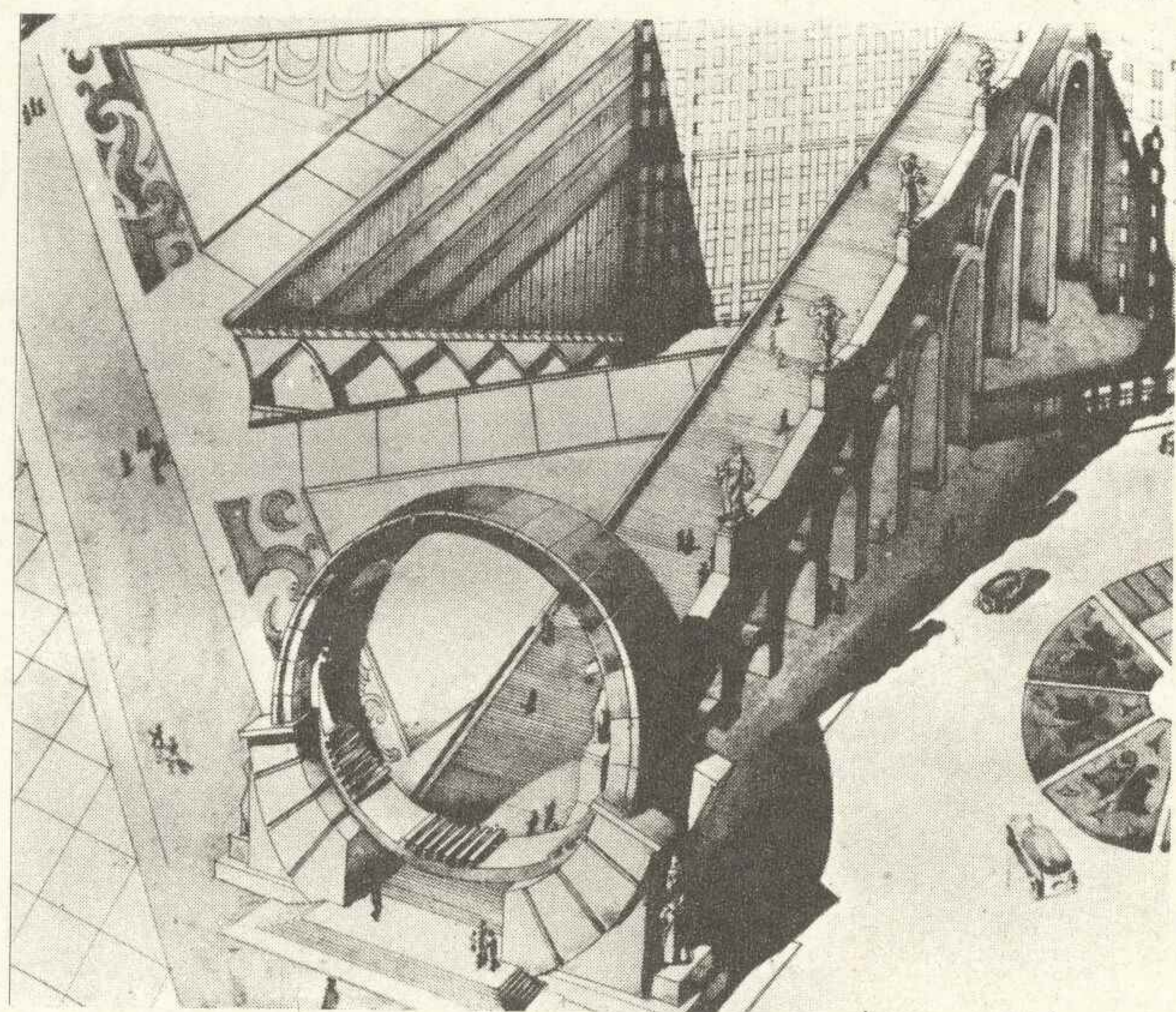

113

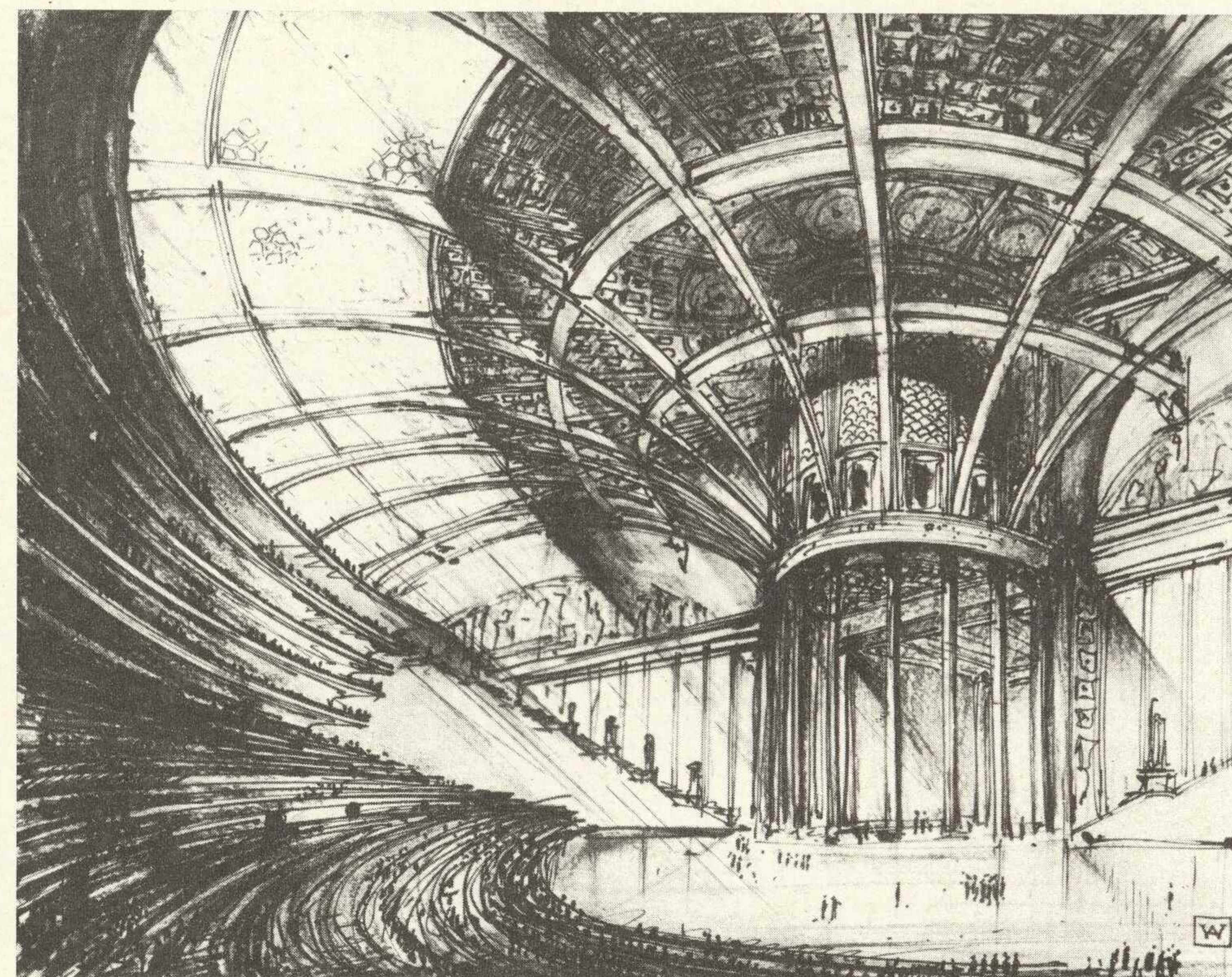
113, 114, 115. Konkurs na projekt budynku Ludowego Komisariatu Przemysłu Ciężkiego w Moskwie, 1934 arch. K. Mielnikow

114

115

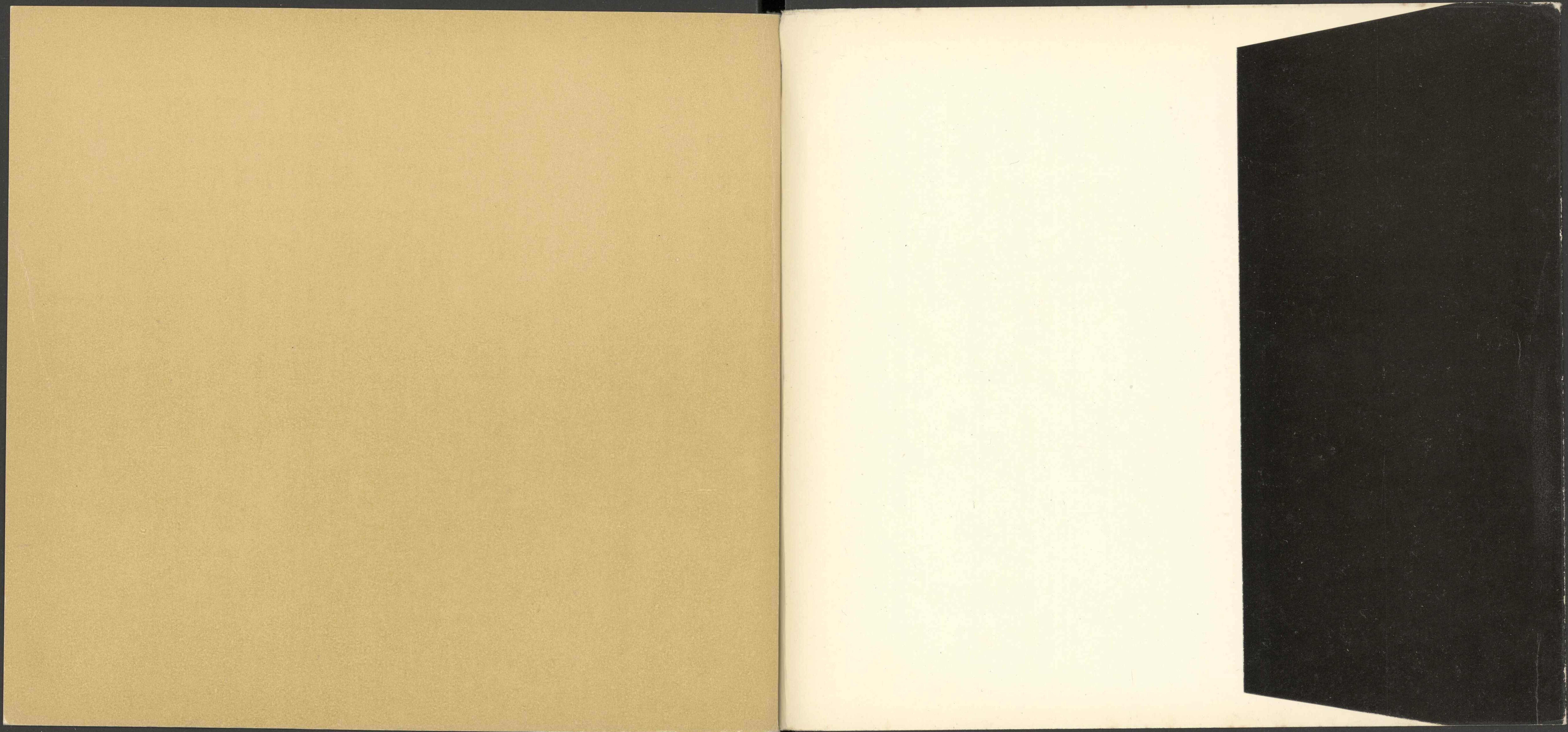
116

116. Konkurs na projekt Pałacu Rad w Moskwie, 1931-1932 arch. A. Własow

Opracowanie katalogu: Małgorzata Kurasiak
Projekt okładki i obwoluty: Zenon Januszewski
Opracowanie graficzne i redakcja techniczna katalogu: Mirosław Winiarek
Tłumaczenie tekstów: Wiesława Zagórska (wstęp i 20 not)
Ewa Łazarska-Kłos, Małgorzata Kurasiak
Zdjęcia: W. Jewstigniejew, G. Chatin
Projekt plakatu: Jarosław Jasiński
Wydawnictwo Centralnego Biura Wystaw Artystycznych
Na obwolutie: A. J. Samochwałow – Dziewczyna w sportowej koszulce

Cena 150 zł.–

Redakcja: Eugeniusz Motyka, Antoni Piotrkiewicz
Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej
Druk: Wojskowe Zakłady Graficzne – zam. 5111

116/83